

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálně pedagogických studií

Bakalářská práce

Hana Dokoupilová

**Analýza vybraných aspektů camphillské komunity ve Spojeném
království Velké Británie a Severního Irska a v České republice**

Olomouc 2022

vedoucí práce: Mgr. Jaromír Maštaliř, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a použila pouze prameny uvedené v Seznamu bibliografických citací.

V Olomouci 18. 4. 2022

.....

Hana Dokoupilová

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Jaromírovi Maštalíři, Ph.D. za odborné vedení práce, mnoho cenných rad, ochotu a trpělivost. Dále také děkuji oběma účastníkům výzkumného šetření, že se se mnou podělili o cenné informace.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ	7
1.1 Vymezení osob s mentálním postižením	7
1.1.1 Osobnost jedinců s mentálním postižením	8
1.1.2 Klasifikace mentálního postižení	9
1.2 Přístupy a možnosti podpory osob s mentálním postižením	11
1.2.1 Modely mentální retardace	11
1.2.2 Vzdělávání žáků s mentálním postižením	14
1.2.3 Služby sociální péče pro osoby s mentálním postižením	15
2 CAMPHILLSKÉ HNUTÍ.....	18
2.1 Základní charakteristika a myšlenky camphillského hnutí	18
2.1.1 Antroposofie	19
2.1.2 Léčebná pedagogika	20
2.2 Vznik a vývoj camphillského hnutí.....	21
2.2.1 Založení a vznik	21
2.2.2 Vývoj camphillského hnutí a komunit	22
2.3 Vybrané dílčí aspekty camphillského hnutí a komunit	23
2.3.1 Organizace života v camphillské komunitě	23
2.3.2 Tři pilíře camphillského hnutí	25
2.3.3 Ubytování	26
2.3.4 Vzdělávání	26
2.3.5 Eurytmie	29
2.3.6 Biodynamické hospodářství	29
2.3.7 Prostorové uspořádání	31
2.3.8 Lékařství a farmacie	31
2.3.9 Křesťanství, tradice, svátky	32
2.3.10 Personál	33
2.3.11 Financování	35
2.4 Rozšíření camphillského hnutí.....	35
2.4.1 Camphillské hnutí u nás	35
2.4.2 Camphillské hnutí ve Spojeném království.....	35
PRAKTICKÁ ČÁST	37
3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM, CÍL PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	37
4 METODICKÝ RÁMEC VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	38
4.1 Etické aspekty výzkumného šetření.....	38
4.2 Zkoumaný soubor	38
4.3 Výzkumné metody a konkrétní položky dotazování.....	39
4.3.1 Základní charakteristiky komunit.....	39
4.3.2 Antroposofie.....	40
4.3.3 Personální a provozní oblast	40

4.4	Sběr dat	41
4.5	Zpracování a analýza dat	42
5	VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE	43
5.1	Základní charakteristiky	43
5.2	Antroposofie, tři pilíře, svátky a oslavy	51
5.3	Personální a provozní oblast	58
6	DISKUSE, DOPORUČENÍ PRO PRAXI A LIMITY ŠETŘENÍ	71
6.1	Diskuse a doporučení pro praxi	71
6.2	Limity výzkumného šetření	87
	Závěr	88
	Seznam bibliografických citací	90
	Seznam tabulek	94
	Seznam použitých zkratk a symbolů	95
	Seznam příloh	96
	Příloha 1: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou ve Spojeném království	97
	Příloha 2: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou v ČR	107
	Anotace	125

ÚVOD

V současné době se na osoby s mentálním postižením pohlíží jinak než v minulosti, jsou mnohem více zapojovány do společnosti, mají více možností se plnohodnotně vzdělávat a pracovat. I když přijetí osob s mentálním postižením do naší společnosti není úplné, v popředí jsou u nás myšlenky na deinstitucionalizaci a vytváření kvalitnějšího života pro osoby s mentálním postižením, než jakého se jim může dostat v ústavu. Během dobrovolnictví u Společnosti pro podporu osob s mentálním postižením v Olomouci a práce u SPOLU Olomouc měla autorka šanci se seznámit s mnoha úžasnými lidmi s mentálním postižením. Ne všichni bohužel mají šanci žít svůj život v milující rodině, nebo jiném prospěšném prostředí, jako je třeba chráněné bydlení. Někteří z nich stále žijí v zařízeních ústavního typu a tento rozdílný způsob života se na nich podepisuje.

Práce s lidmi s mentálním postižením a autorčin zájem o to, jak žijí, ji dovedl k myšlence camphillského hnutí. V camphillské komunitě žijí osoby intaktní společně s osobami s mentálním postižením v naprosto odlišném prostředí, než které poskytuje ústav. Zájem autorky o hnutí podnítilo i to, jak je v České republice (dále jen ČR) málo známé. Spousta lidí z oblasti péče a podpory osob s mentálním postižením, které zná, o něm nikdy ani neslyšelo. A vzhledem k tomu, že právě camphillské hnutí je založené na množství inspirujících principů a má výborný potenciál, jak přispět k deinstitucionalizaci, je vhodné o něm mluvit, psát a ukázat ho veřejnosti, která o něm tak málo slyšela a tak málo o něm ví.

V úvodu práce se autorka krátce zabývá problematikou osob s mentálním postižením, jejich vymezením, přístupy k nim a možnostmi podpory. Druhou polovinu teoretické části pak tvoří informace o samotném camphillském hnutí. Autorka se věnuje jeho vzniku a vývoji, filozofii a zejména pak dílčím vybraným aspektům. Na závěr kapitoly shrnuje informace o rozšíření hnutí ve světě, v ČR a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska (dále jen Spojené království).

Praktická část zahrnuje výzkumné šetření provedené kvalitativním přístupem za využití metody polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovory byly realizovány s jednou komunitou v ČR a s vybranou komunitou ve Spojeném království podle zvolených kritérií. Praktická část bakalářské práce si klade za cíl analyzovat a porovnat vybrané aspekty fungování dvou camphillských komunit – vybrané komunity ve Spojeném království a komunity v ČR a zabývat se jejich fungováním na pozadí současného vnímání camphillských komunit.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Mentální postižení

Pojmy týkající se mentálního postižení a zejména pak osobnost osob s mentálním postižením, možnosti jejich podpory a přístupy k nim je nezbytné popsat už v úvodu, protože právě osoby s mentálním postižením jsou nedílnou součástí camphillského hnutí a camphillských komunit. Valenta, Müller a kol. (2021) definují mentální postižení jako „vývojovou duševní poruchu se sníženou inteligencí demonstrující se především snížením kognitivních, řečových, pohybových a sociálních schopností s prenatální, perinatální i postnatální etiologií.“ (Valenta, Müller a kol., 2021, s. 12)

Kozáková upozorňuje na to, že někteří autoři vnímají názvy mentální postižení a mentální retardace zaměnitelně, a jiní je rozlišují, přičemž vnímají pojem mentální postižení jako zastřešující s širším rozsahem pro označení snížení inteligence na různém etiologickém podkladě. Zároveň zmiňuje, že užívání pojmu mentální postižení je typické pro oblast pedagogickou (Kozáková, 2005).

Mezinárodní klasifikace nemocí, desátá revize (MKN–10) používá pojem mentální retardace, nicméně v anglické verzi už vyšla jedenáctá revize klasifikace (MKN–11), která sice ještě nebyla přeložena do českého jazyka, ale už teď se uvažuje o označení vývojová porucha intelektu, takže je potřeba do budoucna počítat s možnou změnou v odborném označení mentálního postižení. Dále pak i americký Diagnostický a statistický manuál duševních poruch (DSM–5) používá pojem porucha intelektu. V rámci mezinárodních klasifikací a manuálů je potřeba zmínit i Mezinárodní klasifikaci funkčních schopností, disabilit a zdraví (MKF), která se místo stanovování diagnóz snaží zaměřovat na skutečné schopnosti a možnosti participace na životě v rámci konkrétních tělesných funkcí a struktur a faktorů prostředí (Valenta, Müller a kol., 2021).

1.1 Vymezení osob s mentálním postižením

Z důvodu humanizace oboru se v současné době dbá na to, aby osoby, které mají nějaké postižení, byly označovány jako osoby s tím postižením, a ne jako osoby postižené. Zdůrazňuje se tím, že v první řadě jsme každý člověk a postižení je až druhotné a méně důležité. Proto se i osoby, které mají mentální postižení, nazývají jako osoby s mentálním postižením. Označení jako debil, imbecil, idiot, nevzdělavatelný, nevychovatelný, mentálně retardovaný, nebo mentálně postižení se nepoužívají. Některá byla používána v minulosti a současnosti jsou považována za hanlivá, jiná se nepoužívají z hlediska výše zmíněné humanizace oboru. Příhodné je zde zmínit

i to, že v některých anglicky mluvících zemích (i ve Spojeném království) se k označení osob s mentálním postižením používá „people with learning disabilities“, tedy v překladu osoby s obtížemi při učení. Pro českou oblast to může indikovat spíše poruchy učení, ale je třeba zdůraznit, že se opravdu jedná o mentální postižení. Můžeme v tom vidět zvýšenou snahu o humanizaci oboru, která se snaží o to, aby byl pojem mentální retardace úplně odstraněn z odborné terminologie (Valenta, Müller a kol., 2021).

1.1.1 Osobnost jedinců s mentálním postižením

Označení „osoba s mentálním postižením“ v žádném případě nedefinuje osobnost jedince univerzálním způsobem, který by byl platný pro všechny osoby s mentálním postižením. Naopak každý jedinec má svébytné osobnostní rysy. K těm se však více či méně objevují i určité charakteristiky, které jsou často (ale ne vždy) společné pro osoby s mentálním postižením, ale které mohou být zároveň u každého jedince různě modifikovány na základě různých faktorů (Kozáková, 2005).

Je důležité zdůraznit, že mentální postižení se nerovná pouhému časovému opoždění vývoje. V rámci mentálního postižení dochází ke strukturálním změnám, které nejsou jen rázu kvantitativního, ale i kvalitativního. Tedy nelze dospělého s mentálním postižením vnímat jako dítě v dospělém těle (Valenta, Müller a kol., 2021).

Primárním specifikem mentálního postižení je postižení kognitivního procesu (Kozáková, 2005). Proto bych dále chtěla vymezit, jak mohou být ovlivněny jednotlivé psychické funkce. Opět je na místě zdůraznit, že každý jedinec je jiný a následuje jen výčet toho, co se může a často objevuje u osob s mentálním postižením, ale není to zaručeným specifikem každého jedince s mentálním postižením. Jednotlivé funkce se můžou vzájemně ovlivňovat a stejně tak mohou být ovlivněny množstvím faktorů (hloubka a typ mentálního postižení, věk, osobnost, rozpoložení, typ činnosti, časová křivka dne atd.) (Kozáková, 2005).

V rámci smyslové percepce může být zrakové vnímání zpomalené a rozsahově omezené, mohou mít problémy s diferencováním počitků a vjemů (obzvláště s diskriminací figury a pozadí), může se objevit inaktivita vnímání (neschopnost vnímání všech detailů), nedostatečné prostorové vnímání, nedokonalé vnímání prostoru a času, snížená citlivost hmatových vjemů špatná koordinace pohybu. V rámci sluchového vnímání pak zkrácení a opožděná diferenciací fonémů (Kozáková, 2005).

Myšlení osob s mentálním postižením může být příliš konkrétní, nepřesné, s chybami v analýze a syntéze, neschopné vyšší abstrakce a generalizace a je celkově nedůsledné (slabá řídicí funkce, nekritičnost, těžkopádné tvoření pojmů, nepřesné úsudky). Nedokáží vždy použít

osvojené rozumové operace, nepředvídají vždy výsledek jednání. Řeč je často také deformována. Nejčastěji se objevuje dyslalie, často pak i huhňavost a breptavost (Kozáková, 2005). Obsah sdělení je z podstaty mentálního postižení také zasažen (Valenta, Müller a kol., 2021).

V oblasti paměti bývá osvojování nových poznatků u osob s mentálním postižením pomalejší a je potřeba častějšího opakování. Vybavování paměťových stop bývá nepřesné, rychleji zapomínají a vědomosti neumí uplatnit v praxi. Paměť bývá spíše mechanická, třídění stop bývá nekvalitní. Často neumí z vnímaného vyčlenit to podstatné (Kozáková, 2005).

Záměrná pozornost má nízký rozsah sledovaného pole, je nestálá, jedinci se snadno unaví, mají problémy ji rozdělit mezi více činností. Dokáží ji tak udržet maximálně na 15–20 minut a potom je potřeba relaxace. Čím větší je kvantita výkonu, tím více je pak chyb (Kozáková, 2005).

Dalšími specifiky osobnosti jedinců s mentálním postižením jsou vůle, aspirace a emoce (Valenta, Müller a kol., 2021).

Volní projevy osob s mentálním postižením mohou být specifické zvýšenou sugestibilitou, labilitou, impulzivností, agresivitou, úzkostí, či pasivitou. Častá je dysbulie (porucha vůle) a abulie (nedostatek vůle, ztráta či snížení volních schopností) (Valenta, Müller a kol., 2021).

Aspirace osoby s mentálním postižením často bývá přehnaně nízká (podhodnocují se), nebo vysoká (nereálně se nadhodnocují). Sebehodnocení je výsledkem vnitřního hodnocení se jedince, ale i prostředím, ve kterém se nachází (Kozáková, 2005).

Mentální postižení ovlivňuje projevy emocí, jejich vyjadřování, ale také úroveň jejich rozvoje (nejvíce jsou ovlivněny intelektuální city). Jedinci můžou často být nevyrovnaní, agresivní, či emočně labilní (to ale nemusí vycházet jen z podstaty mentálního postižení ale i z přístupu okolí a neuspokojování potřeb) (Kozáková, 2005). Jedinci s mentálním postižením mají sníženou schopnost své city ovládat, často jsou tak citově otevřenější. Jejich emoční projevy také můžou být neadekvátní situaci (Valenta, Müller a kol., 2021).

1.1.2 Klasifikace mentálního postižení

Výše již byly zmíněny hlavní klasifikace pracující s mentálním postižením, resp. mentální retardací (MNK–10, MNK–11, DSM5, MKF). Pro potřeby práce zde krátce shrneme klasifikaci mentální retardace v rámci MNK–11, která reflektuje nejnovější členění vývojové poruchy intelektu¹ (resp. mentálního postižení) na určitých stupních. Je ale potřeba brát v potaz i individuální faktory a faktory prostředí. Dělí vývojovou poruchu intelektu na lehkou, středně těžkou, těžkou a hlubokou, a potom ještě přidává vývojovou poruchu intelektu s prozatímní

¹ Vývojová porucha intelektu = Disorder of Intellectual Development, poznámka překladatele.

diagnózou² a nespecifikovanou vývojovou poruchu intelektu. Hloubka poruchy je stanovená na základě intelektových schopností jedince, ale i na základě schopnosti adaptace chování hodnocených pomocí odpovídajících normovaných a standardizovaných testů. Kde to není možné, spoléháme se na klinický úsudek založený na vhodném zhodnocení srovnatelných ukazatelů chování. Vývojovou poruchu intelektu nalezneme v klasifikaci pod kódem 6A00 (World Health Organization, 2019).

Lehká vývojová porucha intelektu (6A00.0) se vyznačuje mentálním fungováním a adaptivním chováním, které jsou přibližně 2 až 3 směrodatné odchylky pod průměrem (přibližně o 0,1 – 2,3 percentilu). Osoby s lehkou poruchou většinou zažívají těžkosti v osvojování školních dovedností a porozumění komplexním jazykovým pojmům. Většina jedinců je soběstačná v oblasti péče o vlastní osobu, domácích prací a praktických činností. V dospělém věku mohou většinou dosáhnout samostatnosti v bydlení a zaměstnání, ale mohou potřebovat odpovídající podporu (World Health Organization, 2019).

Mentální fungování a adaptivní chování jsou u osob se středně těžkou vývojovou poruchou intelektu (6A00.1) přibližně 3 až 4 směrodatné odchylky pod průměrem (přibližně o 0,003 – 0,1 percentilu). Jazykové schopnosti a kapacita pro získávání školních dovedností jsou různé, ale obecně jsou omezené na základní dovednosti. Někteří mohou být soběstační v oblasti péče o vlastní osobu, domácích prací a praktických činností. Většina dospělých potřebuje ale značnou a stálou podporu, aby dosáhli samostatnosti v bydlení a zaměstnání (World Health Organization, 2019).

U osob s těžkou vývojovou poruchou intelektu (6A00.2) jsou mentální fungování a adaptivní chování přibližně 4 a více směrodatných odchylek pod průměrem (o méně než přibližně 0,003 percentilu). Tyto osoby se vyznačují velmi omezenými jazykovými schopnostmi a kapacitou pro získávání školních dovedností. Mohou mít také poruchy motoriky a většinou potřebují denní podporu a dohled, aby se jim dostalo dostatečné péče. Mohou si však po intenzivním nácviku osvojit základní schopnosti péče o vlastní osobu. Těžká a hluboká vývojová porucha intelektu se odlišují výhradně na základě rozdílů v adaptivním chování, protože standardizované testy inteligence nemohou spolehlivě rozlišit mentální fungování pod 0,003 percentilu (World Health Organization, 2019).

Osoby s hlubokou vývojovou poruchou intelektu (6A00.3) mají mentální fungování a adaptivní chování stejně jako u těžké poruchy přibližně 4 a více směrodatných odchylek pod průměrem. Mají velmi omezené komunikační dovednosti a kapacita pro osvojování školních dovedností je

² Vývojová porucha intelektu s prozatímní diagnózou = Disorder of Intellectual Development, Provisional, poznámka překladatele.

omezená na základní konkrétní znalosti. Mohou také mít přidružené poruchy motoriky, nebo smyslová postižení. Vyžadují většinou denní podporu a dohled, aby se jim dostalo dostatečné péče. Jak už bylo výše zmíněno, hluboká vývojová porucha intelektu se odlišuje od těžké na základě rozdílů v adaptivním chování (World Health Organization, 2019).

Vývojová porucha intelektu s provizorní diagnózou (6A00.4) je přiřčena kojencům, nebo dětem pod čtyři roky, u kterých jsou známky vývojové poruchy intelektu, ale kvůli věku je u nich obtížné určit, zda zjištěné známky nereflektují jen přechodně opožděný vývoj intelektu. Do této oblasti spadají i osoby starší 4 let, u kterých vše nasvědčuje tomu, že mohou mít vývojovou poruchu intelektu, ale mentální fungování a adaptivní chování se nedají posoudit kvůli jiným přidruženým postižením a poruchám (World Health Organization, 2019).

Poslední kategorií je nespecifikovaná vývojová porucha intelektu (World Health Organization, 2019).

Podrobné informace k jednotlivým kategoriím jsou popsány v tabulkách v rámci kódu 6A00. Tabulky popisují u jednotlivých kategorií různá období vývoje (rané dětství, dětství a adolescence, dospělost) a schopnosti a dovednosti, kterých v nich osoby s vývojovou poruchou intelektu většinou dosahují. Samostatně jsou pak zaměřené tabulky u konkrétní kategorie a konkrétního stupně vývoje na adaptivní chování (do oblastí kognitivní, sociální a praktické) (World Health Organization, 2019).

1.2 Přístupy a možnosti podpory osob s mentálním postižením

V podkapitole budou zmíněny základní modely mentální retardace (tedy přístupy k mentálnímu postižení). Dále pak bude krátce představena oblast vzdělávání a sociálních služeb pro osoby s mentálním postižením.

1.2.1 Modely mentální retardace

Každý člověk nahlíží na mentální postižení, resp. mentální retardaci odlišně. Jinak ji vidí lékař, psycholog, sociální pracovník, pedagog, speciální pedagog, ale i rodič, či samotná osoba s mentálním postižením. Je důležité vnímat mentální postižení ze všech úhlů pohledu, proto je vhodné se zabývat rozlišením jednotlivých základních modelů pojetí pojmu „mentální retardace“. Tyto modely se mnohdy mohou lišit, ale jde právě o to vidět mentální postižení ve světle všech modelů (Valenta, Michalík, Lečbych a kol, 2018).

U nás pravděpodobně nejvíce ukotvený je medicínský (či také limitační, nebo klasifikační) model mentální retardace. Primární je pro něj psychopatologická diagnostika vývojové poruchy (jako která je mentální retardace chápána) a její včasné zachycení. Nedostatky shledává především v oblasti rozvoje rozumových (a tedy i výše inteligenčního kvocientu, dále jen IQ)

a adaptačních schopností. Pracuje často s inteligenčními testy a škálami sociálního chování. Některé definice v rámci medicínského modelu navíc zohledňují i dobu vzniku mentální retardace, tedy skutečnost, že etiologie je prenatální, perinatální, či časně postnatální. Jako limitační se někdy označuje proto, že se zabývá limity a slabými stránkami osoby, jako klasifikační pak proto, že se snaží odlišit míru či závažnost deficitu. Do modelu spadá i klasifikace mentální retardace v rámci MKN–10. Výhodou tohoto pohledu na věc je to, že dochází k časné diagnostice (někdy i prenatální) a díky ní může dojít k včasné intervenci. Dále také na základě medicínských vyšetření mají osoby s mentálním postižením možnost čerpat různé příspěvky, sociální kompenzace a zohlednění. Model může ztrácet na důležitosti s postupným stárnutím osoby s mentálním postižením a překonáním kritických vývojových období. U dospělých osob má model význam v rámci výše zmíněných příspěvků a jiných zohlednění, pak také v oblasti pracovního uplatnění a ve forenzní oblasti. Nevýhodou je, že na základě diagnózy může docházet (a často dochází) ke stigmatizaci a nálepkování, a zvyšuje se riziko sociálního vyloučení a diskriminace. Dále pak klasifikace na základě jedné hodnoty IQ, která nedokonale sumarizuje schopnosti a možnosti osoby s mentálním postižením, a přesto je často hlavním aspektem, podle kterého se řídí spousta oblastí (Valenta, Michalík, Lečbych a kol, 2018).

Dalším pohledem na věc je model ústavní sociální péče, ten je výsledkem vzniku různých ústavů a domovů pro osoby s mentálním postižením, které je přijali na základě soucitu a chránili (či chrání) před okolní majoritní společností, neúspěchem a ponížením. Výhodou je poskytnutí péče lidem, kteří byli vyloučeni ze své vztahové roviny (např. rodiny). Komplexnost péče se zdá být velmi prospěšná u osob s velmi těžkým kombinovaným postižením, jelikož jim ji jinde než v ústavních (či podobných) zařízeních nedokáží poskytnout. Osoby s mírnějším postižením může ale komplexnost péče spíše negativně ovlivnit, protože se na ni můžou začít příliš spoléhat a stát se na ní závislí. Další nevýhodou modelu je izolovanost od majoritní společnosti, která může přispívat ke stigmatizaci, může osobám s mentálním postižením snižovat důvěru, způsobovat deprivaci, nebo nemusí mít dostatek prostoru pro naplňování jejich potřeb (Valenta, Michalík, Lečbych a kol, 2018).

Popisný model je v podstatě reakcí na jednu z nevýhod medicínského modelu, a to stigmatizaci a nálepkování. Věnuje se hlavně oblasti terminologie mentálního postižení a politickým a sociálním dopadům na základě stereotypizace. Spadá sem například i upřednostňování pojmu „learning disabilities“ v anglicky mluvících zemích zmíněný v podkapitole 1.1, nebo používáním pojmu „osoba“ před daným postižením v rámci humanizace oboru, kterou se v podstatě tento model zabývá. Iniciativou přístupu je mezinárodní hnutí People First. Výhoda modelu spočívá

v tom, že bojuje proti stigmatizaci a nálepkování. Nevýhodou můžou být nepřesné definice a nahrazování některých pojmů zavádějícími termíny (Valenta, Michalík, Lečbych a kol, 2018). Spirituální model je pro nás v tuto chvíli nejdůležitější, protože právě tento model pohledu na osoby s mentálním postižením je používán v camphillských hnutích. Opírá se o antroposofii (viz 2.1.1). Nahlíží na jedince s mentálním postižením jako na komplexní bytost tvořenou fyzickou, duševní a duchovní dimenzí. Ta poslední však nepodléhá nemocem a lidé jsou si v ní vzájemně rovnocenní. Model předpokládá, že každý jedinec má možnost naplňovat v životě nějaký duchovní účel neohrožený postižením. Zdůrazňuje také to, že jedinci s mentálním postižením vnášejí do majoritní egocentrické společnosti nový rozměr – možnost učit se trpělivosti a zvládání frustrace, pomáhat druhým, radovat se z maličkostí, tím pádem jsou partnery, od kterých se druzí mohou učit. Výhodou modelu je vnímání osob s mentálním postižením jako rovnocenných partnerů a důraz na vnímání vzájemného obohacování, také zvýrazňování spíše možností a schopností, než omezení. Dále je prospěšné to, že se model snaží jedincům s mentálním postižením porozumět místo toho, aby se je snažil přizpůsobit okolním představám. Hledá také možnosti vzájemně přínosné kooperace. Také se u osob s mentálním postižením zaměřuje právě i na duchovní dimenzi, která je u nich často opomíjena. Nevýhodou může být někdy až přílišně mystický jazyk antroposofie, který může působit nepřístupně vůči některým sociálním (a jiným) pracovníkům, nebo také vnímání duchovního smyslu existence, který může mezi řadou vědců působit kontroverzně (Valenta, Michalík, Lečbych a kol, 2018). Blízko spirituálnímu modelu může mít model afirmační, který vnímá postižení také pozitivním způsobem, ale v tom smyslu, že přináší osobám s postižením určité benefity oproti většinové společnosti (např. u nich upadá tlak společnosti na to, aby vstoupili do manželství a založili rodinu). Předností modelu může být otevřenost tomu, že určitý benefit může mít vliv na formování osobnosti (úpadek tlaku může vytvářet pocit svobody). Nevýhodou jsou limitace praktického uplatnění a to, že může zjednodušovat skutečné problémy osob s postižením (Valenta, Michalík, Lečbych a kol, 2018).

Poslední ze základních modelů, ekologický, se zabývá integrací osob s mentálním postižením do majoritní společnosti. Předpokládá, že každý jedinec má právo na participaci na životě v jeho přirozeném společenství, odmítá tedy segregaci jedinců s mentálním postižením. Jako důležitou součást mentálního postižení vidí prostředí jedince (v určitém prostředí nemusí být jedinec vnímán jako s mentálním postižením). Klasifikace je pak založena na míře podpory, kterou jedinec potřebuje, aby mohl participovat v určitém prostředí (a tudíž ne na jeho intelektu a adaptaci). Podpora se klasifikuje podle tří pilířů – možností (kompetencí) jedince, prostředí a jeho podmínky a fungování (neboli stupeň podpory), vhodné je doplnit klasifikaci a čtvrtý pilíř

– čas, po který je potřeba poskytovat podporu. Výhoda modelu je možnost aplikace přístupu v praxi v rámci integrace, také pak popis schopností jedince namísto jeho limitů, kdy míra podpory přesně reflektuje potřeby jedince. Přínosem modelu je i to, že podporuje samostatnost a soběstačnost jedinců s mentálním postižením a pracuje se silnými stránkami jedince a zároveň s jeho zájmy. S tímto modelem pracuje zejména Americká asociace pro intelektová a vývojová postižení (dříve Americká asociace pro mentální retardaci) (Valenta, Michalík, Lečbých a kol, 2018).

1.2.2 Vzdělávání žáků s mentálním postižením

Žáci s mentálním postižením se mohou vzdělávat v rámci integrace v mateřských školách (MŠ), základních školách (ZŠ) i středních školách (SŠ) běžného typu. Mimo to mají možnost vzdělávat se v následujících institucích (Valenta, Müller a kol., 2021).

Mateřská škola speciální plní kromě formativní a informativní funkce i funkci diagnostickou, reedukační, kompenzační, rehabilitační, či i terapeuticko-formativní, příp. respitní (odlehčení rodičům od starosti o dítě) (Valenta, Müller a kol., 2021).

Základní škola pro žáky s mentálním postižením zřízená podle paragrafu 16 školského zákona je škola pro žáky s lehkým mentálním postižením (a psychickými poruchami, autismem, specifickými poruchami učení a chování), ve které se zaměřují i na praktickou výuku (spíše než jen na „akademickou“ jako je tomu na škole běžného typu). Od školy běžného typu se jinak příliš neodlišuje, můžeme najít spíše rozdíly kvalitativní povahy (individuální přístup, nižší počet žáků, asistent pedagoga, předměty speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb) (Valenta, Müller a kol., 2021).

Základní škola speciální se od škol běžného typu značným způsobem, zejména využitím speciálně pedagogických prostředků a organizačními formami vzdělávání. Dochází do ní žáci, jejichž rozumová úroveň jim nedovoluje splňovat požadavky běžné základní školy. Důraz je kladen především na kompetence komunikativní, sociálně-personální a pracovní. Žáci na této škole nezískávají základní vzdělání, ale základy vzdělání (Valenta, Müller a kol., 2021). V rámci profesní přípravy mohou žáci s mentálním postižením navštěvovat odborná učiliště, nebo praktické školy (jednoleté, či dvouleté), které jsou pro žáky, kteří nemají dostatečnou úroveň rozumových schopností, aby mohli pokračovat na odborném učilišti. Zaměřují se na prohlubování všeobecného vzdělání, a především na praktickou přípravu v oblasti ručních prací, přípravy pokrmů, běhu rodiny (Valenta, Müller a kol., 2021).

V oblasti vzdělávání žáků s mentálním postižením působí i speciálně pedagogická centra (SPC) pro žáky s mentálním postižením, která poskytují služby diagnostické, speciálně pedagogické,

psychologické, poradenské, podpůrné, metodické, služby ambulantní i služby rané péče. Cílovou skupinou jsou samotní žáci s mentálním postižením, ale i jejich rodiče, či pedagogové. SPC nabízí i zapůjčení kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a odborné literatury. Druhým poradenským a diagnostickým zařízením působícím ve vzdělávání žáků i s mentálním postižením jsou pedagogicko-psychologické poradny (PPP) (Valenta, Müller a kol., 2021).

1.2.3 Služby sociální péče pro osoby s mentálním postižením

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (vyhláška č. 505/2006 Sb.) rozlišuje následující tři oblasti služeb:

- Sociální poradenství – může být základní (poskytuje ho každý poskytovatel sociálních služeb), nebo odborné (poradny zaměřující se na specifickou klientelu, či sociální jev).
- Služby sociální péče – viz dále
- Služby sociální prevence – např. raná péče, terapeutické komunity, sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny, krizová pomoc, nízkoprahová zařízení, domy na půli cesty atd.

Sociálních služby se podle místa poskytování dělí na:

- Terénní – jsou poskytovány v prostředí, kde uživatel služby žije (např. pečovatelská služba, osobní asistence)
- Ambulantní – uživatel služby dochází do nějaké instituce (např. poradny, denní stacionáře)
- Pobytové – rezidenční služby uživatelů na delší časové období, většinou celoroční (např. domovy pro osoby se zdravotním postižením, pro seniory, týdenní stacionáře, chráněné bydlení)

Vztah mezi poskytovatelem a uživatelem služby funguje na smluvním principu. Uživatel dostane sociální dávku (příspěvek na péči podle stupně závislosti) a sám rozhoduje, na jakou službu ji použije (Valenta, Müller a kol., 2021).

Valenta, Müller a kol. (2021) nabízí stručný a přehledný souhrn podpory (bydlení a sociálních služeb) pro osoby se zdravotním postižením:

- *„Vlastní bydlení (s nasmlouvanými službami).*
- *Podporované bydlení (s určitou mírou podpory při vedení domácnosti).*
- *Chráněné bydlení (bydlení v běžné zástavbě patřící poskytovateli sociální služby).*
- *Stacionář s týdenním pobytem či domov pro osoby se zdravotním postižením s celoročním pobytem (dříve ÚSP).*
- *Denní stacionáře (více individuální podpory v porovnání s „domovy“).*
- *Bydlení s pěstouny (život člověka s postižením v běžné rodině).*

- *Bydlení s asistenční službou (podpora pouze v oblasti osobní péče).*
- *Domov s ošetrovatelskou službou (určeno lidem s potřebou rozsáhlejší zdravotní péče).*
- *Domovy na půl cesty (pro osoby opouštějící ústavní zařízení, léčebny, komunity...).*
- *Osobní asistence.*
- *Pečovatelská služba (především pro oblast osobní péče a péče o domácnost).*
- *Centra denních služeb (aktivizující klienta a posilující jeho dovednosti v oblasti využití běžných komunitních služeb a zdrojů).*
- *Pracovní místo pro osoby se zdravotním postižením (chráněný trh práce).*
- *Podporované zaměstnávání (časově omezená služba APZ – Agentur podporovaného zaměstnávání. Podpora osob hledajících uplatnění na trh práce – v běžném pracovním prostředí).*
- *Přechodné zaměstnávání, tranzitní program (podpora poskytovaná na běžných pracovištích bez uzavření pracovněprávního vztahu. Jde především o budování pracovních návyků u klientů a usnadnění přechodu ze školního do pracovního prostředí).*
- *Poradny (většinou poskytující rady v právní a sociální oblasti, aktivní pomoc při zastupování a jednání klienta).*
- *Raná péče (pomoc rodině a dítěti v raném věku ohroženém vlivem zdravotního postižení s cílem podpořit kompetence rodiny ve výchově).*
- *Respitní péče (podpora lidem a rodinám pečujícím celoročně o osobu se zdravotním postižením – doprovod dítěte do školy, péče v domácnosti, krátkodobé pobyty...).*
- *Pěstounská péče.*
- *Centra samostatného života (podpora lidí s postižením často prostřednictvím osob s postižením, které jsou úspěšné ve vedení samostatného života).“ (Valenta, Müller a kol., 2021, s. 13–14)*

Součástí vyhlášky č. 505/2006 Sb. je i obsah standardů kvality sociálních služeb. Mimo jiné zahrnuje povinnost poskytovatelů služeb: vytvářet podmínky, aby uživatel mohl uplatňovat vlastní vůli při řešení nepříznivé situace; vytvářet a uplatňovat pravidla pro ochranu uživatelů před předsudky a negativním hodnocením kvůli poskytování služby; respektovat základní lidská práva a svobody; projednávat s uživatelem jeho schopnosti a možnosti, požadavky, přání a očekávání a s ohledem na ně plánovat společně s uživatelem průběh poskytování služby; s uživatelem průběžně hodnotit naplňování osobních cílů; vést dokumentaci uživatele anonymně, pokud to okolnosti, nebo uživatel vyžadují; uchovávat dokumentace o uživateli jen určitou dobu po skončení poskytování služby; informovat uživatele o možnostech podání

stížnosti; podporovat uživatele v kontaktech a vztazích s přirozeným sociálním prostředím; stanovit adekvátní kvalifikační a osobnostní předpoklady zaměstnanců; srozumitelně poskytovat informace o službě uživatelům; zajišťovat adekvátní materiální, technické, hygienické podmínky individuálním potřebám uživatelům; poskytovat služby v důstojném prostředí; seznámit uživatele s postupem při možných nouzových a havarijních situacích v rámci služby (Zákony pro lidi, 2022). Ve standardech kvality lze vidět, že poskytování sociálních služeb je v současné době více orientované i na konkrétní potřeby klienta a respektování jeho vlastního světa (Valenta, Müller a kol., 2021).

Za standardy kvality sociálních služeb může být vhodné ještě okrajově nastínit oblast kvality života osob se zdravotním postižením. Pojem kvalita života je obtížně definovatelný, je multifaktoriální a multidimenzionální a odlišně vnímaný v rámci různých vědních disciplín. Michalík (2011) uvádí následující oblasti, které ovlivňují kvalitu života osob se zdravotním postižením (jak objektivní, tak subjektivní): zdravotní a medicínské aspekty, biologicko-psychologické sociální aspekty; politické, právní a ekonomické aspekty; vzdělání, vzdělávání a vzdělanost; kultura, sport, rekreace a volný čas; přístupnost prostředí – stavby, doprava; sociální zabezpečení – dávky, služby, solidarita; zaměstnanost, rozvoj lidských zdrojů (Michalík, 2011).

2 Camphillské hnutí

Následující kapitola se věnuje základní charakteristice a myšlenkám camphillského hnutí, jeho vzniku a vývoji, vybraným dílčím aspektům camphillského hnutí a komunit a rozšíření camphillského hnutí ve světě, v ČR a ve Spojeném království.

2.1 Základní charakteristika a myšlenky camphillského hnutí

Camphillské hnutí je způsob takové organizace života založené na soužití osob s postižením (převážně mentálním) a osob intaktních, kdy jsou osoby s mentálním postižením vnímány jako plnoprávní jedinci komunity (Valenta, 1993). Tato hodně pokroková idea v nás evokuje myšlenku inkluze, ačkoli samotní obyvatelé camphillu nazývají tento model jako tzv. obrácenou integraci, kdy osoby intaktní spí, jí, žijí, vzdělávají se a pracují spolu s osobami s postižením. Camphillské komunity nejsou místem, které izoluje osoby s postižením od intaktní společnosti. Sice jsou specificky zaměřené na osoby s postižením, ale jsou místem, kde všichni lidé (nehladě na postižení nebo intaktnost) přispívají společně věci (McKanan, 2020). Encyklopedický slovník definuje komunitu „*sociologicky jako souhrn osob, které žijí v určitém vymezeném prostoru, kde vykonávají každodenní aktivity a obvykle tvoří autonomní jednotku, psychologicky jako typ organizace, kde jsou odstraněny vztahy nadřizenosti a podřizenosti (např. mezi pacienty a personálem), čímž se dosahuje lepší komunikace a spolupráce.*“ (Hartl, 1997, s. 24) Velký sociologický slovník (1996) pak říká, že komunitu pak můžeme chápat jako místo, kde lze prožít celý život od narození po smrt i bez kontaktu s nekomunitním vnějším světem, a kde jsou aktivity provozovány ve zvláštní atmosféře nepřítomné ve vazbách okolního světa. Komunitní hnutí se pak formují jako protest proti odcizujícím mechanismům moderní společnosti (Petrušek a kol, 1996).

Součástí camphillské komunity mohou být osoby různého věku i postižení (Valenta, 1993). Pěkný popis obyvatel camphillu McKananem říká, že společnost, která ráda dělí lidi podle schopností, je označuje jako vývojově či mentálně postižené, přičemž jsou to právě obyvatelé camphillu, kteří jsou schopni dosáhnout profesionality ve schopnosti poskytování pohostinství a vytváření atmosféry domova. Camphillské komunity neposkytují speciální ubytování osobám s postižením ve světě, který není stavěný pro ně, ale vytváří si celý vlastní svět vystavěný kolem jejich mimořádných darů a potřeb a podněcují intaktní společnost, aby se k nim v tomto životě připojila (McKanan, 2020).

König popsal fungování camphillu jako lék na tři důležité neduhy moderní civilizace. Prvním neduhem je myšlenka toho, že Bůh je lidským výtvořem a ne naopak, což vedlo k tomu, že lidé spoutali přírodu moderními technologiemi. Druhým neduhem je přesvědčení, že přežijí jen ti

nejsilnější. Tuto myšlenku vidí König jako zdroj tyraní 20. století. Říká, že kde Darwin začal, Hitler a Stalin navázali. Jako třetí neduh vidí to, že v 19. století byly vytvořeny testy měřící inteligenci, které vedly k absurdní segregaci ve školství. Žáci byli rozdělováni na základě nespočtu testů do „pro ně vhodných“ škol. Právě tyto tři neduhy viděl König jako základ tzv. „disabling society“ – společnosti, která dělí lidi na zvýhodněné a znevýhodněné (McKanan, 2020).

Camphillská komunita pak nabízí vzdělávání založené na principech waldorfské pedagogiky, odborné vzdělávání v konkrétních řemeslech a pak i možnost pracovního uplatnění v rámci rostlinné, živočišné a jiné výroby. Jedním z prvků camphillského hnutí je i křesťanství a oslavy církevních svátků a tradic. Dále je camphillské hnutí založeno na principech antroposofie a léčebné pedagogiky (Valenta, 1993). Je důležité vysvětlit tyto dva pojmy již v tomto bodě, protože jsou nezbytné pro další pokračování práce.

2.1.1 Antroposofie

Antroposofie je „*duchovní věda o nadsmyslovém poznání světa a určení člověka.*“ (Valenta, 1993, s. 20) Rakouský filozof a pedagog Rudolf Steiner (1861–1925) na jejím základě postavil waldorfskou školu, která také hraje důležitou roli v camphillském hnutí (Valenta, 1993). Antroposofie spojuje západní (Kant, Fichte, Nietzsche, Goethe, křesťanská mystika, kristologie) a východní myšlení (buddhismus). Z východního myšlení přebírá mimo jiné karmickou kauzalitu a reinkarnaci (Valenta, 1994).

Antroposofie je založena na konceptu trojjednosti člověka. V pojetí antroposofie je člověk tvořen třemi, resp. čtyřmi vrstvami. První vrstvou je fyzické tělo. To se odděluje z fyzického těla matky narozením. Jsme ho schopni vnímat našimi smysly a podléhá stejným zákonům jako ostatní živočichové, rostliny, nebo minerály. Druhou vrstvou je tělo éterické. To představuje naši energii, je životodárné. Na stejné podstatě pak fungují i živočichové a rostliny. Vytváří se v období první strukturální změny (7 let). Třetí je tělo astrální, v němž jsou promítnuty naše potřeby a pocity. Tuto složku už s námi sdílí jen živočichové. To vzniká v období druhé strukturální změny (14 let). Poslední vrstvou, ve své podstatě jen lidskou, je „Já“. Jeho součástí je vědomí sebe sama, duše, láska a svoboda. Je věčné (zde můžeme vidět ono spojení s myšlenkou reinkarnace) a může ovlivňovat ostatní vrstvy. Tato vrstva dozrává až kolem dvacátého prvního roku života. V rámci antroposofie je osobnostní struktura členěna na vůli (oblast žaludku a úďů, neobsahuje žádné vědomí – spící oblast, vývoj do 7 let), citění (hrudník, souvislost s oběhovou a respirační soustavou, tedy rytmickým systémem člověka, obsahuje jen

málo vědomí – snící oblast, vývoj do 14 let) a myšlení (fyziologická báze se nachází v mozku, obsahuje plné vědomí, vývoj do 21 let) (Valenta, 1995).

McKanan (2020) nicméně zmiňuje, že v současné době studenty oddané antroposofii najdeme v camphillských komunitách už jen zřídka, a že zastánci antroposofie ji už neprovozují v takové podobě, v jaké ji zkonstruoval Rudolf Steiner. Dle McKanana je hlavním prvkem antroposofie rovnováha mezi člověkem a kosmem, mezi západní a východní vírou a mezi pravěkou moudrostí a vědou.

2.1.2 Léčebná pedagogika

Léčebná pedagogika se stejně jako waldorfská škola začala rodit v průběhu života Rudolfa Steinera, resp. na jeho konci, kdy zorganizoval několik přednášek na témata: „*nauka o člověku, obraz nemoci, rozhovor o dítěti, postoje léčebného pedagoga*.“ (Valenta, 1993, s. 27) Antroposofie vytváří východisko, stejně jako pro Steinerovu waldorfskou školu, i pro léčebnou pedagogiku. Léčebná pedagogika je stejně jako antroposofie založena na víru v reinkarnaci. Na té je postaven její přístup k osobě s postižením (Valenta, 1994). Jak autor píše, „*Na individualitu postiženého jedince je nahlíženo skrz inkarnace; postiženo je pouze to, co vnímáme smysly, skutečná individualita je skryta*.“ (Valenta, 1994, s. 32) Léčebný pedagog by pak měl rozkrýt, co se za povrchem skrývá a najít onu identitu osoby s postižením. Ono postižení je tedy u osoby až na druhém místě, osoba s postižením je tedy hlavně duchovní bytostí a její postižení je jen jedna z jejích mnoha vlastností (tamtéž). Steiner dále říká, že každý člověk má individuální duši, která je naprosto rovnocenná ostatním duším (McKanan, 2020). Individualita, tedy „*Já*“ je vnímána jako věčná. Léčebná pedagogika říká, že stejně tak nemůže být ani nemocná či postižená. Může se jen vtělit do nemocného těla (Carlgren, 1991).

Postupy léčebné pedagogiky jsou založeny na intuici a předchozí zkušenosti (empirii). Hlavním způsobem léčby nejsou farmaka, ale antroposofické přístupy zaměřující se např. na temperament, nebo na individualitu člověka a postavení a umístění jednotlivých vrstev (viz podkapitola 2.2. Antroposofie). Valenta uvádí příklad, kdy u osoby s Downovým syndromem je jeho „*Já*“ pevně v zářivém středu, kdežto u osoby s poruchou autistického spektra je individualita posunuta do periferie (Valenta, 1993). Léčebná pedagogika se zaměřuje spíše na rozvoj duchovního potenciálu dítěte, než na jeho slabé stránky a symptomy. Už od počátku camphillů se odlišovala léčebná pedagogika (má pomoci studentům „*překonat jejich dědictví*“, provozuje se na camphillských školách) od sociální terapie (má pomoci členům camphillu naplnit jejich účel, provozuje se v camphillských komunitách pro dospělé) (McKanan, 2020).

2.2 Vznik a vývoj camphillského hnutí

Podkapitola pojednává o založení a vzniku camphillského hnutí a jeho vývoji až do současnosti.

2.2.1 Založení a vznik

Za hlavního zakladatele camphillského hnutí je považován rakouský lékař, učitel, vychovatel a umělec Karl König. Narodil se roku 1902 v Rakousku v židovské rodině. Zajímal se o všechny filozofy spojené s antroposofií (viz podkapitola 2.2. Antroposofie) a navštěvoval i přednášky Rudolfa Steinera. Při svých medicínských studiích se zabýval embryologií, pedagogikou a výzkumem. Roku 1927 přednášel na antroposofické konferenci a následně šel pracovat na dětskou kliniku. Potom přijal nabídku na práci v Klinickém a terapeutickém ústavu na Steinerově Škole duchovní vědy ve Švýcarsku, kde potkal svou budoucí ženu. Zlomové pro něj bylo, když na jedné z tamních oslav spatřil dítě s postižením, jak nese svíci. Od té doby se rozhodl věnovat se péči a výchově dětí s postižením a vytvořit pro ně zařízení, které by stejně tak představovalo velkou svíci jejíž světlo by pro ně bylo zdrojem naděje. Dále pak zkoumal aplikaci antroposofie v medicíně a vydal se na přednáškové turné zaměřené na oblast embryologie. V Německu pak s manželkou založil léčebný dům pro osoby s postižením zaměřený na jejich integraci. Zaměřoval se především na péči o osoby s mentálním postižením a rozvíjel léčebnou metodiku orientovanou právě na tento druh postižení. V té době přemýšlel o koncepci komunity, která by stála na duchovně-sociálním přístupu k postiženým, ale politická situace je přinutila odejít zpět do Rakouska. Po jeho anexi emigroval se skupinou stejně smýšlejících lidí do Skotska. Právě tam se myšlenka na komunitu začala realizovat (Valenta, 1994). Při realizaci vzniku komunity zakladatelé čerpali nejen z antroposofie, ale i z Moravské církve, která se zasloužila o síť domovů pro osoby s postižením v Evropě. Camphillské hnutí vděčí za poskytnutí pozemků bohatým rodinám, mimo jiné i prominentní britské rodině (realizující se v publikování a politice), která jim poskytla bývalý prázdninový dům a pozemek zvaný „Camphill“ (McKanan, 2020).

Práce na domově pro dvacet dětí s postižením začaly na jaře roku 1939, všichni muži ze skupin pak ale byli z politických důvodů internováni, a tak v práci na domově pokračovaly jejich ženy. Za půl roku ženy dílo dokončily a 1. 6. 1940 byl otevřen Camphill House blízko Aberdeen (severovýchod Skotska), což je považované za vznik camphillského hnutí. König pak pořádal konference na téma léčebné pedagogiky a podílel se na založení nadace pro rozvoj vědeckého bádání v oblasti tohoto konceptu. Později onemocněl, ale nadále stál v čele hnutí a participoval na organizaci zakládání dalších komunit i v jiných zemích. (Valenta, 1994). *„Rok před svou*

smrti napsal, že postižení jedinci jsou skutečnými učiteli zdravé populace, on sám se denně učil ze společného života s nimi.“ (Valenta, 1994, s. 28)

2.2.2 Vývoj camphillského hnutí a komunit

Valenta (1994, 1995) rozděluje historii camphillských komunit do pěti dekad.

První dekádu zahajuje už zmíněný vznik camphillského hnutí a založení první komunity v Camphill House roku 1940. V dalších letech se komunita rozšířila, přidaly se k ní další pozemky, postavilo se více budov, vznikly další farmy a dílny. Osm let od vzniku komunity byla otevřena i waldorfská škola, nejprve jen pro děti pracovníků, pak i pro děti s postižením. Tohle je poměrně průlomový okamžik, když vezmeme v potaz koncept vzdělavatelnosti osob s postižením. Už v 50. letech se ve waldorfské škole v camphillské komunitě vzdělávaly osoby s mentálním postižením, a to spolu s intaktními dětmi opatrovníků. Roku 1949 začal být organizován seminář pro osoby zajímající se o léčebnou pedagogiku a později byla na tomto principu založena další seminární centra (Valenta, 1994, 1995).

Začátkem druhé dekády byl otevřen dům pro adolescentní dívky s postižením. Do poloviny dekády byly osoby s postižením rozdělovány do domů podle věku, to se pak změnilo a v domech camphillské komunity žily osoby s postižením různého věku pohromadě. V komunitě žilo v tomto období asi 240 dětí (Valenta, 1994, 1995). Na počátku 20. století byli děti s postižením dávány do velkých ústavů se zanedbávajícím přístupem. Původní camphillská škola tak nabídla těmto dětem bezpečný domov a alternativní rodinnou náruč. Po tom, co tyto první děti camphillské školy vyrostly, většinová společnost stále nebyla připravená na jejich začlenění. Proto bylo potřeba vytvořit vesničky, kde by dospělé osoby s postižením sdíleli práci a život s intaktními. Byla tedy založena komunita v Bottonu pro dospělé. (McKanan, 2020). Dalším podstatným bodem druhé dekády je rozšíření camphillského hnutí do dalších zemí, konkrétně do Anglie, Irska, Jižní Afriky, Německa a USA (Valenta, 1994, 1995).

Na začátku třetí dekády, roku 1962 se otevřelo centrum antroposofie a umění Camphill Hall. Camphillské hnutí bylo v polovině dekády decentralizováno. Vzniklo šest regionálních center s vlastní samosprávou. Camphillské hnutí se dostalo i do Skandinávie, kde se první camphillská komunita otevřela v Norsku (Valenta, 1994, 1995).

V sedmdesátých letech se camphillské hnutí rozšiřuje do Finska, Rakouska a Francie a otevírá se camphillská škola v Botswaně v Jižní Africe. Začal se také vydávat časopis Camphill Correspondence. Ke konci dekády se camphillské hnutí stává členem Konference pro léčebnou pedagogiku a sociální terapii v Dornachu (Švýcarsko) (Valenta, 1994, 1995).

V páté dekádě se camphillské hnutí dostává i do Švédska. V těchto letech je péče zaměřená už i na osoby s postižením v seniorském věku. Změny v camphillském hnutí v této době nastávají především ve větším důrazu na rozvoj kvality mezinárodní spolupráce, na vzdělávání pracovníků a budování poradenství. Roku 1987 pak zasedají delegáti 72 center ze sedmi regionů (Skotsko, Anglie a Wales, Irsko, Skandinávie, centrální Evropa, severní Amerika, Jižní Afrika) v prvním mezinárodním kongresu Camphillské rady v Ringwood (Anglie). Později se vytváří i osmý region v oblasti postkomunistických zemí (Rumunsko, Polsko) (Valenta, 1994, 1995). V současné době někteří obyvatelé camphillů zaznamenávají čím dál volnější spojení s antroposofií, úpadek v oblasti ideálů oproti minulosti, či přílišné přizpůsobení se byrokratickým podmínkám v oblasti sociální péče. Jiní věří, že camphillská hnutí jsou počátkem změny k životu, kde se bude pomáhat všem bez ohledu na jejich schopnosti a vytvářet svět, kde nikdo nebude znevýhodněný, či znevýhodněný (McKanan, 2020).

Tradičně jsou některé komunity ve venkovském prostředí a provozují hospodářství, spousta jich je ale také situována ve městech, některé se proměnily na domovy pro seniory, spousta jich realizuje environmentální myšlenky a provozují přírodní čističky odpadních vod, energetické systémy na biomasu či bioplyn, nebo solární pole. Nicméně i přesto někteří věří, že camphillské hnutí upadá a rozhláší nepodloženou informaci o tom, že Karl König předpověděl, že v 21. století k zániku hnutí dojde. Úpadek či odklon od původních camphillů můžeme vidět v tom, že se současné camphilly stále více odklání od spoluvlastnictví příjmu a sdíleného bydlení (viz dále). Valná část lidí je v camphillech v současnosti zaměstnaná a spousta osob s postižením tam přichází zvenčí, jen jako uživatelé služeb, tyto dvě základní složky komunity tedy ustupují do pozadí, což můžeme mít za následek oprávněné spekulace o tom, jestli se stále ještě jedná o camphillské komunity s původními principy, nebo už jen o druh sociálních služeb pro osoby s postižením. (McKanan, 2020).

2.3 Vybrané dílčí aspekty camphillského hnutí a komunit

Kapitola uvádí dílčí aspekty camphillského hnutí a komunit vybrané jako nejdůležitější, jsou jimi organizace života v camphillské komunitě, tři pilíře camphillského hnutí, ubytování, vzdělávání, eurytmie, biodynamické hospodářství, prostorové uspořádání, lékařství a farmacie, křesťanství, tradice a svátky, personál a financování.

2.3.1 Organizace života v camphillské komunitě

Camphillská komunita je většinou tvořena několika budovami, farmami, sady, zahradami, či poli, proto se také často na camphillskou komunitu v rámci konkrétního, fyzického chápání odkazuje jako na camphillskou vesničku. V takovéto vesničce můžeme najít, kromě výše

zmíněného) rodinné domky, kde se opatrovníci starají o osoby s mentálním postižením, někdy i s ostatními rodinnými příslušníky, administrativní budovu, společné prostory (klubovny, knihovny, společenské sály, divadelní či koncertní sály apod.), waldorfské školy, léčebné instituce, dílny, nebo i farnosti, či nákupní střediska (Valenta, 1994, 1995).

Po založení původního Camphill House se pracovní činnosti rozdělily do tří oblastí – lékařských prací, léčebně-výchovných činností a farmářských prací (založených na biodynamickém hospodářství viz dále). Na tomto rozdělení (a ostatní organizaci původního camphillu) pak převážně stavěly všechny ostatní camphilly (Valenta, 1995).

Pro camphillskou komunitu je typická strukturalizace – pevný řád dne a vykonávání činností (Valenta 1994, 1995). Blahodárně přispívá k fyzické i psychické rovnováze všech obyvatelů komunity (McKanan, 2020). Přináší jim pocit jistoty a buduje tak příznivé klima komunity (Valenta, 1995). Děti v camphillu pravidelně ve stejný čas vstávají, chodí do školy, setkávají se apod. (Valenta, 1994). U dospělých je také den rozdělen na časové úseky, kdy se pracuje, kdy jsou přestávky, kdy jsou hodiny odpočinku, oběd apod. Stejně tak je strukturován týden, tedy které dny se např. nechodí do školy, kdy probíhají křesťanská setkávání apod. (McKanan, 2020).

Důležitým prvkem struktury jsou pak různé denní či týdenní rituály, které camphillské komunity dodržují. Např. zapalují svíci před každým jídlem. Také před každým jídlem děkují za pokrm, někdy i zdobí stoly květinami (McKanan, 2020). Jídlo se připravuje společně a také se členové komunity či jednoho domu společně stravují³ (Valenta, 1995). Často se také nějaká činnost začíná či ukončuje písní, či rýmem. Tyto rituály vytváří pocit pospolitosti a přináší do společných interakcí harmonii a radost. (McKanan, 2020)

Co se týče horizontální organizace života osob s postižením v camphillu, zpravidla to funguje tak, že u nejmenších dětí (cca do 5 let) probíhá opatrovnictví zaměřené na hru, pak děti nastupují do školky a následně do školy založených na principech waldorfské pedagogiky a po patnáctém roku se zaučují v dílnách, nebo v hospodářství (Valenta, 1994). Děti s postižením jsou mimo školní docházku vzdělávány v sebeobslužných, pracovních, komunikačních a sociálních dovednostech (Valenta 1994, 1995). Po dokončení vzdělání buď zůstávají v komunitě a pracují v dílnách, nebo v hospodářství, nebo odchází do camphillů pro dospělé, nebo do jiných státních organizací poskytujících péči osobám s postižením. Další možností, samozřejmě pokud to dovednosti dovolují, je práce v běžném, tedy nechráněném, zařízení (Valenta, 1993, 1995).

³ Při stolování se mimo sebeobslužných činností rozvíjí i schopnosti sociální interakce. Stůl je schválně široký, aby všichni nedosáhli na všechno a museli si říkat o to, aby jim to někdo podal, a za to pak děkovat. Stimuluje se tak sociální interakce, komunikace a fixují se společenské návyky (Valenta, 1995).

2.3.2 Tři pilíře camphillského hnutí

Tzv. tři pilíře camphillského představují filozofické zásady, na kterých hnutí, a i jednotlivé komunity, stojí (McKanan, 2020).

Prvním z nich jsou biblické večery. Je to rituál, který probíhá každý týden v sobotu za účasti dospělých osob camphillu, kdy společně přemítají nad biblickým textem, který četly každý den během uplynulého týdne. Rituál začíná mlčením (někdy i patnáctiminutovým). Potom se čtou antroposofické verše, konverzuje se o událostech týdne a o týdnu nadcházejícím. Biblické večery jsou přípravou na nedělní ranní bohoslužbu a na přechodnou noc. Důležitým aspektem antroposofické meditace je myšlenka, že duchovní práce, která začíná už večer (za bdělého stavu), bude jiným způsobem pokračovat i ve spánku. Po biblických večerech mívají účastníci často nový náhled na věc ráno po probuzení. V současné době biblické večery často neprobíhají každý týden, nebo jen výjimečně, někde tyto rituály přestali praktikovat úplně. McKanan říká, že biblické večery stále probíhají spíše tam, kde jsou ve vedení komunity členové z generace baby boomers, nebo je tam vnitřní komunita⁴. Spousta domů, které mají na starosti členové z generace X, nebo mileniálů, neprovozují biblické večery, protože tito členové (jak sami říkají) nevědí, jak biblické večery dělat správně. Někde se z biblických večerů stala spíše teambuildingová setkání (McKanan, 2020).

Další dva pilíře jsou praktikovány v camphillech s větším nadšením než biblické večery, a to i těmi, kteří už tak moc netíhnou k antroposofii (McKanan, 2020).

Druhým pilířem je konference o dítěti. Je to setkání všech členů komunity, kteří jsou nějakým způsobem zainteresováni na vývoji dítěte (terapeuti, pedagogové, opatrovníci, vedoucí domu, spolupracovníci, lékaři atd.). Probíhá dvakrát až třikrát za pobyt každého dítěte v komunitě. Odborníci se vyjadřují k dítěti ze svého pohledu, hledají se charakteristické rysy dítěte na pozadí Steinerova pojetí vývoje a navrhuji se nejvhodnější postupy práce s dítětem (Valenta, 1995). V rámci konference se probírají např. i rodiče dítěte, jeho biografie, nebo astrologické tabulky. Důležitým prvkem konference je holistický přístup odborníků vůči dítěti. V původní komunitě pak v kontextu těchto všech zjištění König sdílel svůj vhled do karmy dítěte. V rámci komunit pro dospělé osoby s postižením se upustilo od konferencí, protože by nebylo vhodné zabývat se karmickou historií dospělého bez jeho přímé účasti. (McKanan, 2020).

Třetí pilíř představuje sociální zákon a sociální fond. Steiner odmítal Darwinovy teorie o tom, že přežijí jen ti nejsilnější a viděl v nich příčinu bezohlednosti, egoismu a konfliktů. Řešení viděl v tom, že člověk nebude za svou práci přímo odměňován a jeho individuální potřeby

⁴ Vnitřní okruh komunity, často věnující se antroposofii důkladněji než zbytek komunity (McKanan, 2020).

budou odměňovány prací ostatních (Valenta, 1995). Steiner to vysvětluje rozdělením společnosti do tří oddělených sfér. Ekonomické, kde hlavní hodnotou je bratrství a solidarita. Střední sféry, nebo sféry práv, kde je rovnost hlavní hodnotou a řídicím prostředkem lidských vztahů. A spirituální a kulturní sféry, kde vládne naprostá svoboda. Je důležité rozlišit to, že lidská práce patří do sféry ekonomické a lidé by měli pracovat ve prospěch druhých a v takovém rozsahu, v jakém to dovolují jejich vlastní možnosti. Příjem naopak patří do sféry práv, kde je hlavní myšlenkou to, že jsme si všichni rovni a měli bychom mít zaručený dostatečný příjem, abychom mohli uspokojit naše potřeby. Tyto dvě sféry by tedy měly být odděleny (McKanan, 2020). Proto se vytváří sociální fond, do kterého všichni členové komunity odevzdávají své příjmy, které následně zajišťují individuální i komunitní potřeby (Valenta, 1995). V čem se camphillské komunity od Steinerovy idey liší je to, že pracovníkům v camphillu je sdílení příjmů v podstatě vnuceno, přitom by se mělo čekat, aby se v pracovnících rozvinul vnitřní impulz k tomu, aby si sdílení příjmů zvolili sami od sebe. Nicméně dle Steinera i ty komunity, které upustí od povinného sdílení příjmů, stále mohou naplňovat podstatu sociálního zákona. Spousta obyvatel camphillů říká, že to byla právě možnost pracovat z lásky, a ne pro peníze, co je do camphillů přilákalo (McKanan, 2020).

2.3.3 Ubytování

Osoby s postižením žijí s tzv. „houseparents“ (vedoucí domu) a „groupleaders“ (opatrovníci), kteří je mají na starost, ve větším domě, kde je kolem 20 svěřenců. Každý má svůj pokoj, ostatní zařízení jsou sdílená. Takto celá skupina v jednom domě tvoří jednu velkou rodinu. Někdy jsou součástí i rodiny členů komunity, které se do této větší rodiny spolu s členem komunity začlení (Valenta, 1994). Pokud jsou svěřenci dětmi, odjíždějí většinou na prázdniny domů s rodiči. Ti jsou instruováni tak, aby co nejvíce přiblížili režim doma tomu, jaký mají děti v camphillu (Valenta, 1995).

V současné době některé osoby s postižením žijí v camphillu jako členové komunity, někteří ale dochází jen v rámci denních programů a v komunitě nežijí. Zde můžeme vidět odklon od původní představy camphillu (McKanan, 2020).

2.3.4 Vzdělávání

Jak už bylo výše řečeno, školy v camphillských komunitách jsou založené na principech waldorfské pedagogiky, proto je vhodné tento pedagogický směr blíže specifikovat.

Waldorfská škola se řadí do proudu alternativních škol, kterými se rozumí především školy s odlišným přístupem, metodikou, kurikulem, hodnocením a prostředím než školy státního charakteru (Průcha, 2001). Na rozdíl od proudu běžného školství, které cílí především na

intelekt a paměť, waldorfská pedagogika se zaměřuje především na rozvoj celé žakovy individuální osobnosti, včetně jeho morálních postojů, manuálních dovedností, kreativity a uměleckého citění (Carlgren, 1991). Cílem je obohatit žakovu duši i tělo, zároveň se zdůrazňuje důležitost souznění s přírodou (McKanan, 2020). Klade důraz na prožití a procítění školní činnosti (nejen na didaktické zapamatování) a označuje dítě za zcela svobodnou bytost (Valenta, 1994, 1995).

Za zrodem waldorfské pedagogiky (vznik první waldorfské školy se datuje k roku 1919) stojí opět Rudolf Steiner, který ji postavil na základech antroposofie (Carlgren, 1991). Učení ve waldorfské škole je založeno na rozdělení vývoje člověka na tři sedmiletí podle dozrávání jednotlivých vrstev (viz podkapitola 2.2. Antroposofie). Jak už bylo zmíněno, do 7. roku života dozrává vrstva fyzická (rozvoj vůle), do 14. roku éterická (rozvoj citění), do 21. roku pak složka astrální (rozvoj myšlení). Až po třetím sedmiletí se pak rozvíjí „Já“. Zde si všimněme, jak jednotlivé vrstvy kopírují psychologické změny v životě člověka. Právě znalost těchto proměn a období je důležitým prvkem waldorfské pedagogiky, kdy se vzdělávání uzpůsobuje jednotlivým fázím dozrávání vrstev dítěte. Např. do 7 let je výhodné učit dítě skrz nápodobu a příklad, protože jeho tělo je s okolím kontaktováno fyzicky. Do 14 let se už zapojuje učení skrz obrazy, podobenství, morální a abstraktní příklady. Učení do 21 let je pak založeno na úsudku a svobodném rozumu (Valenta, 1995).

Waldorfská škola je založena na otevřenosti a přístupnosti všem, nehledě na jejich individuální odlišnosti, jako je původ, pohlaví, nebo i třeba postižení (Grecmanová, Urbanovská, 1996). Hlavním cílem je rozvíjet u žáků svobodu a individualitu a zároveň jim nabídnout vhodný a dostačující aparát vědomostí a dovedností pro jejich budoucí život a jeho rozvoj. Zaměření je orientované na rozvoj osobnosti, zdraví, kreativity, probuzení svobodné vůle k učení a schopnosti kritického myšlení (Valenta, 1993).

Waldorfská škola je rozdělena na 12 ročníků s nižším (do osmé třídy) a vyšším stupněm. Třídy jsou smíšené, navštěvují je tedy chlapci a dívky dohromady. Zajímavé je, že se upřednostňuje vysoký počet žáků ve třídě (kolem 35 žáků), protože to podporuje socializaci dětí – lépe se navazují vztahy, navíc se tak na jednom místě objeví množství talentů a charakterů (Grecmanová, Urbanovská, 1996). V camphillu je většinou škola rozdělena následovně: 2–3 roky mateřské školy, 8 let základní školy a 3 roky praktické školy (zaměřené na rukodělné činnosti), na kterou volně navazuje učení se farmářství (od 18 do 21, výjimečně 25 let). Žáci jsou rozděleni do tříd podle fyzického věku, nikoli podle intelektuálního, protože určité potřeby dozrávají nehledě na intelektuální schopnosti a zároveň intelektuálně heterogenní třída nabízí více možností zapojení sociálního citění. V rámci vzdělávání nechybí začlenění úvodních a

závěrečných rituálů, malby, kresby, eurytmie (viz dále), vyprávění příběhů, příprava pokrmů či pohybových aktivit. (Valenta, 1994).

Waldorfská škola se snaží být situována v takovém prostředí, které by co nejvíce podnítilo žákovu osobnost, iniciativu k učení a kreativitu (Zelina, 2000). Často se tedy setkáme se zaoblenými tvary (např. zaoblené hrany nábytku), harmonickými barvami a přírodními materiály. Kromě tříd tvoří areál waldorfské školy také často např. ateliéry, divadelní sály, knihovny, dílny a jiné specializované budovy (Grecmanová, Urbanovská, 1996).

Učitelé ve waldorfské škole nemusí pracovat podle Rámcového vzdělávacího programu, obsah a celková výuka je organizována na základě domluvy s žáky, částečně i rodiči (Průcha, 2001). Tento otevřený přístup může být mnohdy pro učitele náročnější, proto je důležité, aby měl učitel na waldorfské škole dostatek entusiasmů, zápalu a chuti se dále vzdělávat. Na nižším stupni vyučuje většinu předmětů třídní učitel, odborných předmětů, které by vyučovali jiní učitelé, je tam jen málo (např. anglický jazyk, praktické či umělecké činnosti). Při pokračování na vyšší stupeň pak zůstává stejný třídní učitel, ale jednotlivé předměty už vyučují oboroví učitelé (Grecmanová, Urbanovská, 1996).

Waldorfská pedagogika se řídí specifickou organizací výuky. Ta je rozdělena do tzv. epoch, tedy časových bloků dlouhých většinou tři až čtyři týdny, kdy se žáci zabývají stejnými předměty. V průběhu jednoho školního roku se pak každá epocha zopakuje dvakrát. Jednotlivé vyučovací předměty jsou organizovány s ohledem na přirozený denní rytmus dítěte. Ráno se probírají předměty zaměřené na pozornost, přemýšlení a pochopení, následují předměty, pro něž je typické rytmické opakování, tedy např. jazyky, náboženství, hudba nebo cvičení. Jako poslední jsou vybrány předměty umělecké, nebo praktické povahy (Carlgren, 1991). Do vyučování ve škole v camphillu je pak zařazena i výuka samoobslužných činností (Valenta, 1994, 1995).

Specifikem waldorfské pedagogiky je také využívání formování. Každý žák tíhne k nějakému temperamentu, který pedagog diagnostikuje, a následně se snaží korigovat vyhraněnost k určitému temperamentovému typu tak, aby měl žák v dospělosti všechny typy v harmonii. Korekce se dá dosáhnout prací s liniemi. Pro každý typ jsou specifické určité linie (např. u flegmatického typu je to kružnice), upravováním linie do jiného tvaru (např. kružnice do hranatých tvarů) se koriguje i žákův temperament (např. flegmatik se aktivizuje). Dalším příkladem může být práce s hysterickými dětmi (přenos z odstředivé kružnice k bodu), či s žáky s dyslexií (práce se zrcadlovým zobrazením) (Valenta, 1994, 1995).

2.3.5 Eurytmie

Eurytmie je forma spirituálního pohybu, který působí terapeuticky a umělecky, která je hojně využívána v camphillském hnutí (McKanan, 2020). Eurytmie vychází ze samohlásek a souhlásek, které působí na naše podvědomí a nejsou intelektuálně uchopitelné jako třeba obsah slov či příběhu ve výrazovém tanci či mimice (Carlgren, 1991). Eurytmie není libovolným vyjádřením, ale je založená na určitých zákonitostech. Slova ze samohlásek mají vyjadřovat naše vnitřní pocity (např. samohláska „A“ vyjadřuje překvapení nebo radostné poznání) a slova ze souhlásek události ve vnějším světě (např. souhláska „Š“ může znázorňovat šumění větru) (Valenta, 1995). Eurytmie pohybově zviditelňuje jakési vnitřní výrazy z našeho nitra, které vznikají při vyslovení nějaké hlásky. Ke každé souhlásce a samohlásce tak patří nějaký pohyb (Carlgren, 1991). Nicméně kromě hlásek a vět můžeme eurytmií vyjadřovat i barvu, zvuk, nebo rytmus věty, či dokonce v eurytmii básnit nebo komponovat. Stejně tak i tóny, melodie, rytmus či takt hudby mohou být vyjadřovány pohybem (Valenta 1995). Eurytmií tedy můžeme označit jako „viditelnou řeč“, či „viditelnou hudbu“. Eurytmií jako spoustu jiných aspektů, ze kterých camphillské hnutí vychází, vytvořil Rudolf Steiner. Při vytváření pohybových gest se zapojuje celé tělo i duševní síly, takže dovoluje komplexní vyjádření celého člověka. Eurytmie má i sociální funkci. Žáci totiž při představení provádí rozdílná gesta, ale zároveň se musí ohlížet na ostatní a pohybovat se tak, aby dosáhli harmonického souznění – musí si tedy uvědomovat, jak pohyby vlastní, tak i pohyby ostatních (Carlgren, 1991)

2.3.6 Biodynamické hospodářství

Biodynamické hospodářství vidí každou farmu jako samostatný živoucí organismus, kde každý orgán potřebuje jeden druhého (orgány jsou v tomto případě lidé, rostliny, zvířata a půda) a společně tyto orgány pracují a podporují zdraví celého organismu (tedy celého hospodářského systému). Zároveň jako každý jiný organismus je i každé jedno hospodářství individuální – má různý půdní typ i prostředí (součástí mohou být lesy, louky, mokřady, kultivovaná půda, okrasné stromy a keře, divoká i domácí zvířata, budovy, nářadí i lidé), má svou historii, či specifické energetické aspekty. Tomu všemu se biodynamické hospodářství přizpůsobuje a žije s tím v harmonii (např. tím, že pěstuje a chová tradiční a lokální plodiny a zvířata, typická pro dané prostředí). Tím podporuje přirozenou biodiverzitu daného prostředí. Snaží se například i najít soulad mezi množstvím zvířat a rostlin tak, aby rostliny dostatečně živily zvířata a zvířata dostatečně živila rostliny (resp. hnojením půdu, ze které rostliny vyrůstají) (Demeter, 2021c). V biodynamickém hospodaření v camphillu se spojuje jak farmaření, tak zahradničení (Valenta 1995). Odmítá se používání pesticidů a umělých hnojiv. Využívá se všech zbytků – ať už těch

rostlinných, které lidé nestačí spotřebovat, nebo i těch živočišných, jako je hnůj. Vše se pečlivě kompostuje a navrácí zpět do oběhu (Demeter, 2021c)

Vytváří se tzv. biodynamické přípravky – tedy jakási přírodní hnojiva kombinující rostlinné, minerální a živočišné prvky. Mezi ně patří kompostové přípravky (kombinace bylin, která podstoupí proces fermentace a přidává se do kompostu) a postřikové přípravky (roháček, nebo křemenáček, které se také ve fermentované formě využívají jako postřiky na plodiny). Při jejich přípravě se využívá specificky rytmického míchání ve vodě s malým množstvím přípravků, proto jsou tyto postřiky někdy nazývány jako půdní homeopatika (Demeter, 2021f). K tomuto promíchání se využívá vířivých fontán, které kopírují proudění vody v přírodě a harmonizují, očišťují a posilují vodu, která proudí systémem fontán v rytmickém tempu. Voda je pak bohatší na kyslík a vydrží okysličená déle, než jak je tomu po jiných procesech (Biodynamic Trainee, 2022c). Oba přípravky podporují růst a kvalitu plodin, ale i půdu samotnou, nebo i zdraví zvířat, která plodiny konzumují (Demeter, 2021f).

Mimo to využívá biodynamické hospodářství i rotace plodin, kdy se pěstují různé typy plodin a rotují v cyklu. Někdy tedy půda živiny vydává (rostlinám a pak lidem), jindy půda živiny dostává (např. jetel luční je schopen poutat ze vzduchu do půdy dusík) (Demeter, 2021e). Biodynamické hospodářství respektuje přírodní rytmy (roční období, denní rytmus, úplňkový rytmus), čímž pomáhá naplňovat produkty maximální životní silou (ta poskytuje výživu tělu, duši i duchu) (Valenta, 1995).

Co se týče chovu zvířat, biodynamické hospodářství dbá na vytváření přirozených podmínek, ve kterých zvířata žijí – tedy na volné výběhy a krmení na pastvě. Jako krmiva se používají nejlépe produkty z hospodářství, a ne kupované věci. Dbá se také na to, aby zvířata nebyla mrzačená (odrohováním, odstraňováním ostruh, hřebenů, krácením zobáků, kupírováním ocasů atp.). Zakazuje se používání hormonů, nebo antibiotik jako prevence. Dále se zvířata udržují v malých hejnech či stádech, tak, jak je to pro ně přirozené. Místo toho, aby byla zvířata přizpůsobována produkci, se hospodářství přizpůsobuje zvířatům. Zejména dobytek je pak jedním z nejpodstatnějších prvků biodynamického hospodářství kvůli využívání jeho hnoje (Demeter, 2021a).

Dalším znakem biodynamického hospodářství je soběstačnost – snaha o to, využívat co nejvíce produktů vlastního hospodářství a omezení užívání produktů zvenčí (Demeter, 2021c) Mimo to se zaměřuje na ekologické balení produktů a distribuci (pokud k nějaké dochází) (Demeter, 2021b).

Za zrodem biodynamického hospodářství nestojí opět nikdo jiný než Rudolf Steiner – roku 1924 vedl zemědělský kurz, který je považován za počátek biodynamického hospodářství.

Roku 1928 vznikla značka Demeter označující produkty biodynamického hospodářství. Na tyto produkty pak byly vytvořeny první standardy kvality. V současné době tuto značku a všechny biodynamické organizace na světě zastřešuje organizace Biodynamická federace Demeter International, jejíž součástí je od roku 2020 i Česká republika (Demeter, 2021d).

2.3.7 Prostorové uspořádání

Prostorové uspořádání v camphillu (které bývá antroposofické) navazuje na stavbu Goetheana v Dornachu (Švýcarsko). Ta byla postavena ve stylu „postsecesionismu“ zhruba před sto lety podle návrhů Rudolfa Steinera (Valenta, 1995). Goetheanum je hlavním sídlem Svobodné vysoké školy pro duchovní vědu a Všeobecné antroposofické společnosti (Goetheanum, 2021). Podle Steinerovy filozofie se i camphilly ve svém prostorovém uspořádání vyhýbají pravým úhlům ve snaze přiblížit se přírodním formám, pro které pravé úhly nejsou přirozené (McKanan, 2020). Za vstupní cestou bývá často nějaký dvůr, či menší nádvoří. Vstupy bývají často obloukové, nebo s centrálním motivem směřujícím vzhůru, který napodobuje rostoucí pozitivní energii a zve dovnitř. Co se týče rozmístění budov, na aktivní jih bývají orientovány budovy, kde se nejvíce žije, bývají dostatečně prosklené a tvarově otevřené. Budovy orientované na klidný sever jsou spíše zaoblené dovnitř, jsou tam často vstupy a chodby. To napomáhá souznění člověka s rytmem slunce a dynamikou dne. Rostliny v prostředí zahrad jsou uspořádány co nejpřirozeněji (Hozman, 2016).

Netradičnímu charakteru interiérů i exteriérů přispívá mysticismus (Valenta, 1995). Vnitřní zdi budov bývají vyzdobeny, či vymalovány lazurovou technickou, kdy jsou na sebe položeny velmi tenké vrstvy lazury, které napomáhají vytvoření nejrůznějších odstínů barev (McKanan, 2020).

2.3.8 Lékařství a farmacie

Camphillské kliniky jsou založené na antroposofickém lékařství, které kombinuje hlavní proud medicíny s homeopatií a stojí na ozdravném vztahu (poutu) mezi lékařem a pacientem (McKanan, 2020). Dále využívají postupy výživové terapie, rytmických masáží a arteterapie. Antroposofie nevidí nemoc jako nutně zcela negativní faktor. Nemoc zasahuje celou osobnost a jejím výsledkem může být i jisté nastolení rovnováhy v životě, pokud s ní naložíme zodpovědně. Antroposofická medicína nahlíží na člověka jako na jednotu složenou z vrstev těla, duše a ducha a na rozdíl od běžného medicínského proudu se věnuje právě i lidské duši a duchu (Valenta, 1995). Zdraví vidí jako harmonii všech složek jedince, která je dynamická (v těle neustále probíhají procesy, které vyrovnávají všechny aspekty jedince) (Antroposofická medicína, 2022). Příčinu onemocnění vidí často v duševně-duchovní rovině, kde dochází

k narušení harmonie života, hyperfunkci, nebo hypofunkci orgánů, nebo tělesných funkcí (které nesou svůj předobraz v přírodních jevech), což má za následek nemoc (Valenta, 1995). Lékař má pak odhalit, kde a jak disharmonie vznikla, a snažit se nastolit rovnováhu zpět. Vždy přitom respektuje svobodnou vůli jedince (Antroposofická medicína, 2022c). Antroposofické lékařství upozorňuje na to, že každý člověk je individuální, proto i léčba musí být vždy jedinečná. Každá nemoc probíhá u každého různě, i když třeba podobně, a nelze oddělit od individuality člověka. Vyhýbá se tedy jakési standardizaci a rutině v léčbě. I když se léčebný postup může mnohdy podobat, vždy bude v něčem individuální (Antroposofická medicína, 2022b). Antroposofie spojuje vývoj člověka s prostředím a kosmem, který ho komplexně ovlivňuje, vztahuje určité kosmické útvary k vývoji (Měsíc k rození a růstu dětí, Saturn k zániku atd.). Horečka upravuje narušenou rovnováhu mezi člověkem a prostředím a řeší problémy, které by se jinak v jedinci hromadily. Očkování vidí jako zásah do individuality člověka (Valenta, 1995).

Antroposofická farmacie je založená na zákonitém vztahu mezi člověkem a přírodou. Používá látky z přírodní, minerální i živočišné povahy získané sběrem ve volné přírodě, nebo z ekologického, či biodynamického zemědělství. Postupy zpracování jsou používány z běžné farmacie (odvary, nálevy, tinktury atd.), z homeopatie, či specificky z antroposofické farmacie. Známou antroposofickou farmaceutickou firmou, která vznikla ve 20. letech minulého století a funguje dodnes je např. Weleda (Antroposofická medicína, 2022a).

2.3.9 Křesťanství, tradice, svátky

Co se týče víry, či filozofie, jak už bylo mnohokrát zmíněno, základním kamenem je antroposofie (která spojuje západní a východní myšlení) (Valenta, 1994, 1995). Ve své filozofii camphilly vyznávají i prvky křesťanství, které se mohou více či méně v životě camphillu projevat. V camphillských komunitách se často můžeme setkat s kaplemi, které slouží pro pořádání bohoslužeb, které provádí buď nevysvěcený „bohoslužebník“, nebo kněz, který je buď členem komunity, nebo do komunity dojíždí. V komunitách, které kaple nemají, probíhají bohoslužby v sálech, které slouží jak pro náboženské rituály, tak pro umělecká představení. Každou neděli pak probíhají ranní bohoslužby. Ty se ale v současnosti někde změnily spíše na setkání, kde se probírají témata týkající se různých detailů lidského života, které až tak nesouvisí s náboženstvím⁵ (McKanan, 2020).

I když křesťanské bohoslužby a biblické večery v camphillských komunitách spíše skomírají, rituály a obřady jsou stále nedílnou a oblíbenou součástí života v camphillu (McKanan, 2020).

⁵ Např. konverzace nad výzkumy, které ukazují, že umírající krysy mají na mozku podobné nálezy jako u lidí, kteří měli blízko ke smrti (McKanan, 2020).

Přináší nejen funkci spirituální, ale i sociální. Všichni (nehledě na míru postižení) se rituálů účastní a můžou si tak prožít pocit jednoty a pospolitosti a dostávají se do sociálních interakcí se všemi obyvateli komunity (Valenta, 1995). Například svátek sv. Jana Křtitele a svátek sv. Michaela slaví obyvatelé camphillu stejně zapáleně jako Vánoce nebo Velikonoce. Kromě křesťanských slavností se můžeme setkat i s oslavami různých cyklů a období. Oslavy svátků mají i praktickou funkci a to takovou, že pomáhají členům camphillu lépe se orientovat v průběhu roku. Vánoce⁶ jsou v zimě, Velikonoce značí začátek jara, svátek svatého Jana Křtitele⁷ začátek léta a svátek svatých archandělů⁸ zase označuje začátek podzimu. Obyvatelé camphillu se často na slavnosti svátků připravují týdny dopředu, chystají a nacvičují hudební, eurytmická, či dramatická představení, nebo společně vytváří velký umělecký projekt⁹. Co se týče oslav, slaví se také narozeniny všech členů camphillu. Pokud se jedná o menší camphill, tak je slaví třeba i všichni, ve větších camphillech to probíhá často v rámci jednoho domu, či skupiny. V současné době už pracovníci v camphillu nemají tolik času na přípravy různých představení a jiných činností v době slavností, kvůli různým papírováním potřebných v rámci sociální péče, proto se někde můžeme setkat s úpadkem i těchto tradic (McKanan, 2020).

2.3.10 Personál

Camphillská komunita funguje jako sociokratický systém – k rozhodování je potřeba souhlasu všech, nejen nadpoloviční většiny. Každý má také právo veta. Systém může fungovat díky podobnému ladění a stejné filozofii všech členů. Camphilly nemají ředitele, do čela se volí zástupci, kteří mají svěřenou nějakou oblast fungování (kulturu, administrativu, personální oblast, styk s veřejností atd.). Zástupci jsou voleni na jeden rok a zodpovídají se ostatním členům komunity, kteří je kontrolují (Valenta, 1994). Také se pořádají komunitní setkání, na kterých kdokoliv z obyvatel camphillu může vznést připomínky nebo požadavky týkající se komunity. Tím se dostává vlivu i těm, co nezastupují nějakou pozici (McKanan, 2020).

Členové komunity jsou rozděleni do dvou různých pozic. Tzv. „houseparents“, neboli vedoucí domu, mají na starost celý jeden dům (v podstatě menší komunita v rámci celé komunity, v počtu kolem 20 lidí) a odpovídají jak za opatrovníky, tak za jejich svěřence (Valenta, 1994, 1995). Vedoucí domu mají na starosti pořádání tzv. „clinics“, velkých porad ohledně dítěte, které probíhají dvakrát do roka. Jedná se ovšem o něco jiného, než jsou konference o dítěti

⁶ Oslavy Vánoc často zahrnují i meditační reflexe každé z dvanácti svatých nocí (McKanan, 2020).

⁷ Na svátek svatého Jana Křtitele často staví hranici na oheň (McKanan, 2020).

⁸ V tento svátek se využívá příběhu o tom, jak archanděl Michal porazil draka, jako připodobnění k překonávání zla (McKanan, 2020).

⁹ Např. obrovská papírová lucerna v podobě draka (McKanan, 2020).

(které jsou součástí tří pilířů). Účastní se jich všichni, kdo přichází s dítětem do styku a hodnotí vývoj dítěte, pokroky a regrese, stanovují prognózu a domlouvají se na vhodné terapii. Dále se vedoucí domu starají o komunikaci s rodiči dítěte, každý týden s nimi telefonuje a informuje je o jejich aktuálním stavu. Alespoň čtyřikrát do roka se organizují setkání s pracovníky a rodiči, jednou do roka pak probíhá konference a dvoudenní odborný seminář pro rodiče (Valenta, 1995). Druhou pozicí jsou tzv. „groupleaders“ (opatrovníci), kteří mají na starosti konkrétní osoby (většinou 2–5 osob). Ti se starají o své svěřence po celý rok, tráví s nimi volný čas, organizují jejich činnost, připravují pokrmy, jezdí na výlety, zkrátka s nimi plnohodnotně žijí. Mají s nimi velmi hluboký vztah (a tak i absolutní vliv na ně), mnohdy hlubší, než mají svěřenci s biologickými rodiči (Valenta, 1994, 1995).

Dále v komunitě působí dobrovolníci, kteří v současné době zastávají poměrně výrazný počet pracovníků komunit. V minulosti se tyto dobrovolníci často zaučovali na večerních seminářích, aby se z nich mohli stát opatrovníci. Měli tak velmi náročný program (celý den práce v komunitě a pozdě večer účast na seminářích). Také byly často tzv. vhozeni do vody (zejména v začátcích camphillu, kdy na velký počet osob s postižením bylo málo intaktních pracovníků), třeba hned po třech týdnech se z nich stali opatrovníci a za další krátkou dobu vedoucí domu, takže v hierarchii pracovníků postupovali velmi rychle a často se učili za pochodu. Počítalo se s tím, že tam dobrovolníci už zůstanou. V současné době do komunit dobrovolníci často přijíždí k doplnění studia, nebo získání zkušeností, někdy se jim tam zalíbí a zůstanou tam trvale jako členové komunity, často se ale jedná o krátkodobé dobrovolníky (McKanan, 2020).

V komunitě pak pracují i antroposofičtí lékaři, kteří většinou vystudovali běžnou medicínu a k tomu se účastnili antroposofických seminářů. Kromě běžné lékařské praxe podává i léčebné prostředky holisticky ovlivňující konstituci jedince (Valenta, 1995).

Dalšími pracovníky jsou terapeuti provozující různé umělecké terapie, eurytmii, fyzioterapii, logopedie, chirofonetiku¹⁰, terapií barevnými světly¹¹ atd. Dále to mohou být učitelé, vedoucí dílen, hospodářských činností, farmáři nebo administrativní pracovníci. (Valenta, 1994).

Většina osob v camphillu bez postižení se nevidí jako osoby pečující, či opatrovatele, ale spíše jako farmáře, umělce a milovníky komunity. Přitom tyto role zastávají i osoby s postižením v

¹⁰ Chirofonetika je metoda řečové terapie. Využívá masážních tahů napodobujících proudění dechu při tvorbě určitých hlásek a akupresury bodů na zádech, rukou a nohou (Valenta, 1995).

¹¹ Terapie barevnými světly je způsob léčby či relaxace, kdy se využívá barevného záření. Každá barva specificky ovlivňuje konkrétní procesy v těle (např. modrá barva má vliv na mozek, dýchání a žaludeční činnost) (Valenta, 1994). Terapie se využívá hlavně k harmonizaci jedince. Probíhá v kruhovém sále s jevištěm s oponou, nad kterým je umístěno pět barevných oken, do kterých celý den dopadá slunce. Mezi okny a oponou se pohybuje eurytmik a na obrysu jeho těla vznikají efekty díky lomu denního a barevného světla, které se přenáší na oponu (Valenta, 1995).

camphillu. Všichni mají možnost budovat vztahy na základě sdílené oddanosti k různým úkonům. Zároveň má každý možnost dávat i přijímat péči zhruba ve stejném měřítku, nehledě na postižení. Tím se vytváří společnost, která neznevýhodňuje nikoho (McKanan, 2020).

2.3.11 Financování

Členové komunity jsou za svou práci placeni státem a odevzdávají svůj plat do společného fondu, který slouží k financování individuálních potřeb členů, nebo jiných výdajů potřebných k chodu komunity (Valenta, 1994). Komunita může být dále financovaná z různých finančních darů sponzorů, vládními agenturami a státem (McKanan, 2020).

2.4 Rozšíření camphillského hnutí

V Evropě, severní Americe, Africe a Asii můžeme najít asi 120 camphillských komunit. Všechny komunity jsou volně organizované v sedmi geografických regionech: Skotsko, Anglie s Walesem, Irsko, centrální Evropa, severní Evropa, severní Amerika a jižní Afrika. Většina regionů má vlastní organizaci spolupráce (McKanan, 2020).

2.4.1 Camphillské hnutí u nás

Camphillská komunita v České republice spadá do regionu centrální Evropy, který nemá vlastní organizaci spolupráce (McKanan, 2020). V Česku byla dosud založena jediná camphillská komunita.

2.4.2 Camphillské hnutí ve Spojeném království

Camphillské komunity ve Spojeném království spadají hned pod tři regiony: Skotsko, Anglie s Walesem a Irsko. Ve skotském regionu funguje společenství Camphill Scotland, které sdružuje camphillské komunity ve Skotsku. V irském regionu fungují dvě společenství – jedno pro komunity v Irské republice (Camphill Communities in Ireland) a druhé pro komunity v Severním Irsku, které je součástí spojeného království (Camphill Communities Trust NI). V regionu Anglie a Walesu funguje více organizací. Camphill Village Trust je charita, která spravuje deset camphillských komunit v Anglii. Camphill England and Wales je organizace podporující všechny camphilly v Anglii a ve Walesu. The Association of Camphill Communities in the UK and Ireland nabízí vzájemnou pomoc komunit ve Spojeném království a v Irsku. The Alliance for Camphill je advokátní organizace, která podporuje tradiční sdílené bydlení.

Ve Spojeném království se můžeme setkat s dvěma hlavními typy camphillů podle jejich uživatelů. Prvním typem jsou školní camphilly pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami s residenčním programem, které se mohou zaměřovat na žáky různého věku

(nejdříve od 3 let, nejpozději do 25 let) (Camphill Families and Friends, 2020). Nicméně na celém světě je v současné době jen 15% camphillských zařízení, které jsou školami (McKanan, 2020). Druhým typem jsou camphilly pro dospělé osoby s mentálním postižením, které tvoří ve Spojeném království většinu camphillských komunit (některé mohou být ještě konkrétně zaměřené na mladé dospělé, nebo pro osoby seniorského věku) (Camphill Families and Friends, 2020). Camphillské komunity se ještě mohou lišit prostředím – ve Spojeném království jsou camphillské komunity jak městského, tak rurálního typu (McKanan, 2020).

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Výzkumný problém, cíl práce, výzkumné otázky

Přestože camphillské hnutí stojí na jistých filozofických a teoretických základech, camphillské komunity se mohou lišit v rámci konkrétních zařízení ve více či méně aspektech.

Hlavním cílem praktické části bakalářské práce je porovnat vybrané aspekty fungování dvou camphillských komunit – vybrané komunity ve Spojeném království a komunity v České republice.

Vzhledem k výše uvedenému cíli autorka vytvořila následující **výzkumné otázky (VO)**:

1. Jaké jsou základní charakteristiky vybraných komunit?

2. V jaké míře je ve vybraných komunitách naplňována antroposofie?

3. Jakým způsobem je ve vybraných komunitách naplňována personální a provozní oblast?

K výše uvedeným výzkumným otázkám autorka vymezila následující **tematické oblasti**:

VO1:

- Vznik komunity.
- Zařazení komunity v systému sociální péče.
- Základní informace residentech.
- Cíle komunity.
- Spolupráce s jinými zařízeními.

VO2:

- Promítnutí antroposofie v komunitě.
- Dodržování tří pilířů v komunitě.
- Slavení svátků v komunitě.

VO3:

- Budovy a prostorové uspořádání komunity.
- Ubytování pracovníků a residentů.
- Organizace dne, týdne a roku v komunitě.
- Nabídka činností pro residenty v komunitě.
- Oblast lékařství v komunitě.
- Personální zastoupení pracovníků v komunitě.
- Financování komunity.

4 Metodický rámec výzkumného šetření

S ohledem na charakteristiku hlavního cíle byl k šetření zvolen přístup kvalitativní. Po nahlédnutí na kvalitativní přístup z více úhlů pohledu Švaříček a Šed'ová (2014, s. 17) vytváří souhrnnou definici: „*Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu.*“ Výzkumník se pak snaží rozkrýt a pochopit sociální realitu (Švaříček, Šed'ová, 2014).

4.1 Etické aspekty výzkumného šetření

Etické aspekty jsou nedílnou součástí jakéhokoli výzkumu či výzkumného šetření. Jedním z nejdůležitějších etických aspektů je souhlas s účastí na výzkumu. Účastník výzkumu do něj musí vstupovat dobrovolně a poskytuje tzv. informovaný souhlas, ze kterého je patrné, že rozumí povaze výzkumu a důsledkům účasti v něm. Součástí informovaného souhlasu jsou i mimo jiné informace o tom, kde budou informace z výzkumu použity a komu budou poskytnuty (Miovský, 2006). Autorka seznámila účastníky výzkumného šetření se všemi okolnostmi výzkumu a získala od nich informovaný souhlas ústní podobou.

Dalším etickým aspektem je dodržení ochrany soukromí účastníků výzkumu. Musí být dodržena anonymita účastníků výzkumu, pokud neposkytnou souhlas s jejich identifikací. Osobní informace musí být zpracovávány jen pro účel výzkumu (Miovský, 2006). Komunita ve Spojeném království souhlasila s identifikací, ale i přesto bude dále uváděna jako K1 (komunita 1). Dodržení etického aspektu ochrany soukromí je nemožné u komunity v ČR, jelikož se v ČR nachází jen jedna camphillská komunita. Komunita je s tím srozuměna a nečiní jí to problémy. I tak bude autorka pro potřeby práce používat označení K2 (komunita 2).

4.2 Zkoumaný soubor

Zkoumaný soubor tvoří dvě camphillské komunity – jedna v ČR a jedna ve Spojeném království. Výběr komunit byl záměrný. Jelikož je v ČR jediná camphillská komunita, byla komunita ve Spojeném království vybírána na základě podobnosti s komunitou v ČR. Pro výběr byla zvolena následující kritéria:

- Komunita ve Spojeném království;
- Rurální typ komunity;
- Komunita pro dospělé osoby s mentálním postižením;
- Komunita menšího typu.

Důvody pro výše uvedená kritéria jsou následující:

- Limitace oblasti na Spojené království byla určena z důvodu jazykových kompetencí autorky a z toho důvodu, že Spojené království je původní oblastí camphillského hnutí.
- Rurální typ komunity byl zvolen z toho důvodu, že se jedná o tradiční typ komunity, a také kvůli tomu, že komunita v ČR odpovídá tomuto typu.
- Limitace na komunitu pro dospělé osoby s mentálním postižením a na komunitu menšího typu je opět odůvodněna zaměřením na tento typ osob komunitou v ČR a malým počtem obyvatel camphillu v ČR

4.3 Výzkumné metody a konkrétní položky dotazování

Jako nejvhodnější kvalitativní metoda výzkumu se jeví hloubkový polostrukturovaný rozhovor, který probíhá na základě předem připraveného seznamu témat a otázek (Švaříček, Šedřová, 2014). Je tedy definované jádro rozhovoru, resp. minimum témat a otázek, které musí výzkumník probrat. Ty pak může obohatit o doplňující témata a otázky (Miovský, 2006). Jelikož komunita ve Spojeném království je pro běžný rozhovor mimo dosah, rozhovor byl proveden online videohovorem přes aplikaci Zoom. Aby bylo porovnání obou komunit co nejpřesnější, stejným způsobem byl proveden rozhovor s komunitou v ČR. Rozhovory byly nahrávány a následně doslovně přepsány a jsou k dispozici v přílohách práce. Nahrávky byly uloženy u autorky práce.

V rámci tematických oblastí výzkumných otázek se saturují konkrétní položky dotazování.

4.3.1 Základní charakteristiky komunit

VO1: Jaké jsou základní charakteristiky vybraných komunit?

Tematická oblast: Vznik komunity

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- V jakém roce a kým byla komunita založena?
- Jaké byly okolnosti založení komunity?

Tematická oblast: Zařazení komunity v systému sociální péče

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jako jaký typ organizace komunita oficiálně funguje v rámci systému sociální péče?
- Jak se proměňoval tento status v průběhu času od počátku komunity?

Tematická oblast: Základní informace residentech

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jaká jsou kritéria pro přijetí nových residentů do komunity?

- Kolik residentů může komunita pojmout?
- Jsou všichni residenti osoby s mentálním postižením, nebo poskytuje komunita služby i osobám s jiným postižením?

Tematická oblast: Cíle komunity

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jaké si komunita klade základní cíle?
- Jak se komunitě daří naplňovat stanovené cíle?

Tematická oblast: Spolupráce s jinými zařízeními

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jak probíhá spolupráce komunity s jinými zařízeními?

4.3.2 Antroposofie

VO2: V jaké míře je ve vybraných komunitách naplňována antroposofie?

Tematická oblast: Promítnutí antroposofie v komunitě

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jak se promítá antroposofie do života v komunitě?
- Kdo všechno antroposofii v komunitě vyznává?

Tematická oblast: Dodržování tří pilířů v komunitě.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jak v komunitě probíhají jednotlivé pilíře camphillského hnutí?

Tematická oblast: Slavení svátků v komunitě.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jaké svátky komunita slaví?
- Jak oslavy svátků probíhají?

4.3.3 Personální a provozní oblast

VO3: Jakým způsobem je ve vybraných komunitách naplňována personální a provozní oblast?

Tematická oblast: Budovy a prostorové uspořádání komunity.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jaké budovy a v jakém počtu se v areálu komunity celkem nachází?
- Jak se promítá antroposofické pojetí do prostorového rozpoložení?

Tematická oblast: Ubytování pracovníků a residentů.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jakým způsobem je naplňovaná podstata sdíleného bydlení?
- V jakých podmínkách jsou residenti ubytováni?

Tematická oblast: Organizace dne, týdne, roku v komunitě.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jak je organizovaný běžný den, týden a rok v komunitě?
- Kdo se podílí na rozhodování o organizaci daného časového úseku?
- Jaké rituály v komunitě probíhají?

Tematická oblast: Nabídka činností pro residenty v komunitě.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jaké činnosti nabízí komunita residentům?
- Jakou mají residenti možnost vzdělávání se v komunitě?
- Jakým způsobem provozuje komunita biodynamické hospodářství?

Tematická oblast: Oblast lékařství v komunitě.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Jakým způsobem poskytuje komunita lékařské služby residentům a pracovníkům?

Tematická oblast: Personální zastoupení pracovníků v komunitě.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Do jakých pracovních pozic je rozdělen personál komunity?
- Jaký mají pracovníci vztah k residentům komunity?

Tematická oblast: Financování komunity.

Položky dotazování směrem k saturaci oblasti:

- Z jakých zdrojů je komunita financovaná?

4.4 Sběr dat

Rozhovor s Komunitou 1 byl proveden 22.3. 2022 v 15:00 středoevropského času. Rozhovor s Komunitou 2 byl proveden 29.3. 2022 v 15:30. Oba rozhovory byly provedeny s vhodnými zástupci komunit. V Komunitě 1 to byl výkonný ředitel, v Komunitě 2 to byl statutární zástupce.

Rozhovory byly se souhlasem účastníků nahrávány na diktafon mobilním telefonem i nahráváním videohovoru v notebooku autorky, aby byly úspěšně nahrané i v případě selhání nahrávání jednoho z nástrojů.

Účastníci rozhovorů se nacházeli v relativně nerušeném prostředí (v průběhu rozhovoru s Komunitou 1 krátce proběhla na straně tázaného zkouška požárního alarmu, která však výrazným způsobem nenarušila průběh rozhovoru).

4.5 Zpracování a analýza dat

Oba rozhovory byly autorkou fixovány (zaznamenány) audiozáznamem, který byl následně přepsán do písemné podoby. Oba přepisy rozhovorů jsou k dispozici v přílohách práce pod názvy Příloha č. 1: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou ve Spojeném království a Příloha č. 2: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou v ČR.

Následně autorka prováděla kontrolu transkripce opakovaným poslechem audiozáznamu. Dalším krokem bylo použití techniky redukce prvního řádku, kdy autorka z přepisu odstranila výplňová a opakovaná slova, která neměla význam po obsahové stránce, která je pro účel práce důležitá.

Poté byla data rozdělena do dílčích oblastí podle výzkumných otázek, tematických oblastí (podtržené) a jednotlivých položek dotazování (v odrážce a tučně). Informace byly dále zredukovány na ty konkrétně se týkající položené otázky. Tyto informace autorka dále používala v analýze výsledků.

Pro analýzu dat autorka zvolila metodu kontrastů a srovnávání, která od sebe může odlišovat např. dvě identifikované kategorie, které mají mnoho společného, tím, že upozorní na rozdíly mezi nimi. Může také zdůraznit kontextuální odlišnosti určitého fenoménu (Miovský, 2006). V rámci analýzy autorka vyňala obsahové texty z upravených rozhovorů a uspořádala je do přehledných tabulek s ohledem na tematické oblasti a dílčích položky dotazování.

5 Výsledky a jejich interpretace

V kapitole autorka zpracovává výsledky analýzy do podkapitol dle jednotlivých výzkumných otázek a v rámci nich do tabulek jednotlivých tematických oblastí. Výsledky jsou v tabulkách prezentovány citáty z upraveného a analyzovaného přepisu rozhovorů s komunitami K1 a K2. Na konci každé kapitoly autorka interpretuje výsledky k dané výzkumné otázce.

5.1 Základní charakteristiky

Od základních charakteristik se odvíjí fungování celého camphillu, takže je nezbytné je před konkrétními aspekty také porovnat. V důsledku záměrného výběru tak, aby byly komunity v hlavních aspektech podobné, můžeme předpokládat, že se bude většina informací shodovat, nebo budou podobné.

V první části jsme se zaměřili na vznik komunity a jeho okolnosti, získané informace ilustruje Tab. 1 Vznik komunity.

Tab. 1 Vznik komunity

Tematická oblast: Vznik komunity
V jakém roce a kým byla komunita založena? K1: „Byla založena před 42 lety, tedy v roce 1980.“ „(...) jmenovala se Betty Edwards.“ K2: „Bylo založeno občanské sdružení nejdřív v roce 1999.“ „A v roce 2004 přišel vlastně první ten takzvaný uživatel.“ „Tak impuls k tomu dali určitě manželé Nejtkovi (...).“
Jaké byly okolnosti založení komunity? K1: „(...) dostala darem půdu a pak vytvořila veřejnou sbírku, aby mohla koupit zbytek pozemků.“ K2: „(...) manželé Nejtkovi (...) se seznámili s camphillskou myšlenkou v Norsku.“ „A ten statek, kde my teďka fungujeme, tak to je (...) jeho ¹² rodný statek.“ „On měl nějakou zkušenost v rodině, takovou ne úplně dobrou s tou ústavní péčí o takovéto lidi a chtěl, aby něco takového (...) mohl vzniknout i v Čechách, a zároveň se k tomu jako na začátku přidali lidi, kteří byli inspirováni, třeba z toho proudu toho biodynamického zemědělství.“

¹² Pana Nejtko.

Druhá část se věnuje zařazení komunit do systému sociální péče a proměnám jejího statusu od počátku, ilustruje ji Tab. 2 Zařazení komunity v systému sociální péče.

Tab. 2 Zařazení komunity v systému sociální péče

Tematická oblast: Zařazení komunity v systému sociální péče
<p>Jako jaký typ organizace komunita oficiálně funguje v rámci systému sociální péče?</p> <p>K1: „Jsme registrovaným poskytovatelem sociální péče¹³. Musíme být zaregistrovaní u regulačního orgánu, kterým je CQC¹⁴. U nich jsme registrovaní pod službami osobní péče a ubytování¹⁵.“ „Také jsme registrovaní jako osobní péče¹⁶, kdy docházíme k osobám domů.“</p> <p>K2: „Tak jsme založili obecně prospěšnou společnost, co se týká zemědělství.“ „A to se teďka jmenuje Svobodný statek Na soutoku, obecně prospěšná společnost.“ „(...) takže nakonec jsme zůstali jako zapsaný spolek.“ „A pod camphillem vlastně zůstaly teda ty sociální služby (...). Jedno je chráněné bydlení a jedno je centrum denních služeb. Tak to vlastně bylo nastavené od začátku.“</p>
<p>Jak se proměňoval tento status v průběhu času od počátku komunity?</p> <p>K1: „(...) prvních 20 let jsme fungovali jen díky dobrovolníkům, nikdo tu nebyl zaměstnaný.“ „Řízení tedy bylo takové uvolněné a docela zvláštní, i když vezmeme v úvahu, že komunity byly celkově neobvyklými modely péče.“ „(...) kontrolori vyhodnotili, že tam (...), kde lidé platí za péči, která by měla být na určité úrovni, co se týče kvality, dobrovolníci sami o sobě nemohou být jedinými osobami, které mají takovou zodpovědnost.“ „Takže před 20 lety camphill (...) jmenoval prvního správce.“ „Právě teď jich ale máme velmi málo¹⁷. Struktura a organizace (...) je teď více přijatelná pro systém sociální péče, když máme zaměstnance na smlouvy, kteří mohou přijmout odpovědnost, spíše než dobrovolníky.“ „Myslím, že jsme se stali více částí hlavního proudu sociální péče. (...) CQC je určitým problémem pro camphilly, protože mají jistý model péče, který považují za ten správný.“ „(...) Vidí camphilly jako neodpovídající dnešním standardům a jako riskantní (...). A to je pro nás trošku problém. Musíme učinit kroky k tomu, abychom minimalizovali rizika a mohli jim ukázat, že se tím zabýváme.“</p> <p>K2: „(...) my vlastně jsme vznikli jako občanské sdružení camphill České Kopisty.“ „Tak jsme tak trošku z toho našeho středu vytáhli to zemědělství a dali jsme tomu jako novou právní formu (...) obecně prospěšná společnost.“ „Potom v nějakém roce se (...) přeměňovaly ty občanská sdružení na zapsané spolky, tak tam jsme se trošku pokoušeli tomu dát taky podobu obecně prospěšné společnosti. Nebo nám přijde, že tak to vlastně trošku jako spíš funguje na tom základě. Ale ono se to měnilo, takže jsme nakonec zůstali jako zapsaný spolek.“ „(...) zároveň to nemáme tak, že tady máme nějaké chráněné bydlení a že usilujeme o to, aby byl člověk samostatnější a jeho cíl byl třeba bydlet někde sám v nějakém bytě s nějakou jenom drobnější výpomocí.“</p>

¹³ Registrovaný poskytovatel péče = registered care home, poznámka překladatele.

¹⁴ CQC = Care Quality Commission = Komise pro kvalitu péče, poznámka překladatele.

¹⁵ Služby osobní péče a ubytování = personal care and accommodation, poznámka překladatele.

¹⁶ Osobní péče = personal care, poznámka překladatele.

¹⁷ Dobrovolníků, poznámka autora.

Třetí část se zabývá hlavními cíli komunit a jejich naplňováním a je ilustrována Tab. 3 Cíle komunity.

Tab. 3 Cíle komunity

Tematická oblast: Cíle komunity
<p>Jaké si komunita klade základní cíle?</p> <p>K1: „(...) nejdůležitější je, že poskytujeme individualizovanou péči a podporu. Nazýváme to péče zaměřená na člověka. Takže všechno, co děláme, je zaměřené spíše individuálně, než na skupinu stejně vnímaných osob. Takže lidem poskytujeme kvalitní péči a podporu a možnosti žít život způsobem, jaký si zvolí.“</p> <p>K2: „Tak my se snažíme vytvářet takové jako pěkné místo na světě, kde spolu žijí pohromadě lidé (...) s postižením a bez postižení.“ „(...) snažíme se o ty rovnocenné vztahy.“ „Snažíme se o smysluplnou práci (...) pořád víc a víc jdeme k tomu, aby si jako lidi hledali tu svoji úlohu ve světě. (...) ale snažíme se vlastně nabízet jako to, co je jako smysluplné pro svět.“</p>
<p>Jak se komunitě daří naplňovat stanovené cíle?</p> <p>K1: „Myslím si, že se to u většiny lidí tady plní. Můžou si rozhodnout co dělají, jestli budou navštěvovat umělecké a pracovní činnosti, nebo ne. Někteří zase nechtějí dělat skoro nic. Residenti mají vliv na to, jak camphill funguje.“ „Pak také, že každý, nehledě na to jak samostatný, či nesamostatný je, přispívá komunitě.“ „Myslím, že jsme v naplňování cílů úspěšní (...) ale určitě můžeme zapracovat na tom, co děláme a vytvářet více možností. Můžeme také asi více zapojovat residenty do rozhodování o fungování komunity a o budoucích skutečnostech.“</p> <p>K2: „Tak co se týká toho vnějšího, ať už je to teda utváření toho prostoru, anebo právě to, co naše společenství může nabídnout světu, tak to si myslím, že se daří dobře, že mi vlastně teda jsme se v tom asi v posledních 4 letech omezili vlastně jenom na takové jako dvě hlavní činnosti (...) a tak jsme se rozhodli pro tu oblast jako té svíčkárny a pro tu oblast zemědělství, která je ale u nás jako nekonečně bohatá.“ „(...) tý země 11 hektarů se obhospodařuje v rámci tohoto společenství a myslím, že to má velký smysl.“ „(...) práce je velmi pestrá a každý si v tom najde, co mu zrovna vyhovuje, anebo samozřejmě se může stát, že nedělá nic. To je každého svoboda, ale většinou jsou lidi jako nadšený do té práce. Takže co se týká tohoto, té smysluplnosti té práce tak určitě. A těch mezilidských vztahů. Tak to je asi věčná výzva si myslím (...).“ „A já si myslím, že budoucnost lidstva je právě v tom společenství, v tom učit se být spolu nablízko a hledat právě to místo každého člověka tady.“ „(...) ale myslím si, že jsme se hodně vyvinuli jako společenství za nějaký poslední roky.“</p>

Čtvrtá část je zaměřená na přijímání, počet a druh residentů a je znázorněna v Tab. 4 Základní informace o residentech.

Tab. 4 Základní informace o residentech

Tematická oblast: Základní informace o residentech
<p>Jaká jsou kritéria pro přijetí nových residentů do komunity?</p> <p>K1: „Bohužel, nejdůležitějším kritériem je, že dostaneme peníze.“ „Nemůžeme poskytovat podporu lidem bez řádného poplatku, protože bychom nemohli zaplatit zaměstnance.“ „Ale opravdu důležitou podmínkou je to, že když posoudíme potřeby těchto lidí, tak je můžeme uspokojit.“ „Další věcí je asi to, že člověk, který by se k nám chtěl připojit, by vycházel s lidmi, co už tu žijí.“ „A potom jsou tu</p>

další prvky jako to, že máme dostatek zaměstnanců, že můžeme zajistit vzdělání, či zaučení zaměstnanců tak, aby pomohli uspokojování potřeb nově příchozích.“ „Jsme komunita pro dospělé, takže residentům musí být alespoň 18 let. Ale máme tu širokou věkovou skupinu lidí. Někteří se přidali do camphillu (...), když se poprvé otevřel v roce 1980, takže jim je o 42 let více, než když se sem dostali. Takže jsou tu lidé okolo 70 let staří. A kdosi zrovna dosáhl 80 let.“

K2: „Ono se nám to tady moc často vlastně nemění¹⁸. To většinou, když sem člověk přijde, tak už je tady takový jako spokojený a rád.“ „Nějaká ta nepříznivá situace sociální je tím základem toho, opravdu že jako potřebují nějakou tu službu.“ „No jako není to pro nás ten cíl, aby to bylo tady samozřejmě přestupní stanicí a ten vývoj vnímáme právě v tom, když najde jako opravdu svoje místo v tom společenství a stane se takovým jako rovnocenným členem a vlastně přináší ostatním to, co třeba nejsou ani schopni přinést, a tak.“ „Že vlastně bychom byli rádi, kdyby k nám přicházeli třeba lidi, kteří nějakým způsobem jako znají tu naši myšlenku.“ „My jsme pro dospělé. Jako od 18 do 64 let máme tu cílovou skupinu. (...) A v centru služeb to máme od 15 let.“ „...A co se týče toho vrcholu té věkové hranice, tak tam vlastně máme pořád otázku, jestli to případně rozšířit. Určitě bychom nechtěli jenom kvůli tomu, že přesáhne nějakou věkovou hranici, někoho posílat odsud.“

Kolik residentů může komunita pojmout?

K1: „Naše registrace v rámci systému sociální péče musí udávat počet lidí a to je 48, ale nevzali bychom více než 38, protože naše ubytovací možnosti jsou omezené. Takže 38 je ve skutečnosti maximum.“

K2: „Je to vlastně sedm těch, co tady bydlí. A co se týká toho centra denních služeb, tak tam je ta kapacita vlastně větší, tam je to těch 10 lidí, ale denně, jakože aby každý den tady mohlo být 10 lidí.“ „V podstatě máme teďka plnou kapacitu.“ „Máme nějaké plány ještě na stavby budov i tady v areálu, že bychom to chtěli rozšířit. Ať už co se týká právě třeba nějakého samostatnějšího bydlení pro některé uživatele. Anebo i právě zázemí pro nějaké dlouhodobé dobrovolníky.“ „Teďka už jsou dlouhodobě i uzavřené ty počty, že oni ani nenavýšují možnosti v rámci kraje, že to je docela složité navýšit tu kapacitu.“

Jsou všichni residenté osoby s mentálním postižením, nebo poskytuje komunita služby i osobám s jiným postižením?

K1: „Takže, každý má určitý stupeň mentálního postižení, ale podporujeme i všechny osoby s autismem, s demencí s časným začátkem. Někteří tu i mají duševní problémy. Takže potřeba individuální podpory je různorodá. Ale každý tu má mentální postižení.“

K2: „My máme v té cílové skupině s mentálním postižením a v tom centru denních služeb i s kombinovaným postižením, ale v chráněném bydlení máme i jednoho uživatele, který má chronické duševní onemocnění, ale jinak jsme pro mentálně postižené.“

¹⁸ Residenti.

Poslední pátá část se zabývá spoluprací s jinými zařízení, ať už camphillského, či jiného typu a ilustruje ji Tab. 5 Spolupráce s jinými zařízeními.

Tab. 5 Spolupráce s jinými zařízeními

Tematická oblast: Spolupráce s jinými zařízeními
<p>Jak probíhá spolupráce komunity s jinými zařízeními?</p> <p>K1: „Fungují u nás ale i různé workshopy a umělecké aktivity, které nabízíme pro residenty i pro lidi (...) z našeho města.“ „Jsme ale také součástí Asociace camphillských komunit¹⁹ a camphillského hnutí.“ „Také ale podporujeme osoby v jejich vlastním bydlení. Také nabízíme tedy podporované bydlení²⁰, kdy tým lidí dochází k paní (...) a panu (...) do bytů.“</p> <p>K2: „(...) my patříme pod ten středoevropský camphill.“ „V roce 2011 se u nás konalo takzvané camphill fórum. Oni se přijeli jako podívat, a tak oficiálně nás slavnostně přijali do té rodiny camphillů ve střední Evropě.“ „(...) jsme se domluvili s Walterem Krückem (...) Vlastně s ním jsme nastoupili takové takzvané camphillské vzdělávání, (...)“ „V České republice je Asociace pro léčebnou pedagogiku. Tam jsme se snažili nějak si vyměňovat zkušenosti. Jsou to prostě ty organizace, které jsou inspirované antroposofií. Jinak přímo spolupracujeme třeba s diakonií, tady místní v Terezíně. Kdy k nám chodí někteří uživatelé od nich třeba do centra denních služeb. Nebo zase naopak jedna uživatelka, která u nás dlouho bydlela, tak se přestěhovala k nim.“ „My jsme tady spolu založili před sedmi, osmi lety waldorfskou školu místní a s tou nějakým způsobem spolupracujeme (...) Že jako jezdívají sem třeba vysévají obilíčka na poli, projdou ten celý rok a teď zrovna tady budou péct chleba děti. Tak ty sem jezdí, měli i nějaké vystoupení.“</p>

Interpretace získaných informací

Co se týče **vzniku komunit**, K1 je téměř o 20 let starší než K2, což by mohlo znamenat určitý rozdíl ve fungování komunity, avšak tento aspekt autorka nepovažuje za příliš vlivný na samotné fungování komunit.

Dle Ministerstva práce a sociálních věcí je ten, kdo se chce registrovat jako poskytovatel sociálních služeb, povinen předložit doklady prokazující vlastnické právo na objekt, nebo doklady o tom, že je oprávněn s objektem disponovat (MPSV, 2016). Na základě odpovědí obou komunit o okolnostech vzniku lze zhodnotit, že pro obě komunity je v tomto ohledu důležité, kde se vzaly pozemky, či budovy, na kterých byly camphilly založené. U K1 byly zakladatelce darovaná a u K2 byly v přímém rodinném spojení se zakladatelem. U K2 ovlivnilo výrazně její vznik to, že K2 je první komunitou založenou v ČR, a tedy se zde jednalo o nový model, se kterým lidé neměli moc zkušeností.

Co se týče camphillů jako **součástí systému sociální péče**, velký počet komunit se tlakem moderní doby musel přizpůsobovat státem kontrolovanému systému, což zapříčinilo velké

¹⁹ Asociace camphillských komunit = Association of Camphill Communities, poznámka překladatele.

²⁰ Podporované bydlení = supported living, poznámka překladatele.

změny fungování komunit a odklon od některých základních tradičních forem. V určité době proti tomuto tlaku některé komunity bojovaly (McKanan, 2020). Obě komunity jsou součástí státního systému sociální péče. Je zajímavé sledovat, že K1, i když byla založená dříve, se stala součástí systému v přibližně stejné době, kdy byla K2 založena, přičemž K2 byla v tomto systému už od počátku. S ohledem na to můžeme označit postavení v systému za podobné, když vezmeme v úvahu rozdílnosti v systémech sociální péče v jednotlivých zemích. Co se týče jakéhosi přizpůsobení se hlavnímu proudu sociální péče, zdá se, že K1 je úřady podněcována k tomu, aby co nejvíce upravila svou organizaci a způsob fungování typickému modelu sociální péče. K2 oproti tomu zachovává opravdu komunitní formu a snaží se zůstat podobná původnímu modelu camphillu.

U K2 se měnil typ organizace, ale typ péče, kterou nabízí, zůstal stejný, u K1 se pak typ péče stejně tak v průběhu času neměnil. K1 nabízí služby osobní péče a ubytování²¹ a služby osobní péče samostatně) v rámci podporovaného bydlení. K2 nabízí služby chráněného bydlení a centra denních služeb. Můžeme tedy u obou komunit vidět, že základem je pobytová služba, nicméně od tradičního camphillu se K1 odklání formou terénní služby (podporované bydlení) a K2 zase formou služby ambulantní (centrum denních služeb). Když si zde tedy připomeneme část definice komunity, kterou camphilly v původním smyslu: „(...) *souhrn osob, které žijí v určitém vymezeném prostoru, kde vykonávají každodenní aktivity a obvykle tvoří autonomní jednotku (...)*.“ (Hartl, 1997, s. 24) Můžeme zde vidět, že začleňování ambulantních či terénních služeb komunitní model nabourává.

Přesuneme-li se k **cílům camphillu**, McKanan zmiňuje mezi důležitými cíli pomoc všem lidem, nehledě na jejich ne(postižení), vytváření prostoru bez omezení, pomoc ostatním pracovat ve prospěch ostatních a vytváření harmonie mezi lidským a přírodním prostředím (McKanan, 2020). V tom, co považují obě komunity za hlavní se poměrně liší. Pro K1 je nejdůležitější individualizace podpory a péče podle potřeb a zájmů residentů, pro K2 je to smysluplnost práce a rovnocennost v mezilidských vztazích. Nicméně v rámci naplňování cílů vlastně obě komunity určitým způsobem naplňují všechny zmíněné cíle. K1 je spokojená s mírou individualizace péče, ale zmiňuje i to, že i všichni residenty přispívají něčím komunitě (což může být podobné myšlence smysluplnosti činností u K2) a podotýká, že se snaží zahrnovat residenty i do rozhodování o komunitě (což zase implikuje myšlenku rovnocennosti u K2) a zároveň vidí určité nedostatky v této oblasti. K2 se pak cítí, že v oblasti smysluplnosti práce se jí daří naplňovat cíle a v oblasti mezilidských vztahů vidí stejně jako K1 prostor pro

²¹ Služby osobní péče a ubytování = Accommodation and personal care, poznámka překladatele.

zlepšení, či vývoj. A i K2 se vyjadřuje k myšlence individualizace (kterou stanovila K1 jako hlavní cíl) tím způsobem, že úspěšně vytváří prostor pro uspokojování individuálních potřeb, nicméně zdůrazňuje oproti tomu i důležitost společenství jako takového a určité pospolitosti. Nehledě tedy na to, co považují za nejdůležitější cíle, se myšlenky ohledně nich v obou komunitách poměrně shodují a stejně tak i jejich naplňování. Když se ohlédneme za cíli, které zmiňuje McKanan, můžeme říct, že prostor bez omezení a obohacování druhých vnímají jako důležité obě komunity, nicméně k myšlence spojení s přírodním prostředím se vyjadřuje jen K2.

Zaměříme-li se na **oblast residentů**, dle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách má osoba, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby, nárok na příspěvek na péči. Ten může mimo jiné využít i u poskytovatelů sociálních služeb (Zákony pro lidi, 2022b). Podle Zákona o péči z roku 2014²² ve Spojeném království musí místní úřady po zhodnocení schopností a zdravotního stavu jedince uspokojovat jeho potřeby. K tomu společně s jedincem vytváří plán péče a podpory²³, na základě kterého se stanoví osobní rozpočet potřebný k uspokojení uznaných potřeb jedince (legislation.gov.uk, 2014). Následně jsou nabízené tři možnosti práce s tímto rozpočtem – celé částka, nebo její část je vyplácena jedinci, který ji sám použije na uspokojení uznaných potřeb; místní úřad spravuje rozpočet sám a zajišťuje jedinci různé služby na základě vypracovaného plánu; nebo úřad poskytne rozpočet poskytovateli, kterého si jedinec určí a jedinec sám komunikuje s poskytovatelem o konkrétních službách (Disability Rights UK, 2020). Obě komunity zmiňují sociální znevýhodnění, resp. to, že residenti dostávají nějakým způsobem peníze na sociální služby, jako jedno z kritérií pro příjem nových residentů, přičemž zde můžeme vidět spojení s tím, že jsou obě součástí systému sociální péče a z právního hlediska je to tedy nemožné organizovat jinak. Další podobnou podmínkou je věková hranice, kdy obě komunity přijímají pouze dospělé osoby. Potom obě komunity určitým způsobem komentují i potřebu příznivé interakce s ostatními residenty. Dále se v poskytnutých informacích rozcházejí, což nutně nemusí znamenat, že při přijímání nových residentů nejsou brány v potaz. K1 zahrnuje i počet a schopnosti zaměstnanců a možnosti komunity poskytnout adekvátní potřeby. K2 pak považuje za důležitou skutečnost, že resident má v plánu zůstat v komunitě delší časové období.

Každý poskytovatel je povinen poskytovat při registraci kapacitu služby. U pobytových služeb se většinou maximální kapacita určuje podle počtu lůžek (MPSV, 2016). V oblasti počtu residentů se komunity určitým způsobem rozcházejí, K1 má poměrně zřetelně větší kapacitu než

²² Zákon o péči z roku 2014 = Care Act 2014, poznámka překladatele.

²³ Plán péče a podpory = Care and support plan, poznámka překladatele.

K2, nicméně v rámci ostatních camphillských komunit ve Spojeném království se ještě jedná o komunitu s menší kapacitou. K1 má do budoucnosti plány na rozšiřování areálu, resp. na stavění budov i pro residenty, ale zmiňuje, že navýšit kapacitu je složité, protože se nenavýšuje ani v rámci kraje.

V žádosti o registraci sociální služby musí být uvedené, pro jaký okruh osob je služba určena, případně i druh jejich postižení (Zákony pro lidi, 2022b). Camphillské komunity jsou strukturovány zejména pro osoby s mentálním postižením a s poruchami autistického spektra (Valenta, Müller, 2021). Ve třetím posuzovaném aspektu se komunity shodují v tom, že primárně jsou jejich služby určeny osobám s mentálním postižením, ale že se mohou objevit i osoby s jinými znevýhodněními, které jsou však určitým způsobem blízké mentálnímu postižení.

V rámci **spolupráce s jinými zařízeními** jsou obě komunity součástí určitých seskupení sdružujících camphillské komunity, resp. součástí camphillského hnutí. K2 však byla přijatá do hnutí až později po vzniku založení, takže vznikla nezávisle na něm. Dále je pak K2 součástí Asociace pro léčebnou pedagogiku.

Camphillské komunity často nepředstavují striktně uzavřenou jednotku, kdy by se lidé (jak intaktní, tak s postižením) nestýkali s vnějším světem a byli vyloučení z veřejného prostoru (McKanan, 2020). Co se týče spolupráce s někým mimo camphillská zařízeními, či zařízení sociální péče, tak obě komunity spolupracují s intaktními lidmi z obcí, ve kterých se nachází, či z okolních obcí, kdy je zapojují do různých činností v camphillu.

V obci, pod něž spadá K1 se nachází dvě další sociální služby – obě zaměřující se na péči o osoby seniorského věku, nebo osoby s lehkou demencí (Care Choices, 2022). Ve městě, pod něž spadá K2 se nachází i Diakonie ČCE, která také poskytuje sociální služby (chráněné bydlení a sociálně terapeutické dílny), dále se ve městě nachází i domovy se zvláštním režimem, pečovatelská služba, sociální rehabilitace, odlehčovací služby a domovy pro seniory (Iregistr.mpsy, 2022). Obě obce jsou podobně velké (kolem 3000 obyvatel). K1 zmiňuje i podporu samostatného bydlení, kterou nabízí a kterou vnímá také jako určitý způsob spolupráce, jelikož je oddělená od komunity jako takové (ale poskytuje ji přímo camphill), s jinými poskytovateli sociální péče v obci nespolupracuje (což může být i důsledkem nabídky jiných služeb v obci). K2 pak uvádí i s diakonií, jakožto jiným zařízením sociální péče. Obě komunity tedy určitým způsobem spolupracují, či fungují v rámci i jiných sociálních služeb. Co se týče oblasti vzdělávání komunity a pracovníků v oblasti jejich fungování, podobnou spolupráci zmiňuje jen K2. Navíc K2 spolupracuje i s místní waldorfskou školou, kterou

pomáhala zakládat (není však součástí camphillu), kdy žáci jezdí do komunity a dělají tam různé praktické činnosti.

5.2 Antroposofie, tři pilíře, svátky a oslavy

Antroposofie je základní filozofií, na které camphilly stojí. I když se jedná o jeden ze základních aspektů camphillu, autorka se rozhodla pro širší tématu a skutečnost, že už se nejedná o charakteristiku, ve které by se měly komunity nutně shodovat, vytvořit samostatnou výzkumnou otázku.

V první části se autorka zabývá tím, jak se obecně promítá antroposofie do života v komunitě a kdo ji vyznává, nebo si ji uvědomuje. Získané informace ilustruje Tab. 6 Antroposofie v komunitě.

Tab. 6 Antroposofie v komunitě

Tematická oblast: Promítnutí antroposofie v komunitě

Jak se promítá antroposofie do života v komunitě?

K1: „Myslím, že historicky byla komunita mnohem více zaměřená na antroposofii, víru, rytmus lidských životů.“ „Antroposofie tu byla velmi zakotvená, až skoro vynucená, ale nebyla nezbytně tím, co lidé, kteří tu žili, chtěli.“ „Bylo to prostě něco, co pokračovalo, a byly tu různé zvláštní aktivity.“ „Lidé se sešli a zpívali kravám a kdoví co to bylo. A myslím si, že většina lidí si to mohla užívat, ale nemuseli úplně rozumět tomu, proč to dělají. Takže my se nezaměřujeme přímo na antroposofii, ale spíš necháváme lidi si vybrat způsob, jakým chtějí lidé žít, a aktivity, které chtějí dělat. Určitě tu jsou nějaká křesťanská a humanistická přesvědčení a hodnoty, ale nemusíme dělat všechny aktivity s náboženským nádechem.“ „(...) v rámci jakési antroposofické kultury (...) bychom označili spoustu věcí, co tu děláme, za terapeutické, i když nemusí být vždy klasifikované jako terapie.“ „(...) nevážeme se k nějaké konkrétní filozofii. Myslím, že to časem vymizelo i možná kvůli usměrňování od úřadů sociální péče.“ „Ale zajisté tyto aktivity zpřístupňujeme. Takže přes covid jsme organizovaly takové bohoslužby přes zoom, aby k tomu lidé stále měli přístup, a někteří pokračovali v chození do kostela.“

K2: „(...) to úplně základní je asi pohled na člověka jako na takovou nějakou celistvou bytost, věříme, že v každém je ta nezaměnitelná jiskra, jakkoliv ten člověk vypadá na venek nebo se vyjadřuje, tak prostě v něm je i něco věčného.“ „(...) eurytmická vystoupení jsme dělali a každý týden nějakým způsobem se tomu věnujeme, nebo denně se dá říct, ale (...) jednou týdně nějak intenzivně.“ „Ten týden máme společné ranní kruhy u snídání, dřív než začne práce, kde čteme z kalendáře duše od Rudolfa Steinera a právě jedna spolupracovnice je taková eurytmická, tak to ztvárňuje eurytmicky.“ „Společně děláme eurytmický zvěrokruh každý den.“ „Pak možná bych zmínila teda tu psychofonetiku, která taky přímo vychází z antroposofie. Jedna naše spolupracovnice se vzdělávala u Yehuda Tagara a ona teďka vede pracovní skupinky sebe-empatie (...). Zatím to máme zvlášť pro spolupracovníky a plus uživatele, kteří to chtějí taky užívat, tak ti to mají v jiný čas anebo i individuálně.“ „Dřív tady působila tak intenzivněji arteterapeutka, jakože vystudovaná antroposofická.“ „Co se týká antroposofického náhledu, tak i vlastně ten rytmus je pro nás důležitý. (...) je někdy takové trošku těžké si obhájit před tím vnějším, že ty sociální služby trochu požadují, aby byla svoboda všude, a že bysme neměli mít určené v kolik hodin je oběd a v kolik je snídání, že je tady jejich svoboda jak si to zařídí a udělají. Ale my máme za to, a i to máme vyzkoušené v praxi,

že rytmus nahrazuje sílu a někteří lidé jenom díky tomu rytmu se dokáží vžít do toho praktického aktivního života.“ „My to máme takové trošku, jako vždycky člověk se může rozhodnout, že tam nejde, ale je pro nás důležité mít se o co opřít a právě, aby člověk, když chce zažít to společné, tak se má k čemu připojit...“ „Snažíme se pravidelně tu hostit faráře obce křesťanů, protože nějakým způsobem chceme lidem nabídnout vědomější křesťanský život. Teďka se snažíme aspoň 4x do roka, v každé té roční době, v tom období nějakým svátečním, aby přijel a ti lidé měli možnost se s ním setkat, což je samozřejmě dobrovolné, ale všichni to mají rádi.“ „(...) na zahradě nám roste taková malá kaplička.“ „Pak asi to vědomí toho života okolo a těch zvířat a spolupráce s těma bytostma a silama v přírodě. Právě to biodynamické zemědělství je důležitý impuls antroposofie.“

Kdo všechno antroposofii v komunitě vyznává?

K1: „Jak jsem říkal, už to tu teď nemáme, takže nevím o nikom.“

K2: „Bývá vlastně studium, které je otevřené všem spolupracovníkům, ale i uživatelům, když chtějí přijít, tak naslouchají.“ „(...) knihu od Karla Königa a postupně to jako čteme.“ „(...) není to úplně tak, že bychom měli podmínku, že každý kdo sem jde, musí být tak nastaven, ale důležitý je, aby tomu byl ten člověk otevřený. A většinou, když ti lidé sem přijdou, tak se nějakým způsobem pro to jako nadchnou.“ „Lidi, co tady žijeme, tak se možná snažíme tak jako více v tom prohlubovat. Napadá mě, že máme jenom jednu spolupracovnici, která je v zemědělství a zároveň na malý úvazek i v sociálních službách, tak myslím, že tu to moc nezajímá.“ „(...) to je myslím u většiny, ale není to určitě u všech. A v tom zemědělství je těch pracovních sil potřeba docela dost a tam to určitě tak jako nemáme.“ „A uživatelé (...) myslím, že oni v tom spokojeně žijí a myslím, že vědomě to tak tady jedna má, toho Steinera, a tak.“

Druhá část se zabývá třemi pilíři camphillského hnutí a tím, jak jsou v komunitě dodržovány. Získané informace jsou zobrazeny v Tab. 7 Tři pilíře camphillu.

Tab. 7 Tři pilíře camphillu

Tematická oblast: Dodržování tří pilířů v komunitě

Jak v komunitě probíhají jednotlivé pilíře camphillského hnutí?

K1: „Myslím si, že někdy mají déle zaměstnaní pracovníci možná větší představu, že tyto věci jsou důležitými pilíři toho, jak pracujeme. Jak jsem říkal, myslím si, že tyto aspekty nejsou tak důležité pro lidi, co tu žijí, jako byly v minulosti. (...) Znovu jsme tu zavedli jakési nedělní bohoslužebné činnosti a docela dost lidí se oho účastní. Ale znovu, myslím si, že hodně se jich toho účastní, protože si užívají spíše zpívání a ty sociální prvky než nějaké náboženské prvky, což je samozřejmě v pořádku.“

Konference o dítěti: „Určitě to neděláme tímto způsobem²⁴. (...) 36 lidí, co tu teď máme, žije v šesti různých domech s šesti různými týmy pracovníků. Tyto týmy se zaměřují na konkrétní jedince a zajišťují, že jsou dokumenty aktuální a že tito lidé jsou šťastní a cítí se v bezpečí a dobře. To se děje tedy více lokálně, spíše než centrálně. (...) dostaneme se zpátky k možnosti, kdy se budou moct všichni setkávat. Teď to nazýváme jednoduše jako shromáždění. Všechny osoby, které podporujeme mají možnost se sejít a sdílet informace. Nebo příběhy, které jsou pro ně důležité. Takže máme tento druh setkávání, ale ne nic zaměřeného na jednotlivce.“

²⁴ Reakce na vysvětlení toho, co to konference o dítěti je.

Sociální zákon: „To není něco, v čem bychom tu pokračovali. Nevím, jestli to tu někdy vůbec takto fungovalo. Možná mohlo.“ „Každý, koho podporujeme, musí dostávat peníze od místních úřadů. A tento příspěvek musí jít přímo na péči a podporu, kterou dostávají, takže i když to jde na centrální účty, není to jako když skupina lidí žije dohromady například v rámci univerzitního ubytování, kde každý dává peníze dohromady a sdílí jídlo a podobně. Je to teď více formální a strukturované. Naše účty jsou přezkoumávané a muselo by to být mnohem transparentnější, kdo co přispívá a kdo si co bere.“ „Ale každý určitým způsobem přispívá do fungování komunity, ať už osoby se speciálními potřebami, nebo ostatní.“

K2: „(...) biblické večery probíhají.“ „Probíhá to tak, že se lidi setkají.“ „(...) tak tam to teda probíhá pravidelně (...) v sobotu večer, kdy lidi se setkají v obýváku a v tichosti vzpomínají na uplynulý týden a jeden z nich přinese světlo svíce do kuchyně a tam se všichni přesunou. Čeká je tam nějaká dobrota malá, a tak vlastně vzpomínají, každý sám za sebe, na události uplynulého týdne, každý sdílí to, co uzná za vhodné. (...) Potom se čte vlastně úryvek z Bible, který se četl (...), kdo k tomu něco má, nebo si uvědomí nějakou spojitost s uplynulým týdnem, tak to vysloví. A právě co je nové, tak se čte ještě vlastně úryvek z Bible, který bude následovat do toho nového týdne. Vlastně ještě takové kolečko a každý vysloví za koho by se chtěl pomodlit, což někdo to chce a někdo nechce, a pak se vlastně společně pomodlíme Otčenáš. (...) Ale to hlavní, o co tam jde je vlastně zažít tu rovnocennost, to právo každého plně vyslechnout.“

„Konference, to jsme vlastně mnoho let nevěděli jak na to, tím, že pracujeme s dospělými lidmi (...). Teďka považujeme a nazýváme to těmi konferencemi, když máme nějakou vážnou otázku ohledně toho člověka (...). A to se nám nedaří často, ale teď zase shodou okolností nás zítra jedna čeká. A to potom probíhá tak, že se díváme na minulost toho člověka, co s tím všechno souvisí, jak je to teď a jakým způsobem jsou otevřeni tomu, jak to bude do budoucna, a tam je důležité naladění každého toho člověka tomu. (...) je to dobrovolné ta účast a každý člověk, potom když shledá to řešení na závěr, tak jde o to přinést něco za sebe, co já tomu obětuju, co já můžu nabídnout, aby se to změnilo, nebo aby se našla cesta. Není to jako, že ty bys měl to a to, ale já můžu nabídnout, já můžu pomoci tak a tak, to jsou konference.“

„A ten základní sociální zákon, tak to je v takovém každodenním právě (...) že já přináším společenství svoje dary a zároveň jsem otevřená přijímat dary ostatních členů. Vlastně je to moc pěkné být spolu. Každý hledáme své místo, abychom si navzájem pomáhali.“ „Vy jste to nazvala jako ten fond, (...) ale myslím, že v tom našem právním systému je to dost neuchopitelný. (...) třeba co se týká spolupracovníků, tak máme nějak rovnocenně nastavené ty platy, ale to, že by lidi fungovali bez té finanční odměny, to nám přišlo zatím složité tady zkoušet nastavovat a protlačovat. (...) něco podivného, když někdo v té spolupráci, kterou nevnímáme jako, že to je pak jako léčivé spolužití, tak když někdo je tam ten, kdo si to platí a někdo je tam ten, kdo za to má zaplacené, tak není to úplně fajn. To jako víme, ale jak tohle řešit, na to jsme nepřišli. Důležité je to nastavení a myslím, že určitě u nás nejsou lidi, kteří to dělají pro peníze, protože to by šli někam jinam. Nebo svobodný statek právě měl projekt na sociální podnik, kdy byly založený 3 pracovní místa na částečný úvazek pro 3 lidi z těch našich uživatelů. (...) Takže se myslím na to díváme, aby to jako bylo otevřené všem, ale zároveň přímo právě ty finance do toho vnáší úplně něco jiného (...). Tak to je taková závažná otázka, pro nás, no.“

Třetí část se věnuje oblasti slavení svátků v komunitě, konkrétně tomu, jaké svátky komunita slaví a jakým způsobem. Získané informace pak ilustruje Tab. 8 Slavení svátků v komunitě.

Tab. 8 Slavení svátků v komunitě

Tematická oblast: Slavení svátků v komunitě
<p>Jaké svátky komunita slaví?</p> <p>K1: „Myslím, že jsme v minulosti měli zavedený kalendář svátků, na který jsme byli zvyklí, a to asi až tak do doby před čtyřmi až pěti roky. Opět, někteří se posunuli dál, pracovníci a lidé, které podporujeme, některé svátky vymizeli, protože se lidé rozhodli odejít. Lidí si užívali tancování a hodování a zpívání, ale ne úplně náboženské prvky svátků. Takže slavíme takové ty běžné svátky, které má rád každý z nás.“ „Vidí camphilly jako neodpovídající dnešním standardům a jako riskantní (...)”²⁵. A to je pro nás trochu problém. Musíme učinit kroky k tomu, abychom minimalizovali rizika a mohli jim ukázat, že se tím zabýváme. A myslím, že dáváme spíše přístup residentům k širšímu portfoliu aktivit než jenom k těm camphillským, což je podle mě rozhodnutí, které musíme učinit. Takže spíše než být tak nějak nezvyklí a uzavření co se slavení svátků a vytváření aktivit týče, volíme raději aktivity, které běžně děláme vy nebo já.</p> <p>K2: „Tak jsou to takové ty tradiční svátky v rytmu roku bych řekla. (...) Takže (...) hromnice, (...), masopust, (...) tak máme zabíjačku, (...) popeleční středa, (...) na Smrtnou neděli, (...) Velikonoce, (...) svatého Jana vlastně. (...) Děkuvzdání (...) na svatého Václava 28. září, (...) Michaelův svátek. (...) svatému Martinovi 11. 11, (...) dušičkový večer (...) 2. listopadu. (...) na začátek adventu. (...) Mikuláš (...) Vánoce (...) a Silvestr. (...) svátky jako jmeniny teda neslavíme, ale narozeniny slavíme.“</p>
<p>Jak oslavy svátků probíhají?</p> <p>K1: „Takže jak jsem říkal, neslavíme svátky nijak zvláštně tak, že byste to neznala. (...) jsou to běžné svátky, které většina lidí slaví (...)“</p> <p>K2: „(...) u každého toho svátku hledáme, jak to utvářet tak, aby to jako odpovídalo nám a dnešnímu člověku a zároveň se snažíme třeba jako pátrat, jak to lidi dělali dřív a s čím.“ „Tak vlastně o hromnicích chodíme (...) s náradím na pole a bříkáme kovem o zem, abychom ji probudili, a zároveň odlíváme takové zemní svíce. A snažíme se už jako dát ten hluk do té země, takový vědomí, že už to přijde – Už se připrav.“ „Masopust (...) a vytváříme si ty masky a je to vždycky velká legrace. A ještě v době od nového roku, než začneme masopust (...) tak máme zabíjačku, takže taky taková malá slavnost. Pak teda v době toho půstu, tak opravdu se snažíme nejíst maso, nebo určitě ho nevaříme tady u nás.“ „Pak popeleční středa (...), děláme si vlastně oheň a jenom si krátce povídáme o tom pomíjivém pozemském životě člověka. Děláme si křížky na čelo, kdo chce. (...) pak vynášíme tu Mořenu na Smrtnou neděli a ji zapalujeme a házíme ji do toho Labe.“ „Na Zelený čtvrtek (...) si děláme společnou poslední večeři, kdy jíme chléb, a víno pijeme a vždycky si o tom povyprávíme o těch událostech. Na Velký pátek se většinou chodí na nějaký výlet, na nějakou křížovou cestu. Neděli máme, že ráno chodíme, ženy, k nějaké studánce a nabíráme čerstvou vodu, po tom zmrtnýchvstání. Nesmíme u toho mluvit, tak to je taky taková výzva pro některé. A potom právě kluci jedou na ty proutky a pletou pomlázky a holky si zdobí vajíčka.“ „Pondělí je takové tradiční české, prostě kluci vyrazí dle odvahy buď do domů, anebo i do vesnice. A na svatého Jana děláme velký oheň na poli a pálíme vánoční stromeček a vaříme i takový svatojánský čaj, že společně nasbíráme bylinky. Povídáme o vztahu k bylinám a vaříme si čaj posilující do nového roku. Děkuvzdání děláme vždycky</p>

²⁵ CQC je tak vidí.

na svatého Václava 28. září. To je akce společná a je víceméně veřejná, že někdy těch lidí přijde hodně a někdy jsme to třeba chtěli mít uzavřené, ale teď většinou to otvíráme zákazníkům svobodného statku.“ „A to zdobíme, děláme takový díkuvzdalý stůl tomu říkáme, že od každého, co se ten rok vypěstovalo, tak, aby tam bylo, je to taková přehlídka tady. (...) Potom jdeme společně na pole, každý vezme s sebou kus zeleniny nebo ovoce, co má rád z toho stolu a zpíváme, to máme takový malý (...) obřad, takový kruh, kde právě zpíváme, děkujeme za to, co se nám urodilo a čteme si od Goetheho (...) ódu na přírodu. Právě zpíváme ten Svatováclavský chorál. Od té doby, co jsme tady měli povodeň, tak chodíme ještě k řece. A tam děkujeme ještě té řece, ale vlastně děkujeme všem těm žvlům.“ „Potom Michaelský svátek (...) zpíváme společně tady michaelské písně.“ „Potom míváme dušičkový večer, takový vzpomínkový (...) 2. listopadu (...) se vzpomíná na naše zemřelé, za každého se vlastně zapálí svíčka, a (...) jedna tady kolegyně, co studovala eurytmii, tak dělá takový eurytmický obřad, potom za zemřelé na závěr.“ „Potom to jde asi k svatému Martinovi 11. 11, kdy taky mívá různou podobu (...) někdy jsme vyslali i Martina na koni, ale to bylo to takové jako otevřené víc lidem, ale poslední dobou si to taky děláme spíš pro sebe, že si vydlabáváme dýně, děláme si světýlka a pečeme martinské rohlíčky a jenom tak se projdeme po světýlkách tím areálem. Spíš jde vždycky o to poselství, co je za tím. Pak se podělíme o ty rohlíčky na konci na zahradě.“ „No a potom adventní spirálu, na začátek adventu. Kdy teda zpívají koledy a každý v doprovodu anděla jde pro svoje světýlko, který ho pak provází. No, Mikuláš ještě a to si nejsem jistá, jak se to tam dělá teď, ono se to měnilo. A no potom Vánoce.“ „Vánoční svátky se tak nějak snažíme jako prožívat vědomě. Si třeba čteme od pana Dostála Poselství Vánoc, taková knížečka, poselství na každý den něco. (...) No a byli jsme třeba loni poprvé na půlnoční mši na obci křesťanů v Praze.“

Interpretace získaných informací

Co se týče obecného **promítnutí antroposofie v komunitách**, obě komunity jsou v tomto směru od sebe velmi vzdálené. Tradiční formy komunit a s nimi i antroposofické činnosti, oslavy a vnímání života se v mnoha komunitách změnily vlivem usměrňování úřady (Plant, 2008). Antroposofii bychom u K1 dnes už téměř nenašli, ačkoli v minulosti hrála ve fungování camphillu důležitou roli. Dnes ji pokládají za ne tak důležitý prvek, který byl dříve spíše vynucený, než přímo chtěný a residenti si v rámci různých antroposofických aktivit užívali spíše zpěv, tanec a setkávání než náboženské, či filozofické prvky. K1 také naznačuje, že právě mystika mohla být jednou z věcí, která se nelíbila systému sociální péče, a tak i z toho důvodu se přizpůsobili a věnují se spíše běžným činnostem než antroposofickým. To však neznamená, že takové činnosti někomu zakazují. Ponechávají všem individuální svobodu žít tak, jak chtějí, i co se týče víry, či filozofie, nicméně účastník rozhovoru nevěděl o nikom, kdo by se k antroposofii hlásil. K2 však vnímá antroposofii jako nedílnou součást komunity a provozuje spoustu aktivit s ní spojených. Nikoho do této filozofie však nenutí, ale i tak se jí většina pracovníků aktivně věnuje (kromě pár výjimek, převážně pracovníků v zemědělské oblasti) a přirozeně se v komunitě sdružují lidé s tímto smýšlením. Z residentů se jí pak aktivně věnuje jen jedna paní a ostatní se spíše zapojují do antroposofických aktivit a v antroposofickém vnímání světa tak nějak žijí, ale nevzdělávají se v této oblasti. Nicméně i K2 nesouhlasí

s požadavkem sociálních služeb na svobodu a individuální rozhodování residentů ve všem. Oponuje to filozofii komunity ve využívání rytmu. V tomto ohledu se však K2 požadavkům sociálních služeb nepřizpůsobuje a pravidelný rytmus stejný pro všechny residenty si uchovává a dává důraz i na to společné, před individualitou.

Steinerův životní cíl byl najít nové metody zkoumání duše a jeho antroposofie pak má vést k uvědomění pravé podstaty člověka (Carlgren, 1991). „*Antroposofie je cesta poznání, která chce přivést duchovní v člověku k duchovnímu ve světě.*“ (Antroposof.sk, 2022) Dle výpovědi K2 antroposofii obdobně vnímá i tato komunita. Její promítnutí do komunity vidí ve vnímání světa, ale i v různých činnostech, které v ní probíhají.

Eurytmie je antroposofickým uměním, které obyvatelé camphillu cvičí a vytvářejí různá vystoupení (McKanan, 2020). V K2 se eurytmickým cvičením věnují každý den, jednou za týden pak intenzivněji. Také vytváří eurytmická vystoupení. K1 eurytmii neprovozuje.

Psychofonetika je moderní aplikací antroposofie Rudolfa Steinera, kterou rozvinul Yehuda Tagar. Je to terapeutický přístup, který se zabývá celou lidskou osobností na úrovni jejího těla, duše a ducha. Zaměřuje se hodně na práci člověka se sebou samotným a prozkoumávání vlastního nitra (Flanderka, 2016). K2 využívá metod psychofonetiky díky jedné pracovníci, která studovala právě u Yehudy Tagara, pracovní skupinky, které metody využívají pak nazývají jako skupinky sebe-empatie. Zvlášť probíhají sezení u pracovníků a u residentů, kteří se tím chtějí zabývat. K1 psychofonetiku nezmiňuje, říká však, že v rámci jakési antroposofické kultury mohou spoustu věcí, co dělají, označit jako terapeutické.

Camphilly byly už od počátku inspirované křesťanstvím. „Křesťanské ideály, praktiky a přístupy jsou jádrem camphillského kulturního, náboženského a duchovního života.“ (Bang, 2013, s. 48) Co se týče oblasti křesťanství, tíhne k němu jak K1, tak K2. Obě zpřístupňují bohoslužby. K1 se zmínila i o bohoslužbách online i o těch prezenčních. K2 uvedla, že alespoň čtyřikrát do roka hostí v camphillu faráře. Mimo to mají i svoji kapličku.

Jako poslední důležitý impuls antroposofie zmiňuje K2 i biodynamické hospodářství, kterému se věnuje, tím se však autorka zabývá až ve třetí výzkumné otázce.

V oblasti dodržování a průběhu **tří pilířů camphillu**, které úzce souvisí s antroposofií, se samozřejmě projevuje i to, jak moc jsou komunity antroposofii oddané.

Camphillské komunity se v průběhu času změnila a vyvinuly tím způsobem, že nadšení a oddanost pro tradiční formy jako jsou biblické večery, sociální zákon a konference o dítěti postupně vymizely (Plant, 2008). Tomu odpovídá i postavení K1, která říká, že takovéto formy byly provozovány spíše v minulosti a v současnosti už nejsou pro komunitu moc důležité. Oproti tomu K2 se aktivně věnuje, nebo se snaží věnovat, všem třem pilířům.

Rituál biblických večerů zahrnuje mlčení, čtení antroposofických textů a vzpomínání a konverzování o uplynulém a nadcházejícím týdnu. Jsou přípravou na nedělní ranní bohoslužbu (McKanan, 2020). K1 mírně v rozporu s odmítnutím antroposofie a pilířů obnovila nedělní bohoslužby, které v tradičních camphillech navazují v neděli na sobotní biblické večery. K1 ale znovu opakuje, že residenté je navštěvují spíše jako zábavnou činnost a nevěnují tolik pozornosti náboženským aspektům. K2 oproti tomu provozuje biblické večery v tradičním duchu se vzpomínáním, čtením z Bible, konverzací o událostech a s modlením.

Konference o dítěti probíhá jako setkání všech odborníků, kteří se nějakým způsobem podílí na vývoji dítěte. Konzultují se zde problémy a pokroky a navrhují se další postupy (Valenta, 1995). McKanan říká, že konference o dítěti ztratila na důležitosti a praktičnosti s rozvojem camphillů pro dospělé, protože je podle všeho nevhodné probírat život a karmickou minulost dospělých bez jejich přítomnosti (McKanan, 2020). K1 sděluje, že konferenci o dítěti v původní formě (ani žádné podobné) neprovozuje. Rozvojem jedinců v komunitě se zabývá tým, který má na starosti konkrétní dům, ve kterém jedinec žije. Zmínili setkávání residentů s cílem sdílení zážitků a příběhů, ale konkrétně na jedince nic zaměřené nemají. Oproti tomu se K2 snaží přiblížit konferenci o dítěti, ve formě podobné té původní, i pro dospělé residenty. Setkání všech, kteří se toho chtějí účastnit, probíhá, když se vyskytne nějaký problém, nebo závažná situace, kterou je potřeba ohledně jedince řešit. Konzultují při nich minulost, přítomnost i budoucnost jedince, která se může týkat konkrétní situace. K2 pak zdůrazňuje, že při konferenci je důležité, že každý nabízí to, co může sám řešení situace přinést, místo toho, aby úkoloval ostatní.

Sociální zákon představuje formu nastavení komunity, kdy všichni (i pracovníci, i residenté) by měli pracovat ne pro peníze, ale pro ostatní. Každý by měl tak komunitě dávat i přijímat, bez nějakého vyčíslování provedené práce. Na základě toho pak vzniká sociální fond, do kterého se dávají všechny vydělané peníze v komunitě a z něj se platí potřeby všech členů komunity (McKanan, 2020). K1 se vyjadřuje především k sociálnímu fondu, který podle nich v komunitě nemůže fungovat z důvodu kontroly úřady a případné velké potřeby transparentnosti čerpání peněz. Nicméně ta část, kdy každý něčím do komunity přispívá a každý přijímá, je v K1 uplatňovaná, stejně jako v K2. K2 přiznává, že neví, jak v současném systému realizovat myšlenku sociálního fondu v původní myšlence. Vidí problém v tom, že v ten moment, kdy jedna skupina dostává zapláceno (pracovníci) a druhá ne (residenté), nemůže se tam už jednat o rovnocenný vztah, kterého se chce dosáhnout. McKanan hovoří o možnosti naplňování podstaty sociálního fondu tím, že do komunity chodí lidé pracovat z lásky, a ne kvůli penězům

(McKanan, 2020). Podobnou myšlenkou se k tomu pak vyjadřuje i K2. Navíc byla v K2 snaha o vyplácení i residentů, vytvořením pracovních pozic v zemědělství.

To, co tvoří komunitu komunitou, jsou mimo jiné i **oslavování různých svátků**. Jiné intencionální komunity slaví svátky více uvolněně a pro zábavu, kdežto camphillské komunity tam zapojují více náboženských a duchovních prvků a mají k nim vážnější a formálnější vztah (Plant, 2008). Pro K1 není slavení svátků nějak moc podstatné – slaví jen ty, které slaví běžná společnost a nepřikládá jim žádný větší význam, ani je neslaví odlišným způsobem. V minulosti jich slavili více a s větším oddáním, ale pro nezáměr některých, a hlavně pro nelibost ze strany úřadů sociální péče od těchto spirituálních a camphillských hromadných aktivit upustili. K2 jich naproti tomu slaví spoustu a s důrazem na jejich spirituální stránku. Můžeme v jejich slavení vidět důraz na spojení se zemí, s rytmem roku a také na pospolitost, právě to společenské a na sdílení myšlenek s ostatními. Mimo konkrétní činnosti ohledně specifických svátků, se při oslavách často objevuje zpěv, eurytmická cvičení, nebo různé přemítání a sdílení.

5.3 Personální a provozní oblast

Poslední výzkumná otázka se věnuje fungování camphillu a organizaci personální a provozní oblasti, konkrétně pak oblastem budov v komunitě, ubytování, organizaci dne, týdne a roku, nabídce činností residentům, lékařství, personálnímu zastoupení a financování komunity.

V první části se tedy autorka zaměřuje na počet a typy budovy a tomu, jestli prostorové uspořádání odpovídá antroposofickému smýšlení. Získané informace pak ilustruje Tab. 9 Budovy a prostorové uspořádání komunity

Tab. 9 Budovy a prostorové uspořádání komunity

Tematická oblast: Budovy a prostorové uspořádání komunity
<p>Jaké budovy a v jakém počtu se v areálu komunity celkem nachází?</p> <p>K1: „máme šest ubytovacích domů, tři paneláky, které podporujeme, že chodíme k lidem přímo domů, 5 uměleckých a řemeslných dílen. Máme nějaké farmářské budovy, kde probíhají venkovní aktivity, a pak tu je centrální kancelář, a pak máme ubytování pro dobrovolníky.“</p> <p>K2: „(...) hlavní dům, který slouží pro to chráněné bydlení (...) kulturní sál, který, kterému říkáme růžový sál. (...) Tak jsme tam zařídili takovou velkou kuchyň, (...) probíhají tam společná jídla (...) a nějaký umělecký činnosti tam probíhají anebo i třeba se tam v zimě drhnou bylinky, prostě takový prostor využitelný na všechno. Zároveň to sousedí jako s kanceláří takovou hlavní. (...) Potom máme svíčkařskou dílnu. Potom tady je budova dílen (...) Je tam ta zpracovna toho ovoce a zeleniny a je tam zázemí pro e-shop, (...) kde nabízíme vlastně ty všechny výrobky z toho našeho tady místa. Potom nad těmi dílnami, je takzvané podkroví, které je obydlené naší rodinou a spolupracovníky dvěma. (...) je tady sklad zeleniny.“ „Pak máme tady jeden dům, kterému říkáme u paní Mamulové, (...) tam je vlastně jenom takové zázemí jako dílny a slouží právě jako skladové prostory zatím.“ „Pak jsou tady různé přístřešky na materiál a nářadí a nějaká garáž.“ „Pak máme převlíkárnu na statku jako takové zázemí.“ „(...) dva staré statky vedle sebe a tam krom stájí a chlívků (...) tak tam je ta</p>

hlavní budova (...) vznikl tam (...) prostor pro dobrovolníky.“ „(...) na zahradě nám roste taková malá kaplička.“ „(...) plány máme na stavby budov i tady v areálu, že bychom to chtěli rozšířit. Ať už co se týká třeba nějakého samostatnějšího bydlení pro některé uživatele. Anebo i právě pro nějaké zázemí pro nějaké dlouhodobé dobrovolníky.“

Jak se promítá antroposofické pojetí do prostorového rozpoložení?

K1: „Myslím, že některé stěny byly ozdobené třpytivými barvami, ozdobené stylem, který vyjadřuje jakási antroposofická témata a barvy. Ale opět, řekl bych, že to se v průběhu času omezuje s tím, že si lidé sami vybírají, jakými barvami by chtěli mít vymalované zdi. Tyto jakoby duhové, pastelové barvy tu už nejsou a řekl bych, že to je asi jediný příklad, který odpovídá jakémusi prostorovému smyslu antroposofie. Nemyslím si, že tu toho moc zůstalo.“ „Máme tu nějaké stropní konstrukce, které na sobě mají specifický design, hodně značení budov²⁶ tady je ve standardním tvaru designu camphillských vesnic, ale jak jsem říkal, přímo v tomto ohledu se moc neangažujeme. Když to není něco, co by residenti přímo chtěli, tak to nutně nemusíme propagovat.“ „Nechtěl bych, abyste si myslela, že jsme proti tomu. Tak to není. Spíše se v tomto vyvíjíme s proudem, než abychom lpěli na konkrétním přístupu.“

K2: „(...) to není takové jako rohaté u nás, to vidíte za mnou ty okna. Jako inspirujeme se tím stavebním stylem prvního Goetheana vlastně, že snažíme se, aby ty prostory byly takové víc odpovídající člověku, a ne takové rohaté.“ „(...) ta architektura na tomhle místě tak jak to jenom jde, protože samozřejmě finančně jsou ty věci trochu náročnější.“

Druhá část se věnuje oblasti ubytování obyvatel camphillu, způsobu naplnění sdíleného bydlení a ubytovacím podmínkám. Získané informace jsou vyobrazeny v Tab. 10 Ubytování pracovníků a residentů.

Tab. 10 Ubytování pracovníků a residentů

Tematická oblast: Ubytování pracovníků a residentů

Jakým způsobem je naplňovaná podstata sdíleného bydlení?

K1: „Nikdo ze zaměstnanců nežije bokem, ale všichni dobrovolníci ano, Takže, když máme tolik dobrovolníků, kolik bychom chtěli, tedy 20, tak tři nebo čtyři z nich jsou přiřazeni k jednotlivým domům. A kde to ubytovací možnosti dovolují, takže v každém domě, ale ne nezbytně pro všechny dobrovolníky v každém domě, tak ta dobrovolníci žijí v tom domě a sdílí všechno s lidmi, které podporujeme, kteří tu žijí. Od domácích prací, po vaření, stolování, dělání aktivit. Velmi to odpovídá sdílenému bydlení (...).“ „Ne.“ (odpověď na to, jestli v komunitě s pracovníky žijí i jejich rodiny)

K2: „Je tam takzvaný hlavní dům, který slouží pro to chráněné bydlení. Zatím tam je místo pro těch 7 zde bydlících. Budu je teda nazývat uživatele, aby to bylo jasné. A v současné době tam s nima bydlí vlastně jedna spolupracovnice a jedna dobrovolnice.“ „A i jsem chtěla, aby to začlo být vnímaný víc jako chráněný prostor těch lidí, přece jenom jako doma, že ne každý si dokáže říct, ne, teď tady nechci mít návštěvu, tak aby se nelezlo pořád do toho domu, kde všichni bydlí.“ „Oni tam plnohodnotně bydlí, ale vlastně v tom domě se většinu dní v týdnu nevaří, že právě vaříme společně v tom sále. Na tom se teda podílejí i ti uživatelé.“ „To je vlastně taky jedna z dílen, takže každý den někdo pomáhá. V tom domě je to takové, že spíš ráno se zajišťuje to, aby se stalo nějakým způsobem a řeší se takové ty spíš, když někdo není ve své kůži, nebo je už přímo jako nemocný anebo je potřeba

²⁶Značení budov = signs on the buildings, poznámka překladatele.

jet na nějaký úřad, k lékaři a tak. To se už řeší v rámci toho domova a potom ty večery takhle volně a večere a víkendy, obsah.“ „Potom nad dílnami, je takzvané podkroví, které je obydlené naší rodinou a spolupracovníky dvěma.“ „(...) budova statku vedlejšího (...) vznikl tam (...) pěkný prostor pro dobrovolníky.“

V jakých podmínkách jsou residenté ubytováni?

K1: „Každý má svůj vlastní pokoj. Některé pokoje jsou větší i s koupelnou a dalším. Některé jsou o dost menší. Máme prostě jen takové ubytování, jaké máme k dispozici. (...) Jinak tu jsou sdílené koupelny. Jídelní prostory jsou sdílené. Jsou tu docela velké kuchyně a každý je zapojený do přípravy jídla. A u každého domu je tu taky zahrada spolu se spoustou místa, co tu venku máme.“ „Doufáme, že se nám podaří dostat sem (...) Snoezelen, neboli senzoričkou místnost. (...) Jedna z rodin na to teď dělá sbírku.“

K2: „Tam to dřív bylo, že jsme měli (...) dva dvoulůžkové pokoje a to ostatní bylo jednolůžkové. Ale si uvědomujeme, že to není úplně jen tak sdílet jeden. Tak se to udělalo tak, že se ten jeden dvoulůžkový pokoj zrušil. Udělal se z něj jednolůžkový. A v tuhle chvíli spolu bydlí vlastně ve dvojicích jenom takový pár, co si to tak přáli. (...) takže spolu teďka bydlí oni jediní dva, kdo si opravdu přejí být spolu.“ „Po jednom mají teda každý jenom ten svůj pokoj a jinak sociální zázemí, tak tam je to tak různě, mají to sdílené, ale třeba ten pár mají jako samostatnou úplně, (...) nikdo jim nikam nechodí. A pak mají holky samostatnou a kluci mají samostatnou.“ „Je tam kuchyň společná, do které se dřív vešlo hrozně moc lidí, (...) ale tam právě probíhají jejich večere a od pátku do soboty obědy, protože zase nedělní obědy máme společné v tom sále. Tam je obývací společný, kde každý má možnost trávit svůj čas, když nechce být na pokoji anebo právě i společně. A pak je ještě horní bývalá kuchyňka, která je využívána různě. (...) Tak jsme přesunuli tkalcovský stav právě tam (...) a je tam velký stůl, kde se dá tvořit.“ „Velký balkon, tam je taková terasa, tak tam taky tráví spoustu času.“

Třetí část je zaměřená na oblast organizace dne, týdne a roku v komunitě, na to, kdo tyto časové úseky organizuje, a také na oblast rituálů, ilustruje ji pak Tab. 11 Organizace dne, týdne, roku v komunitě.

Tab. 11 Organizace dne, týdne, roku v komunitě

Tematická oblast: Organizace dne, týdne, roku v komunitě

Jak je organizovaný běžný den, týden a rok v komunitě?

K1: „Běžný den bude mít většina lidí strukturovaný, budou mít nějaký rozvrh, ale vyberou si, jak ten rozvrh bude vypadat. Takže když chtějí mít den velmi rušný a dělat nějakou práci na zahradě, nějakou keramiku, tak si vyberou tyto aktivity. Workshopy u nás běží každé ráno a každé odpoledne v pracovním týdnu. Hodně lidí je tedy navštěvuje. Takže je podporujeme při vstávání, ve svém domě snídají, pak jdou na workshopy, zpátky do domu na oběd, opět zpět na workshopy a jejich den se chýlí ke konci pak kolem 4–5 hodiny odpoledne. Pak jdou zpátky do domů na jídlo a potom večer je to zase na nich, záleží taky, kolik máme pracovníků a dobrovolníků, můžou jít do kina, do hospody, na sportovní aktivity, nebo nic moc dělat nemusí, můžou se dívat na televizi, nebo dělat nějaké aktivity v domě, nebo se můžou jít projít.“ „O víkendech je to méně strukturované. Opět, někteří jdou s ostatními na pláž, nebo do zoo, nebo cokoliv chtějí dělat, nakupování. A znovu, někteří si můžou vybrat, že toho moc dělat nebudou. Jsou tu jedna nebo dvě starší osoby, které říkají, že jsou hodně unavení, že toho moc dělat nechtějí. A to je také v pořádku. Je to jejich volba.“ „Je to pro každého

jiné. Někteří, kteří jsou více schopní, převážně se to týká lidí, ke kterým docházíme domů, tak si můžou sami vyprat, sami si připraví jídlo, ale možná potřebují pomoc s léky a s penězi. Rozmezí činností, které jsou dostupné, se pro nás mění zhruba každé tři měsíce, takže jakoby každého čtvrt roku.“ „Podporujeme lidi v tom, aby jeli na dovolenou každý rok, někdy s jejich přáteli, někdy sami za sebe, cokoliv si vyberou.“ „Pak tu máme nějaké události, které tu pořádáme. Takže něco jako otevřené dny, nebo slavnostní dny, a tak podobně, kdy sem chodí na návštěvu rodiny. Ty sem mohou přijít na návštěvu kdykoliv, ale máme tu také konkrétní termíny pro takovéto věci. A jak jste naznačila, slavení Velikonoc a Vánoc a jiné aktivity, co lidé chtějí dělat. Takže v průběhu roku to je myslím podobné tomu, jak byste to mohla mít vy a já.

K2: „Začínáme v 8 hodin snídání. O půl 9 je ranní kruh (...). Po tom ranním kruhu se rozcházejí do různých činností lidí. Pracuje se do 11, kdy je svačina zase zpátky v sále. Na půl hodiny odpočinek a potom je ještě hodina a půl do oběda. A tam je to takové různé, jako vždycky v tom byla svoboda, ale teď jsme tomu udělali ještě takovou větší svobodu, že aby neměli ten pocit, že musí někde, něco. Takže buď se pokračuje v nějaké práci, která se třeba nedokončila anebo (...) například tam probíhá jeden den v týdnu (...) sebe-empatie. Nebo jedna spolupracovnice si udělala kurz na reflexní terapie, tak to taky má místo tady před tím obědem. Nebo na nějaké rozhovory, co se týká individuálního plánování a tak. Potom je v jednu hodinu oběd. Do půl třetí je potom odpočinek a v půl 3 už je zase svačinka. A po svačině se chodí – to je taky různé, ty odpoledne. My jsme si to nazvali tak souhrnně jako “život na statku a péče o něj”, kdy odpoledne je prostor, kdy se věnujeme zvířatům (...) anebo co máme i psa, tak se chodí na procházky, nebo i s koněm se chodí na procházky. Nebo třeba když v létě se sbírají bylinky (...). Případně nějaký výlety. Pokud je vedro v létě, tak se chodíme koupat do Labe. Takové prostě různé. A je tam to jedno z odpolední je i umělecké, kdy se zpívá, cvičí se eurytmie nebo se nacvičuje nějaká hra.“ „Takže od pondělí do čtvrtka to probíhá takto. Potom pátek to máme teďka nastavené tak, že je takový hlavní úklid (...) v tom domě. A odpoledne oni mívají takové volné, že často se jede někde do města, něco nakupovat nebo do knihovny. Sobota je takový prostor na výlet.“ „Sobota je taková, kdy jsme nejmíň v kontaktu všichni, jakože tam je ten dům takový sám pro sebe hodně.“ „A v neděli vaří – to už zas probíhá v rámci centra denních služeb, protože tam dojíždí jeden uživatel, který chtěl vařit v neděli s jedním spolupracovníkem, tak tam se vaří (...) Ale mají ten víkend takový odpočívací.“

V rámci roku: „Tak ono už jenom to, že nejsme jenom nějaká dílna, která je v budově, a která může být každý den úplně stejně, ať je venku tak nebo tak, tak tím je to podmíněné, no tím počasím asi, takže to je trošku v souladu s tím, co se děje okolo. Tím, že máme hodně těch činností zaměřených na zemědělství, tak to se mění v rámci toho roku asi nejvíce, že fakt prožíváme koloběh, ten vývoj toho. Takže ten rok, ta příroda nám to tak určuje (...). Svíčkárna, to funguje celý rok. (...) s tím rytmem a s těmi svátky co jdou.“

Kdo se podílí na rozhodování o organizaci daného časového úseku?

K1: „Každý z domu má manažera a tým, takže oni vytváří, kdo má kdy službu a kdo kdy potřebuje podporu.“ „Máme tu také na osobu zaměřené plánování, takže každý, kdo tu žije si sám kontroluje jeho život. Také děláme taková jako přezkoumání, abychom se ujistili, že jsou všichni spokojení.“ „Máme manažerku našich workshopů a uměleckých činností. Každá činnost má pak vedoucího workshopu, takže ta manažerka koordinuje celý rok ve smyslu toho, jaké aktivity a kurzy nabízíme a typy oslav, které můžeme mít, takže ona organizuje tyto věci, ale dělá to se zbytkem pracovníků a s některými lidmi, co tu žijí.“

K2: „Potom pátek to máme teďka nastavené tak, že je hlavní úklid v (...) tom domě. Dřív jsme to mívávali v sobotu, ale byla prosba od lidí, co to tam teďka utváří, aby to nebylo v ten víkendový den,

že pak se nedá nikam vyrazit třeba i přes noc anebo někam na delší výlet. Takže jsme to přesunuli na páteční dopoledne.“ „(...) po první covidové vlně, kdy v podstatě centrum denních služeb mělo zakázanou činnost, to jsme teda dělali různé věci v takovém odpočinkovnějším režimu a chodilo se hodně ven, nebo skoro pořád ven. (...) A potom jsme vlastně v rámci dotazníku se ptali jako, jak to vyhovovalo. A vyhovovalo to hodně, tak jsme to tak nastavili.“ „My máme jakoby hlavní orgán, Kruh nositelů, kde zároveň vedoucí sociálních služeb, jako centra denních služeb, vedoucí chráněného bydlení, takže tam je nějaké základní nastavení, asi jsme si dělali i takové intervize jednou za čas, zase chtěli jako ohlídnout, jestli to jako děláme, jak to sedí. Ale stejně se to rozhodování dělá v takovém širším týmu. Vždycky, že každý má možnost něco přinést. I ty změny, třeba co se týká týdně, tak zase pak vychází z těch přání těch uživatelů, že na základě nějakých rozhovorů, ohlídnutí a plánování individuálních plánů, tak to potom se jako mění.“ „Že jsme dřív tady měli keramickou dílnu a teď jeden muž si přál zase občas k té keramice přičuchnout, tak jsme hledali cestu, jak to udělat, tak jsme mu domluvili, tak bude do jedné školy chodit, jednou za měsíc na keramiku a zároveň sem pozveme keramičku, která tady zas s hrnčířským kruhem něco s nima utočí a máme naplánovaný výlet i k ní do dílny. Tak to se tak utváří v rámci toho, kam ty lidi chtějí směřovat svůj život.“ „(...) kruhový rozhodovací orgán a to je ten Kruh nositelů, kde jako já jsem součástí, ale vlastně jako tu roli toho statutárního zástupce vnímáme jenom takovou, že to je ten, který podepíše to poslední, ale není to, že by sám jako rozhodoval.“

Jaké rituály v komunitě probíhají?

K1: „Řekl bych, že tu žádné nejsou... Nemyslím si, že nějaké máme.“ „Běžný den bude mít většina lidí strukturovaný, budou mít nějaký rozvrh.“ „Ne, myslím že to nikdo v jejich domě nedělá. Nezakazujeme to, ale nemyslím si, že to děláme.“

K2: „(...) vždycky po večeři se čítává ten úryvek z Bible daný a nějakým způsobem se o tom debatuje“ „Zapalujeme svíčku, aji třeba před snídaní se říkají takové průpovědi ke dnům v týdnu. To jsou takové, to známe, jako ty stromové, nebo tak, prostě, kde to nějakým způsobem vystihuje kvalitu toho dne. Před obědem třeba společně zpíváme, to máme několik písní, který střídáme, to většinou vybírá ten, kdo právě pomáhá vařit, tak si vybere, která píseň se bude zpívat. Takže začínáme ty jídla určitě společně a i se chytíme za ruce, popřejeme si dobrou chuť, uzavřeme to právě tím poděkováním. A stejně tak u večeře se říká průpověď a pak se teda ještě čte z té Bible.“ „Potom máme ještě ranní kruhy, to se sdílí nálady, zase se něco čte, nějaké básně, cvičí se taková eurytmická rozcvička.“ „(...) rytmus je pro nás důležitý (...). Ale my máme za to, a i to máme vyzkoušené v praxi, že rytmus nahrazuje sílu a někteří lidé jenom díky tomu rytmu se dokáží vžít do toho praktického aktivního života.“

Čtvrtá část se zabývá nabídkou činností pro residenty, konkrétně pak i vzděláváním a biodynamickým hospodářstvím, získané informace jsou vyobrazeny v Tab. 12 Nabídka činností pro residenty v komunitě.

Tab. 12 Nabídka činností pro residenty v komunitě

Tematická oblast: Nabídka činností pro residenty v komunitě

Jaké činnosti nabízí komunita residentům?

K1: „(...) provozujeme keramickou a hrnčířskou dílnu, (...) dílnu na práci s kovem, textilní a tkalcovskou dílnu, truhlářskou a tesařskou dílnu, a pak tu máme půdu a zahradu a skleníky se zeleninou, taky máme jablečný sad a chováme včely a slepice. Takže pro ty, co chtějí pracovat se

zvířaty, nebo v pěstování a produkci plodin.“ „máme tu cvičení ráno, které mohou lidé navštěvovat, pokud chtějí, je to taková probouzející a cvičící aktivita, která je nakopne. Ale není to v nějakém rituálním duchu. Jenom prostě cvičení, na které bychom vy nebo já mohli jít do místní posilovny.“

K2: „(...) eurytmická vystoupení jsme dělali a eurytmie se každý týden nějakým způsobem se tomu věnujeme.“ „Není nás mnoho a v minulosti měli různé dílny a někdy jich bylo i docela velký počet, tak jsme stáli před organizační změnou a rozmýšleli jsme se, kam dál a v tu chvíli už jsme tady rozjížděli svíčkovou dílnu. A přišlo nám, že na tak málo lidí tolik dílen vlastně nedává moc smysl, že fakt potom síly se tříští, a tak jsme se rozhodli pro tu oblast, té svíčkářny a pro tu oblast zemědělství, která je ale u nás nekonečně bohatá.“ „(...) pěstujeme i zeleninu i ovoce, máme domácí zvířata (...) péče o ty zvířata.“ „(...) reflexní terapie, tak to taky má místo tady (...).“ „(...) skupinka, která je teda otevřena každému, říkáme tomu empatie nebo sebe-empatie, kde vlastně se přibližujeme stále každý sám sobě a k sobě navzájem.“ „(...) možnost arteterapie, což teďka je takové miň intenzivní, ale zároveň už individuálně se to rozjíždí, i když ještě nemá naše spolupracovnice titul.“ „Vaří se (...) na tom se podílejí i uživatelé. To je taky jedna z těch dílen, takže každý den někdo pomáhá.“ „(...) jeden muž si přál občas k té keramice přičuchnout, (...) tak bude do jedné školy chodit, jednou za měsíc na keramiku a zároveň sem pozveme keramičku, která tady zas s hrnčířským kruhem.“

Jakou mají v komunitě residentů možnost vzdělávání se?

K1: „Myslím si, že většina lidí už se cítí tak, že své vzdělávání už dokončili, chodili do školy, dosáhli vyššího vzdělání, takže to není tak, že by všichni ještě chtěli chodit do školy, nebo do takového prostředí. Nicméně v rámci těch aktivit, co provozujeme, podporujeme lidi v tom, aby se učili a rozvíjeli své schopnosti. Ale někteří odtud taky chodí do místních škol, pokud se chtějí naučit nějaké specifické dovednosti, takže chodí do večerní školy zaměřené třeba na herectví, počítačové dovednosti, zpěv, spoustu dalších aktivit. Takže je tu pořád je tu s tím pořád nějaké spojení u některých lidí, ale je to založené na dospělých rozhodnutích spíše než na nějaké struktuře.“

K2: „(...) pořádáme tady občas semináře. Ne vždycky je to otevřené i jim, ale snažíme se myslet i na to. Ono totiž to hodně záleží na tom, kdo mluví, jak si troufne. Ale když je to takové úplně veřejné, tak určitě jsou zvaní. Potom mi přijde, že to probíhá tak každodenně jak má člověk zájem, tak třeba nějaké to večerní čtení a tak, tam určitě kdo chce, tak je přítomen. Je to takové individuální, že když o někom víme, že se chce vzdělat v tom a tom, tak se snažíme mu to umožnit, ať už je to nějaká činnost anebo opravdu třeba i trénování dovedností, že se zlepšovat v počítání a nějakých, jazykových věcech. Dřív jsme to měli jako, že jedna žena se tady tomu věnovala, tak pravidelně, že měla takovou jakoby školičku, ale nebylo to takové dětsky pojaté a moc je to bavilo. A máme to teďka v takových myšlenkách, jakože bychom to jednou za 14 dní prostě chtěli něco takového dělat, že prostě je tady spousta lidí, kteří mají co dát, nabídnout a předat.“ „Společně se tak všelicos studuje, to patří tak do toho života, nebo když něco jdeme dělat, tak si o tom říkáme, proč anebo ve svíčkářně tady máme celou knihovnu, co se týká včel. Tak tam se třeba vzděláváme, tak abychom rozuměli lépe tomu, co děláme.“

Jakým způsobem provozuje komunita biodynamické hospodářství?

K1: „Zaměstnávali jsme farmáře, ale to bylo moc drahé, takže teď pronajímáme velkou část půdy. Máme tu farmáře, který je nájemníkem, a byl záměrně vybrán, protože se zabývá biodynamickým a organickým farmářstvím.“ „Promítá se to do toho, jak pracuje s půdou. Takže nepoužívá chemikálie, do toho, jak zvířata a plodiny rotují v cyklu, a do toho, jak používá určité druhy hnojiva, kompostování a takové věci, takže cokoliv vypěstuje je organické – maso, zelenina a tak dále. (...) Ale určitě má status biodynamického hospodářství, takže to znamená že musí dostát určitým očekáváním v rámci toho.“

K2: „(...) jako ono by se to tak vlastně nemělo označovat, protože nemáme značku Demeter, nejsme certifikovaní, ale je to ekologické zemědělství, které pracuje s biodynamickými procesy. Takovým základem je kompost, pro to všechno asi, který teda se očkuje těmi kompostovými preparáty. Potom se používají vlastně preparáty, takové ty základní jako je roháček a křemenáček. Já jsem s mužem dřív rok žila na biodynamickém statku v Podkrkonoší, (...) kde se biodynamické preparáty už mnoho let vyrábějí a je to taková společenská akce, že jezdí i lidi z okolí, co si je třeba nevyrobí sami, tak my se tam taky snažíme jezdit a většinou si ty preparáty bereme od nich a teď třeba zrovna máme takové naše vlastní, co jsme si tam u nich jakoby připravili a tady jsme si je u nás zakopali. (...) I jiné preparáty používáme, co se tak stříká na pole. Něco pravidelně, něco občas.“

Pátá oblast je zaměřená na lékařství v komunitě a poskytování lékařských služeb residentům a pracovníkům, ilustruje ji Tab. 13 Oblast lékařství v komunitě.

Tab. 13 Oblast lékařství v komunitě

Tematická oblast: Oblast lékařství v komunitě

Jakým způsobem poskytuje komunita lékařské služby residentům a pracovníkům?

K1: „Lidé, kteří tu žijí, potřebují velmi málo lékařské podpory. Hodně lidí potřebuje pomoc s léky, takže pracovníci je v tomto podporují. A někteří lidé potřebují trošku komplikovanější osobní péči, ale nevidíme to doslova jako léčbu. Takže je to vlastně jen podpora při užívání léků.“ „Dovází je sem lékárna.“

K2: „My vůbec jakoby takové ty lékařské služby neposkytujeme. (...) Spolupracovníci máme závodní lékařku (...) kde spolupracovníci jsou nahlášení a uživatelé, ti mají každý svého lékaře. A léčíme se doma, když už je hůř, tak s lékařem. Chtěli jsme, což možná teď se nám i podaří, protože začala pracovat nová antroposofická lékařka, která vypadá, že má i víc času, protože jsme chtěli už dřív navázat spolupráci s jednou, kterou právě máme my, naše rodina, ale ta vůbec nemá čas, takže je to takový náš sen, mít antroposofickou lékařku. My jsme domluvený s jedním, vlastně studentem, že by si nás v budoucnu vzal, ale to jsou takové jenom zatím sny. Ale asi jsme malá komunita na to, abysme tady přímo nějakého lékaře měli.“

V šesté oblasti se autorka zabývá personálním zastoupením pracovníků v komunitě, konkrétně pak druhem pracovních pozic a vztahem pracovníků s residenty, získané informace jsou zobrazeny v Tab. 14 Personální zastoupení pracovníků v komunitě.

Tab. 14 Personální zastoupení pracovníků v komunitě

Tematická oblast: Personální zastoupení pracovníků v komunitě

Do jakých pracovních pozic je rozdělen personál komunity?

K1: „Takže, jsem tu já, výkonný ředitel. Pak tu mám registrovaného manažera, finančního úředníka, jsou tu tři lidé v našem administrativním týmu, neboli týmu úředníků, náborový úředník, šest manažerů pro každý z domů a pro podporované bydlení. A potom tu máme vedoucí pracovníky pro podporu a ostatní pracovníky pro podporu. A samozřejmě manažerka dílen a aktivit a pět vedoucích workshopů.“ „Celkem asi dohromady 60 lidí.“

K2: „Vlastně jsou vedoucí služby, musí být sociální pracovník pro jednotlivé služby, pak jsou pracovníci v sociálních službách. A potom jsou nějakí pracovníci jakoby údržby a administrativy. A pak ještě teda pak v tom zemědělství, ale to jsou takoví pracovníci zemědělství prostě. Nevím, jak se to nazývá, ta pozice, ale zemědělský pracovník.“ „Statutární zástupce, to jsem vlastně já, jako Camphillu. A na statku v té obecně prospěšné společnosti, tak tam je funkce ředitel, ten má pod sebou správní radu, se kterou úzce spolupracuje. A co se týká Camphillu, tak my máme právě kruhový rozhodovací orgán, a to je ten Kruh nositelů, kde jako já jsem součástí, ale vlastně jako tu roli toho statutárního zástupce vnímáme jenom takovou, že to je ten, který podepíše to poslední, ale není to, že by sám jako rozhodoval.“ „Máme tu myslím 18 pracovníků a pak některý ty v tom zemědělství.“

Jaký mají pracovníci vztah k residentům komunity?

K1: „Nejsem si jistý, jak to popsat. Myslím, že je respektující. Myslím, že pracovníci si uvědomují, že chodí k lidem domů podporovat je, a může být někdy obtížné to správně uchopit, ale lidé nežijí, kde pracují, ale pracují, kde žijí, to je důležité. Většina lidí je tu spíše dlouhodobě, takže pracují s lidmi docela dlouhou dobu a velmi dobře je znají a velmi dobře je podporují. Někteří lidé mohou mít úzkosti, mohou být zmatení, nebo mohou mít problémy v chování, pracovníci je znají a mohou je začít podporovat, než se to zkomplikuje. Vidí je určitým způsobem jako rovnocenné. Takže když se dělají nějaké aktivity, třeba když se vaří, dělají to bok po boku, budou s nimi bok po boku sdílet jídlo. Takže myslím, že je to to nejlepší, co může být mezi zaměstnancem a někým koho podporuje, je to rovnocenný a respektující vztah.“ „Většina pracovníků vidí pracovníky jako jejich rodinu.“

K2: „Já myslím, že takový pěkný. Ono se to tak těžko o tom mluví, protože my bychom vlastně jako správně neměli si vytvářet ty přátelské vztahy, osobní a tak, ale my to tak prostě máme. (...) Protože já myslím, že tak, jak to děláme, tak to není špatně, ale ono po sociálních službách, co se chce, aby se trochu udržel takový formální vztah, aby náhodou uživatelé nebyli závislí na nějaké osobě. A to samozřejmě jako o to určitě neusilujeme, aby někdo byl závislý na nás, ale zároveň to potom máme tak, že jsme takoví jako blízcí lidé v tom jejich životě a prostě na úrovni těch spolupracovníků, když jako pracujeme a na úrovni přátel, když někde jedeme na výlet. Tak bych to nazvala.“

Poslední sedmá oblast se pak věnuje zdrojům, ze kterých je komunita financovaná a ilustruje ji Tab. 15 Financování komunity.

Tab. 15 Financování komunity

Tematická oblast: Financování komunity

Z jakých zdrojů je komunita financovaná?

K1: „Za všechny lidi, které podporujeme platí místní úřady kromě jednoho, který platí sám za sebe.“ „Měli jsme tu stavební projekt před asi pěti lety a potřebovali jsme získat hodně peněz. Tak jsme dělali hodně fundraising. To jsme měli ještě úředníka pro fundraising. Nemáme tu teď podobný projekt, takže nehledáme nějaký finanční zisk zrovna, a taky teď nemáme peníze na úředníka pro fundraising. Občas získáme nějaké finanční prostředky. Prodáváme nějaké věci, které vyrobíme, takže to přinese nějaké peníze a občas dostaneme nějaké dary, ale nejsme na nich závislí a jsou velmi nízké.“

K2: „Tak my tím, že jsme teda registrovaná sociální služba, nebo dvě služby, tak ta organizace, která poskytuje sociální služby, Camphill na soutoku, tak je z velké části financovaný kraji, MPSV. Potom to třeba v minulosti, což byla jako nutnost pro to, aby to vůbec tady začlo fungovat, tak bylo to závislé na darech soukromých osob. Třeba i takové ty události nepříjemné jako byly povodně, tak paradoxně

jako hodně pomohly, když jsme měli špatně nastavené tenkrát pojištění, tak ale ta vlna solidarity byla obrovská a podařilo se nám spoustu věcí obnovit a vylepšit vlastně díky tomu, že lidi nějakým způsobem o nás věděli a nějak se jim jako líbí, co děláme. A pak další věc, co je, tak se snažíme hledat projektové výzvy, které s námi nějakým způsobem souvisí, takže i tak takhle tady z těch zdrojů máme některé peníze. A oslovujeme třeba, i když to už jsme několik let neoslovili, ale jsou i takové spřátelené antroposofické nadace, ke kterým bysme nemohli přijít, kdybychom nebyli zařízení našeho typu. Nebo třeba v Americe Cambridgeská nadace nám taky už několikrát přispěla, na nějakou věc. A co se týká toho statku, tak tam jsou teda zase nějaké zemědělské dotace, které ale netvoří ten základ toho všeho, ale tam to opravdu je takové, že to musí být soběstačné. Tedy, tam opravdu se jede na plné obrátky, musí si na sebe vydělat, tím pěstováním a prodejem výrobků.“

Interpretace získaných informací

Co se týče **budov v camphillu**, můžeme tam najít domy, ve kterých bydlí residentí s pracovníky, dílny různých řemeslných workshopů, kaple, haly sloužící pro různá vystoupení, zahrady, farmy, ale i kanceláře a další (McKanan, 2020). Jelikož je K1 větší počtem residentů, má i více obytných budov (celkem 6), než K2 (v podstatě 2). Obě komunity pak také mají nějaké řemeslné dílny, farmářské budovy, hlavní kancelář a obě mají oddělené ubytování pro dobrovolníky. K1 se navíc zmiňuje o panelácích, kam dochází pracovníci přímo za lidmi pravděpodobně v rámci podporovaného bydlení. K2 navíc zmiňuje kulturní sál, zázemí pro e-shop a pak také různé sklady a přístřešky na materiál, které sice K1 nezmiňuje, ale to možná jen z toho důvodu, že to nepovažovala za důležité. K2 má pak navíc ještě kapličku. K2 se také zmínila o tom, že má v plánu budovy v komunitě rozšiřovat, až k tomu bude prostor.

Camphilly se po vzoru prvního Goetheana a Steinerových antroposofických principů přiklání k přírodním formám a vyhýbají se pravým úhlům (McKanan, 2020). Interiéry a exteriéry camphillů jsou pak také řešeny specifickým způsobem s dávkou mysticismu (Valenta, 1995). V oblasti antroposofického promítnutí do prostorového uspořádání nebo architektury toto aktivně prosazuje K2, která spíše zaobluje rohy a inspiruje se stavbou původního Goetheana. Budovy a prostředí camphillu K1 pak už jen obsahují prvky antroposofie, které na nich zůstaly z minulosti. V současnosti však tomu nevěnuje pozornost a aktivně tomu nejde vstříc. Samozřejmě to ale nikomu neupírá.

V camphillských komunitách je důležitým aspektem **sdílené bydlení** (resp. sdílení života), kdy většina lidí, pracovníci (i s rodinami), dobrovolníci a residentí, žije pohromadě jako jedna velká rodina, sdílí svůj život, jídlo, ubytování i sociální zařízení. Společně vaří, perou prádlo i uklízí. (Plant, 2008). Tuto důležitou součást camphillu provozují obě komunity v tom duchu, jak je popsáno výše. Obě komunity pak poskytují ubytování v samostatných pokojích, v K2 pak společně bydlí jeden pár. Jinak se v obou komunitách sdílí vše, jak popsáno, včetně sociálních

zařízení (v K1 jsou někde součástí pokoje, v K2 jsou pak oddělené pro muže a ženy). Dobrovolníci pak žijí v obou komunitách většinou odděleně (v K2 žije jedna dlouhodobá dobrovolnice v domě s residenty, v K1 začleňují dobrovolníky do těchto domů v malém počtu tak, jak je to možné). Zároveň v domech s residenty nežijí rodiny pracovníků, nicméně v K2 žije jedna rodina pracovníků, kteří však bydlí mimo hlavní dům s residenty. Jako další prostory v domech v K1 zmiňují samozřejmě kuchyň, zahrady a pak také projekt Snoezelenu, o který teď usilují. V K2 pak přidává také kuchyň, obývací pokoj, místnost na tvoření a terasu.

Co se týče **organizace života v camphillu**, každý to má trochu odlišné. Jak už bylo mnohokrát zmíněno, všichni jsou si rovni a každý se během dne rozejde za nějakou prací. Nezáleží přitom, kolik práce udělají, nebo jak se může vyčíslit, důležité je najít v tom smysl. Členové komunity si pak mohou vybrat, která oblast je zajímavá a té se věnovat. Zároveň je v camphillu prostor i na spoustu volnočasových aktivit. Na konci týdne se často organizují různé výlety (Gábor, 2013). Den je typicky strukturovaný, lidé se vždy setkají u společného jídla (McKanan, 2020). Obě komunity se shodují v tom, že den je strukturovaný do určitých časových úseků s nějakým rozvrhem práce, jídla a volného času. V obou komunitách se pracuje, nebo chodí na workshopy dopoledne, v K1 se pak pokračuje i odpoledne, v K2 jen když je nějaká rozdělaná práce, jinak je tam v odpoledním čase prostor na různé terapie, plánování a rozhovory, na starání se o zvířata na statku a umělecké činnosti nebo volnočasové aktivity, které pravděpodobně pokračují i večer. Stejně tak pak i v K1 je večer vyhrazený osobním a volnočasovým aktivitám. Takže odpoledne pak má K2 spíše takové svobodnější, méně strukturované. Během pracovního týdne tam tedy v obou komunitách probíhají v podstatě obdobné programy. Pátek v K2 je pak dnem velkého úklidu a odpoledne jezdí do města, což je v K1 zahrnuté v každodenních večerních činnostech, pokud si to residenty zvolí, takže residenty v obou komunitách mají kontakt i s vnějším světem mimo komunitu. V K2 je víkend odpočinkový, jezdí se na různé výlety a v neděli se zase všichni společně sejdou u jídla. V K1 je také víkend méně strukturovaný a věnovaný volnočasovým aktivitám. Co se pak týče průběhu roku, tak K1 zmínila to, že se zhruba čtyřikrát do roka mění nabídka workshopů a že v rámci roku mají návštěvní dny pro rodiče, jinak že je rok v camphillu podobný tomu, jaký ho má veřejnost. K2 popsala, že rok je organizován hodně podle přirozeného koloběhu roku.

Co se týče řízení a rozhodování v rámci komunity, v čele stojí ředitel, který zastává ale jen jakousi formální funkci s ohledem na zákon a styk se státními orgány. Camphill je jinak řízený na základě sociokratických principů, kdy jsou vytvořené skupiny (zájmové komise) pro každou oblast života, které každý týden řeší problémy v dané oblasti (Valenta, 1994, 1995). Více podílu na rozhodování mají pak stálí pracovníci, co v komunitě bydlí (Gábor, 2013). S oficiálně

vedoucí funkcí ve formě jakéhosi ředitele pro styk s veřejností a státními orgány souhlasí výpovědi obou komunit. S ohledem na vytváření skupin, které se zabývají určitou oblastí života, jistým způsobem se tomu přibližuje jen K1, která má vždy vedoucí pro daný workshop, který rozhoduje, co se ve workshopu bude po určitý čas dělat. Nicméně rozhodování jako takové je v podstatě asi obdobně u obou skupin v rukou pracovníků. Zdá se, že u K1 je to rozhodování rozdělené mezi manažerku camphillu, která organizuje workshopy, umělecké aktivity a slavnosti a spolupracuje přitom i s pracovníky a residenty, a mezi manažera, který organizuje tým pracovníků v rámci konkrétního domu, a který má na starost spíše organizaci na denní bázi. K2 zmiňuje tzv. kruh nositelů, kde jsou pravděpodobně pracovníci žijící v hlavním domě s residenty, i ostatní rezidentní pracovníci komunity, kteří vak v hlavním domě nežijí, nebo i pracovníci ambulantní služby poskytované camphillem, a tito všichni dohromady kolektivně rozhodují o organizaci camphillu. Nicméně obě komunity berou v potaz názory residentů a jejich přání ohledně aktivit a tím se při té organizaci řídí. K1 zmínila např. na osobu zaměřené plánování a zhodnocování, K2 potom uvedla např. dotazník, rozhovory s residenty, plánování atd.

Rituály tvoří důležitou část camphillu a jsou ve všech camphillech obdobné. Na začátku a na konci dne se zpívá nebo hraje na hudební nástroj, dělají se rituály před jídlem a po jídle. Tyto rituály mají i sociální funkci, protože každý, nehledě na míru postižení, může prožít při rituálu pocit pospolitosti a může být v kontaktu s ostatními z komunity (Valenta, 1994). K1 zřejmě žádné rituály neprovozuje, není to však tak, že by je zakazovala. K2 oproti tomu zahrnuje do každodenního života typické camphillské rituály např. tzv. ranní kruhy (sdílení nálad, čtení básní, eurytmická cvičení) zapalování svíčky před jídlem, čtení textů ke konkrétnímu dni před snídaní, zpěv před obědem, čtení biblických textů po večeři, nebo společné poděkování za jídlo. Camphilly často nabízí **různou nabídku činností**, přičemž ta se camphill od camphillu liší. Tvoří je ale různé aktivity v oblastech práce na zahradě, či farmě, nebo nějaké řemeslné, či umělecké aktivity (Snellgrove, 2013). V anglicky mluvících zemích se tyto různé činnosti nejčastěji nazývají jako „workshopy“. K1 nabízí workshopy v keramických a hrnčířských dílnách, práci s kovem, práci v textilní a tkalcovské dílně, v truhlářské a tesařské dílně, a potom práci na zahradě, v sadu, nebo u domácích zvířat. K2 je potom aktuálně zaměřená jen na dvě hlavní činnosti, a to činnost na statku a ve svíčkárně. Nicméně nabízí i různé terapie – reflexní terapii, sebeempati, či arterapii, dále pak eurytmická cvičení, nebo i návštěvy hrnčířky. K1 pak kromě pracovních činností zmínila i druh ranního cvičení, které má residenty povzbudit do nového dne, nicméně není v něm nic rituálního, jedná se o cvičení běžného druhu.

Obě komunity pak určitým způsobem nabízí vzdělávání residentům. V K1 je to zejména možnost docházet do večerní školy na různé kurzy (např. herectví, počítačové dovednosti, či zpěv). V K2 je to potom nabídka určitého vzdělávání v rámci všeobecných znalostí přímo v komunitě, která sice teď neprobíhá, ale probíhala v minulosti a komunita ji chce zase obnovit. A potom je tam někdy možnost zapojit se do různých seminářů a přednášek ohledně antroposofie, kdy záleží na přednášejícím, jestli „dovolí“ residentům se toho účastnit (z hlediska práce s takto specifickou skupinou lidí). Obě komunity však souhlasí v tom, že jakási forma učení je přítomná v každodenních běžných i pracovních aktivitách v komunitě.

Součástí camphillů bývají často rozlehlé louky, pole, farmy a sady. Farmářské činnosti byli i jednou ze tří základních oblastí, kterým se věnoval vůbec první camphill. „Práce na farmě je základní formou ergoterapie v komunitě.“ (Valenta, 1995, s. 25) V camphillských komunitách můžeme často najít biodynamické hospodářství, které spojuje farmaření a zahradničení pomocí přírodních rytmů, využívá kompostování a organické preparáty. Produkty hospodářství jsou označeny značkou Demeter (Valenta, 1995). Obě komunity se věnují hospodářské činnosti v biodynamickém duchu. Hospodářství v K1 je oficiálně součástí značky Demeter, v K2 to tak není. Nicméně obě zkoumané komunity využívají všech prvků biodynamického hospodářství, zmíněných Valentou výše – kompostování, preparátů, hnojiv a přírodních rytmů. V K1 si teď relativně nově jeden farmář pronajímá velkou část země od komunity a na ní začíná provozovat biodynamické hospodářství, užší spolupráce s komunitou zatím však nebyla navázaná (tedy nedává jim moc svých produktů, residenti na jeho farmě zatím nepracují atp.). Naopak v K2 je statek (s biodynamickým hospodářstvím) velmi důležitou součástí a jednou ze dvou hlavních činností, na které se komunita orientuje. Komunita tedy využívá jeho produktů a spousta residentů tam chodí přes den pracovat.

Lékařská péče byla také jednou ze tří hlavních oblastí, na které se úplně první camphill zaměřoval (Valenta, 1995). Valenta pak v rámci personálního zabezpečení komunity zmiňuje i antroposofického lékaře, který „se kromě běžné praxe zabývá léčebnými prostředky posilujícími v duchu antroposofického pohledu na člověka celkovou konstituci postiženého.“ (Valenta, 1995, s. 25) Ani jedna ze dvou zkoumaných komunit v současnosti neposkytuje přímo lékařskou péči – K1 se zmiňuje pouze o podpoře s podáváním léků a osobní péči, která však není léčebnou péčí a K2 uvádí, že co se týče pracovníků, tak ti mají závodního lékaře, a residenti mají každý lékaře svého. Co se dá vyléčit „doma“, tak léčí v komunitě, s nějakými silnějšími nemocemi pak jde ale každý k lékaři. K2 však vyjádřila dlouhodobý zájem o to mít antroposofického lékaře v komunitě, nicméně zdá se, že nabídka antroposofických lékařů v ČR není velká, a tak mají se sehnáním takového lékaře těžkosti.

Mezi **pracovními pozicemi** v rámci camphillu můžeme najít ředitele, který má však jen oficiální funkci pro styk s vnějším světem a nemá rozhodující slovo při řešení otázek týkajících se camphillu. Dále jsou pak pracovníci rozdělení na vedoucí skupiny (mají na starost několik konkrétních osob) a rodiče domu (mají na starosti jeden dům), důležitou součástí jsou pak navíc dobrovolníci, kteří ale většinou netvoří stálou součást týmu. Dále pak v camphillu můžeme nalézt terapeuty, učitele, vedoucí dílen a farmářských činností a administrativní pracovníky (Valenta, 1994). Jakousi funkci hlavní osoby camphillu navenek uvádí obě komunity, K1 to nazývá jako funkci výkonného ředitele a nevyjadřuje se k oblasti rozhodování v rámci této funkce, K2 to nazývá statutární zástupce a zdůrazňuje, že se jedná jen o oficiální funkci pro styk s veřejností a nemá v rozhodování hlavní slovo. K2 pak navíc sděluje, že v rámci statku funguje samostatně ředitel. K1 pak ještě uvádí registrovaného manažera²⁷, jehož funkci pravděpodobně v K2 zastává také statutární zástupce. Dále K1 i K2 zmiňují nějaké úředníky a administrativní pracovníky, nicméně zdá se, že K1 má tyto pozice strukturované – tedy má více úředníků na specifické činnosti (finanční úředník, administrativní tým, náborový úředník). K1 dále ještě mezi, jistým způsobem, vůdčími pozicemi udává i manažerku dílen a aktivit v celém camphillu, přičemž tuto funkci v K2 pravděpodobně zastává kruh nositelů, který se rovnocenně podílí na rozhodování o podobných organizačních věcech. Potom obě komunity mají nějakého vedoucího služby (K1 to nazývá jako manažer domu), který má na starosti konkrétní službu (v K2 jsou to tedy chráněné bydlení – tedy jeden dům, a centrum denních služeb, v K1 pak vždy jeden dům). Další pracovníci se v K1 ještě dělí na vedoucí pracovníky pro podporu a ostatní pracovníky pro podporu, v K2 je představují pracovníci v sociálních službách. Dalšími pozicemi, které se pak v komunitách už liší jsou v K1 vedoucí workshopů a v K2 pracovníci v zemědělství.

Valenta píše, že residenti mají často k pracovníkům, kteří jsou za ně odpovědní, bližší vztah, než ke svým rodičům (Valenta, 1994). Obě komunity potvrdily, že vztahy pracovníků s residenty jsou velice osobní až přátelské. K1 je dokonce připodobňuje k rodinným vztahům. K2 je potom ve sdělování informací o blízkých vztazích mezi pracovníky a residenty spíše opatrná, protože systém sociální péče takto blízké vztahy mezi pracovníky a klienty nepodporuje. K1 potom ještě zdůrazňuje, že tyto vztahy jsou rovnocenné.

Co se týče **financování** camphillů, tak zaměstnanci bývají financováni státem, dále pak také Valenta zmiňuje sponzorské dary (Valenta, 1994, 1995). Obě komunity zaměstnávají své pracovníky, takže ti jsou placeni státem. Také obě zmiňují dary, ať už při zakládání camphillu

²⁷ Registrovaný manažer (registered manager) je zodpovědný za to, že zařízení sociální péče plní požadavky a podmínky stanovené orgány systému sociální péče (Care Quality Commission, 2022).

(K1), tak třeba i při povodních (K2), nebo zkrátka i jindy. Potom K1 uvádí i fundraising, který se však týkal konkrétního projektu v minulosti. K2 pak zase zmiňuje finanční podporu od spřátelených camphillských či antroposofických organizací. Obě se pak shodují v tom, že část financí získávají i z prodeje produktů, které vznikají jako výsledek činností v camphillu (u K1 výrobky z workshopů, u K2 svíčky ze svíčkárny a produkty ze statku).

6 Diskuse, doporučení pro praxi a limity šetření

V této části autorka shrnuje výsledky a vede nad nimi diskusi v přehledných tabulkách doplněných o doporučení pro praxi. Následně se zde také zabývá limity výzkumného šetření.

6.1 Diskuse a doporučení pro praxi

V podkapitole vede autorka diskusi nad zjištěnými výsledky z výzkumného šetření v rámci jednotlivých výzkumných otázek, upozorňuje na společné a rozdílné jednotlivých aspektů vybraných komunit a na společné a rozdílné obou komunit a obecného modelu camphillské komunity. V tabulkách ke konkrétní výzkumné otázce shrnuje získané informace a doporučení pro praxi.

Jednotlivé výzkumné otázky jsou stanovené podle určitých charakteristik, či aspektů, nicméně některé informace se mohou napříč výzkumnými otázkami překrývat, či doplňovat, jelikož charakteristika a fungování komunity je velice komplexní a vše na sebe může mít určitým způsobem vliv.

Níže (Tab. 16) budou shrnuty informace ve vazbě na VO1 včetně dílčích doporučení pro praxi.

Tab. 16 Základní charakteristiky

Sumarizace informací a doporučení pro praxi

Tematická oblast: Vznik komunity

Zaměříme-li se na oblast vzniku komunit, K1 vznikla roku 1980, 40 let po založení prvního camphillu v Aberdeenu. K2 byla založena až roku 1999 a začala fungovat v roce 2004. Zasloužil se o to pan Nejtek, který se inspiroval v norských camphillech. Valenta ve svých pracích (1994, 1995) ještě před vznikem komunity v ČR označil za pravděpodobné příčiny nezaložení camphillu v ČR nedostatečné personální a organizační zabezpečení. To se však změnilo díky zkušenostem pana Nejtky. Obě komunity pak zmínily pozemky či budovy, na kterých se camphilly nachází, v otázce okolností vzniku komunit. To je důležité zejména z dnešního pohledu, kdy při registraci sociální služby musí mít žadatel důkaz o vlastnictví či dispozici majetku (MPSV, 2016).

Tematická oblast: Zařazení komunity v systému sociální péče

Ve vnímání camphillských komunit převládá víra v to, že nejsou pouhou sítí zařízení sociální péče, ale spíše smysluplným komunitním hnutím, ve kterém jsou si všichni bez ohledu na (ne)schopnosti, či (ne)možnosti rovni a vytváří prostor bez zvýhodnění či znevýhodnění. Nicméně nehledě na to, zda je, nebo není součástí sociální péče, každá komunita se vyznačuje tím, že v ní na jednom místě žijí osoby intaktní s osobami s mentálním postižením, takže je tam vždy přítomný pobytový faktor (McKanan, 2020). Nehledě na rok vzniku byly obě komunity v přibližně stejné době součástí systému sociálních služeb. Obě však zůstaly věrné komunitní formě v tom smyslu, že se primárně jedná o dlouhodobě pobytové služby (i když doplněné o ambulantní, či terénní služby, které tento klasický obraz camphillu mohou nabourávat). Velký počet camphillů v různých zemích souhlasí, že sdílení bydlení, nebo sdílené finanční fondy nejsou po legální stránce možné (McKanan, 2020). V současnosti jsou činnosti a organizační záležitosti více regulované státem, než tomu bylo dříve (Plant, 2008). K1 říká, že: *„Struktura a organizace (...) je teď více přijatelná pro systém sociální péče (...). Myslím, že jsme se stali více částí hlavního proudu sociální péče. (...) mají jistý model péče, který považují za ten správný. Vidí camphilly jako neodpovídající dnešním standardům a jako riskantní (...). A to je pro nás trošku problém. Musíme učinit kroky k tomu, abychom minimalizovali rizika a mohli jim ukázat, že se tím zabýváme.“*

To reflektuje v podstatě většinu camphillů ve Spojeném království, kdy systém sociální péče kontroluje spoustu aspektů v camphillu a většinu původních myšlenek (i tak podstatných jako je např. sdílené bydlení) není možné zachovat. McKanan zmiňuje příklad, kdy předpisy ve Spojeném království uvádí i to, že v kuchyňkách (i camphillských, stejně jako v ústavech) musí lidé, kteří vaří rýži opakovaně kontrolovat její teplotu, aby se ujistili, že to odpovídá standardům vládního nařízení. Podobné podmínky tedy téměř znemožňují žít ve sdíleném bydlení v pravém slova smyslu. Mnozí pracovníci camphillu, kteří dlouho žili ve sdíleném bydlení a sdílení peněz říkají, že camphilly bez nich už nejsou camphilly (McKanan, 2020). Podle výpovědí K2 v ČR také musí být určité věci, které byly v původní myšlence camphillu, omezené, či zrušené (např. sdílený finanční fond), ale nezdá se, že by bylo tolik aspektů kontrolovaných systémem sociální péče, jako je tomu ve Spojeném království.

Tematická oblast: Cíle komunity

S tím, že camphillské komunity jsou součástí systému sociální péče, určitým způsobem souvisí i hlavní cíle, které komunity definovaly. Zejména ve Spojeném království, kde se v systému sociální péče v současné době klade velký důraz na individuální well-being²⁸ a zaměřuje se tak velkou měrou na jedince a jeho individuální potřeby (legislation.gov.uk, 2014). Tento směr v myšlení můžeme vidět i ve výpovědích K1: *„(...) nejdůležitější je, že poskytujeme individualizovanou péči a podporu.*

²⁸ Well-being = podobný význam jako kvalita života, poznámka překladatele.

Nazýváme to péče zaměřená na člověka. Takže všechno, co děláme, je zaměřené spíše individuálně, než na skupinu stejně vnímaných osob. Takže lidem poskytujeme kvalitní péči a podporu a možnosti žít život způsobem, jaký si zvolí.“ K2 sice individualizaci nezmiňuje jako nejdůležitější cíl, ale také ji reflektuje ve svých výpovědích: „(...) práce je velmi pestrá a každý si v tom najde, co mu zrovna vyhovuje, anebo samozřejmě se může stát, že nedělá nic. To je každého svoboda (...).“ Lyons poznamenává, že posun směrem k zaměření na jednotlivce v sociálních službách má dopady na pojetí komunity a pocit sounáležitosti (Lyons, 2015).

Přesuňme se k ostatním cílům, které jsou vnímány jako důležité pro camphill v tradičním slova smyslu. Snellgrove zmiňuje cíle zakladatelů prvního camphillu: pomoci osobám s mentálním postižením, které byly odmítnuté či nepochopené společností, starat se o zemi a přírodu, slavit svátky a žít společně komunitním způsobem bez vyplácení za provedenou práci (Snellgrove, 2013). Můžeme zde vidět proměnu ve vnímání cílů i představy o camphillské komunitě obecně. Práce bez odměny vymizela úplně v obou komunitách, ostatní charakteristiky alespoň jedna z obou komunit v průběhu rozhovoru zmiňuje. Ve své podstatě po položení otázky ohledně cílů komunity zmiňují oba zkoumané camphilly samozřejmě pomoc, či podporu osobám s mentálním postižením. Spojení se zemí a přírodou však zahrnuje jen K2 a ke slavení svátků se později v rozhovoru kladně vyjadřuje také jen K2.

Nicméně mimo těch úplně původních cílů se camphillské komunity zaměřují mimo jiné hlavně na to, že vytváří komunitu s osobami s mentálním postižením, ne pro ně. Tedy všichni ať už s, či bez postižení se od sebe vzájemně učí a podporují se, takže vztahy v camphillu jsou rovnocenné (Lyons, 2015). Tuto skutečnost obě komunity reflektují tím, že se snaží vytvářet rovnocenné prostředí.

Další klíčovou vlastností a cílem je smysluplnost a užitečnost v co nejvíce činnostech a možnost něčím komunitě přispět (Lyons, 2015). Toto jako důležitý cíl zaznamenává K2, nicméně v otázce naplňování cílů zmiňuje aktivní přispívání komunitě K1.

Věcnou otázkou camphillů je, jak moc zapojovat residenty do rozhodování o jeho fungování. Některé je zapojují více, jiné říkají, že pro některé residenty by to bylo kvůli jejich komunikačním a kognitivním schopnostem zbytečnou zátěží a stresorem. Rozhodování v komunitě může mít různou formu od důvěrných rozhovorů, přes hromadná komunitní setkání, až po skupiny sebeobhájců (McKanan, 2020). V rámci cílů a zapojování residentů do dění v komunitě se vyjadřuje K1: *„Můžeme také asi více zapojovat residenty do rozhodování o fungování komunity a o budoucnosti.“* K2 se v otázce ohledně cílů camphillu k zapojování residentů do procesu rozhodování nevyjádřila.

Tematická oblast: Základní informace o residentech

System sociální péče důležitým způsobem ovlivňuje i oblast residentů. Dle McKanana, systém sociální péče v současnosti nechce, aby žili ve větších a středních zařízeních jedinci s mírným

stupněm postižení, pokud jsou schopni žít samostatně. Proto by do camphillů podle sociálních pracovníků měli přicházet jedinci s komplexními specifickými potřebami, podle samotných pracovníků by tam měli přicházet ti, kteří se mohou aktivně podílet na životě v camphillu a něčím tam přispívat (McKanan, 2020). S tím, že musí mít potřebu podpory nebo péče souhlasí obě komunity. K2 přímo zmiňuje: „*Nějaká ta nepříznivá situace sociální je tím základem toho, opravdu že potřebuji nějakou tu službu.*“ Vyjadřuje se také k tomu, že neusilují o to, aby byli residenti schopni samostatného bydlení a z komunity se pak vyčlenili, což může určitým způsobem reflektovat výše uvedenou myšlenku o míře postižení residentů camphillů. K1 se pak blíže k míře postižení nevyjadřuje, ale z kontextu je patrné, že i pro ně je skutečnost, že se jedná o osoby s postižením nezbytná. Ruku v ruce s tím jde i důležitá podmínka zaplacení služby, kterou K1 výslovně zmiňuje jako tu nejdůležitější pro příjem nových residentů: „*Bohužel, nejdůležitějším kritériem je, že dostaneme peníze.*“ Stejně tak je to ve většině camphillů – do camphillu se můžou připojit jen ti, za které někdo platí, většinou je to pak stát, nebo rodinný příslušník (McKanan, 2020). K2 o placení služby přímo nehovoří, nicméně dle skutečnosti, že jsou součástí systému sociální péče, můžeme to považovat za samozřejmost i u nich. Dalším shodným kritériem pro příjem klientů je u obou komunit to, aby vycházeli spolu s ostatními v camphillu a také samozřejmě zaměření se na podobnou věkovou skupinu, což odpovídá záměrnému výběru komunit do práce. K1 se potom ohledně přijímání nových klientů zabývá jejich konkrétními potřebami a jestli je schopná je uspokojit (což nepochybně i K2, která to však nezmiňuje), přičemž zde opět můžeme vidět vliv současného pojetí well-being v rámci systému sociální péče ve Spojeném království. K2 nadto ještě zahrnuje i podobné smýšlení, které bude níže reflektováno i v otázkách ohledně antroposofie v komunitách. Co se potom týče kapacity komunit, tak samozřejmě jako zařízení, která jsou součástí systému sociální péče, musí uvádět kapacitu pro příjem nových residentů. K2 se k tomu vyjadřuje tak, že pokud by chtěli navýšit kapacitu, tak je to obtížné, protože „*oni ani nenavyšují možnosti v rámci kraje*“.

Camphillské komunity jsou primárně určené osobám s mentálním postižením a poruchami autistického spektra (Valenta, Müller, 2021). Liší se pak v okruhu uživatelů podle věku – existují camphillské komunity pro děti, mladistvé, nebo dospělé (Association of Camphill Communities, 2011). Obě zkoumané komunity mají poměrně stejnou základní charakteristiku, co se týče okruhu uživatelů – obě jsou určené primárně pro osoby s mentálním postižením dospělého věku, čímž odpovídají obecným představám o camphillu.

Tematická oblast: Spolupráce s jinými zařízeními

Co se týče spolupráce s jinými zařízeními, obě komunity jsou součástí celosvětového camphillského hnutí, i když K2 se přidala až později po svém vzniku, protože vznikla samostatně bez toho, aniž by byla od začátku součástí tohoto uskupení. K2 je pak i součástí Asociace pro léčebnou pedagogiku (což souvisí s jejím antroposofickým zaměřením, kterým se autorka zabývá v rámci druhé výzkumné

otázky). Spolupráce s jinými zařízeními sociální péče se odvíjí od nabídky péče pro osoby s mentálním postižením v obcích, kde se komunity nachází – v obci u K1 v podstatě podobně zaměřené zařízení není, tudíž s ním ani nespolupracuje. V obci, kde se nachází K2 je více obdobně zacílených organizací a K2 spolupracuje s jednou z nich – s místní diakonií. Dále pak obě komunity zahrnují do svých činností a aktivit i lokální veřejnost (K2 pak spolupracuje i s místní waldorfskou školou), což lze vidět také jako určitý typ spolupráce. Tím vlastně dávají zapravdu i McKananovi, který předkládá, že camphilly nefungují naprosto odštěpeně od okolního světa, ale jsou určitým způsobem jeho součástí (McKanan, 2020). To je v rozporu stanovisku Planta (2008), který píše, že se jedná o komunity oddělené od okolní společnosti. Na rozdíl od K1 zmiňuje K2 pak i spolupráci se vzdělavatelem v oblasti organizace a fungování camphillské komunity.

Doporučení pro praxi

- ❖ Skutečnost, že jsou camphillské komunity součástí systému sociální péče a musí tedy splňovat určité standardy a podmínky, ovlivňuje významným způsobem fungování camphillů. Při dalším výzkumu je proto potřeba vnímat camphilly v novém světle a odlišným způsobem od původních a tradičních camphillů.
- ❖ Zároveň je i potřeba uvědomit si, v jakém systému sociální péče (resp. v jaké zemi) camphill funguje, protože tato skutečnost může mít také vliv na rozdílnost ve fungování camphillů.
- ❖ Autorka doporučuje se při dalším výzkumu důkladněji zabývat oblastí systému sociální péče, ve které se camphillské komunity pohybují, jelikož na jejich fungování mohou mít vliv podrobnější skutečnosti, které v práci nebyly zahrnuty.
- ❖ Dále autorka doporučuje komunitě K1 rozšířit tolik prosazovaný princip personalizace u residentů i na pracovníky, protože i pracovníci jsou nedílnou částí komunity, ve které žijí svůj život, takže jestliže se prosazuje takový důraz na přání a potřeby residentů, měl by se prosazovat i co se týče přání a potřeb pracovníků.
- ❖ K1 by se pak mohla inspirovat i spoluprací K2 s místní waldorfskou školou a mohla by zvážit možnosti podobné spolupráce se školským zařízením, což by mohlo přinést spoustu nových zkušeností jak residentům komunity, tak i žákům ve spolupracující škole.

Tab. 17 shrnuje informace ve vazbě na VO2 včetně dílčích doporučení pro praxi.

Tab. 17 Antroposofie, tři pilíře, svátky a oslavy

Sumarizace a informací a doporučení pro praxi

Tematická oblast: Promítnutí antroposofie v komunitě

V dnešní době nejsou lidé spokojeni se zastaralými a omezujícími formami víry. Proto se možná také někteří pracovníci zdráhají zapojit do tradičních náboženských forem camphillu jako jsou křesťanské

bohoslužby nebo biblické večery. Často se více zajímají o víru, která respektuje rozdílnosti v chápání, je otevřená různorodosti a uznává univerzální náboženskou realitu všech náboženství a kultur (Bang, 2013). Tomuto vyznávání individuálního smýšlení a směřování se více přibližuje K1: „*Takže my se nezaměřujeme přímo na antroposofii, ale spíš necháváme lidi si vybrat způsob, jakým chtějí lidé žít, a aktivity, které chtějí dělat.*“ McKanan pak píše, že „*důležitým antroposofickým principem je svoboda, která je vůdčím principem duchovního života. Většina obyvatelů camphillu dbá na to, že nikdo, ani pracovníci, ani residenti, není povinen se účastnit bohoslužeb.*“ (McKanan, 2020, s. 95) A v tomto duchu funguje i K2, která stejně tak nikoho nenutí do antroposofických nebo náboženských činností, přesto se valná většina s radostí zúčastňuje. V K2 se oproti K1 promítá antroposofie do mnoha činností a tvoří tak nedílnou součást komunity. Z těchto činností a aspektů můžeme zmínit eurytmii, psychofonetiku, rytmus roku, spojení s přírodou, čtení antroposofických textů. „*Camphilly byly od počátku inspirované křesťanskými ideály reprodukoványi Rudolfem Steinerem.*“ (Bang, 2013, s. 48) Co se týče křesťanství, tomu se obě komunity věnují obdobně – každá podle svých potřeb a možností pořádá bohoslužby. Dalším z antroposofických aspektů camphillských komunit je biodynamické hospodářství (Plant, 2008). Tomu se věnují určitým způsobem také obě komunity, nicméně tím se autorka zabývá níže ve třetí výzkumné otázce.

Na reálné promítnutí se antroposofie do činností v komunitě a do jejího fungování mají vliv různé úřady sociálních služeb, které vidí tyto kolektivní tradiční činnosti jako jakési omezení svobody residentů na výběru aktivit. Což právě ve spoustě komunit mělo vliv na omezení těchto antroposofických činností (Plant, 2008). Stejně tak K1 říká, že: „*(...) nevážeme se k nějaké konkrétní filozofii. Myslím, že to časem vymizelo i možná kvůli usměrňování od úřadů sociální péče.*“ K2 pak také vnímá požadavky systému sociální péče na to, aby omezila jakousi formu rytmu v každodenních aktivitách, nicméně K2 těmto požadavkům nepodléhá a tuto část filozofie si zachovává. Co se potom týče toho, kdo se jí zabývá, tak jsou to v K2 v podstatě všichni pracovníci i residenti tím, jak vnímají jeden druhého a způsob života. Aktivně ji pak studují téměř všichni pracovníci a jedna residentka, ostatní residenti v ní spíše tak spokojeně žijí. V K1 se antroposofii aktivně nevěnuje nejspíš nikdo.

Zajímavá a na tomto místě zcela platná je poznámka Banga, který říká, že: „*Je zajímavé, že tradiční camphillské formy duchovního života jsou často silnější v mladších komunitách, zatímco u starších už déle zavedených komunit dochází k oslabení podobných forem jako jsou bohoslužby a biblické večery. Může to být způsobeno tím, že tyto vyspělé komunity už mají možnost experimentovat s novými formami, zatímco ty mladší potřebují být více strukturované, stejně jako potřebovaly být i ty starší ve svých počátcích.*“ (Bang, 2013, s. 50)

Každopádně to vypadá, že na to, do jaké míry by antroposofie měla určovat fungování komunity a být jeho součástí jsou dva názory, kdy těžko říct, který je ten pravý. Jak totiž píše McKanan: „*Někteří*

věří, že odklon camphillů od antroposofie je připraven o spirituální stránku věci. Podle druhých je k úplné inkluzi potřeba větší spirituální volnost.“ (McKanan, 2020, s. 3)

Tematická oblast: Dodržování tří pilířů v komunitě

Oddanost ke třem pilířům camphillu, biblickým večerům, konferenci o dítěti a sociálnímu zákonu, postupně v komunitách vymizela (Plant, 2008). K1 v tomto duchu také sděluje: „(...) *myslím si, že tyto aspekty nejsou tak důležité pro lidi, co tu žijí, jako byly v minulosti.*“ V K2 naopak probíhají, nebo fungují všechny tři pilíře.

Biblické večery, ať už jen pro pracovníky, nebo pro všechny členy komunity, se v současné době už tak moc neprovozují (Bang, 2013). Lidé už se nesetkávají skupinově k nějakému studiu textů, ale spíše se každý sám individuálně zabývá tím, co ho samotného zajímá (Plant, 2008). Tento posun můžeme vidět právě i u K1, která biblické večery neprovozuje a jak mnohokrát sdělila, cílí spíše na individuální zájmy a potřeby. K2 oproti tomu má biblické večery pravidelně vždy v sobotu večer, tak, jak jsou tradičně vnímány, tj. zahrnuje tam vzpomínání, čtení z Bible, konverzaci o událostech minulého a nadcházejícího týdne a modlení.

Na konferenci o dítěti se sejdou všichni pracovníci, probíhá to přibližně jednou týdně, nebo když je potřeba. Každý může říct svůj názor, který ostatní respektují, a rozhodnutí vznikají na základě shody mezi všemi (Molnár, 2013). McKanan říká, že provádět konverzaci o dítěti v komunitách pro dospělé je nevhodné. Problém vidí v tom, že by pracovníci diskutovali a nahlíželi na karmickou minulosti druhé dospělé osoby bez toho, aniž by tam byla (McKanan, 2020). K1 konferenci o dítěti nerealizuje, různé aspekty ohledně jednotlivých residentů řeší jednotlivé týmy v každém domě svým způsobem. K2 se naopak snaží konferenci realizovat, a to i právě u dospělých residentů. K2 sděluje: „*Teďka považujeme a nazýváme to těmi konferencemi, když máme nějakou vážnou otázku ohledně toho člověka. (...) A to potom probíhá tak, že se díváme na minulost toho člověka, co s tím všechno souvisí, jak je to teď a jakým způsobem jsou otevřeni tomu, jak to bude do budoucna. (...) je to dobrovolné ta účast a každý člověk, potom když shledá to řešení na závěr, tak jde o to přinést něco za sebe, co já tomu obětuju, co já můžu nabídnout, aby se to změnilo, nebo aby se našla cesta.*“

Sociální zákon funguje na tom principu, že „v komunitě, kde spolu lidé společně pracují, spokojenost²⁹ komunity bude tím větší, čím méně si pro sebe bude jednotlivec nárokovat odměnu za provedenou práci, kterou sám udělal, tj. čím více přinese on svou práci ostatním, tím více jsou jeho vlastní potřeby uspokojovány, ne jeho vlastní prací, ale prací ostatních.“ (Plant, 2008, s. 61) Právě sociální zákon je jedním z pilířů, který je z těch tří v komunitách v určité podobě zachován (Plant, 2008). Podíváme-li se na fungování obou komunit, můžeme vidět, že jak v K1, tak v K2 je přítomná myšlenka toho, že každý, pracovníci i residenté, nějakým způsobem komunitě přispívá. Jak říká K2:

²⁹ Spokojenost = well-being, poznámka překladatele.

„A ten základní sociální zákon, tak to je v takovém každodenním právě (...) že já přináším společenství svoje dary a zároveň jsem otevřená přijímat dary ostatních členů.“ Některé komunity vyřešili otázku vyplácení penězi tím, že vytvořili jakýsi sociální fond, kam odevzdávali všechny své vydělané peníze. To ale postupem času většinou vymizelo (McKanan, 2020). Obě komunity se shodují v tom, že sociální fond u nich nemůže fungovat, nebo že je to v současné době neuchopitelné. McKanan pak ještě hovoří o možnosti naplňování podstaty sociálního fondu tím, že do komunity chodí lidé pracovat z lásky, a ne kvůli penězům (McKanan, 2020). Podobnou myšlenku vyjadřuje i K2: „(...) myslím, že určitě u nás nejsou lidi, kteří to dělají pro peníze, protože to by šli někam jinam.“ K2 navíc na určitou dobu vytvořila i pracovní místa na statku, který je součástí camphillu, kde mohli tři residenti pracovat a vydělat si nějaké peníze, čímž se mohl vyrovnat nepoměr mezi residenty a pracovníky a vytvořit se tak rovnocennější vztah.

Co se týče všech tří pilířů, Plant pak shrnuje, že v současné době se stal život v komunitách mnohem komplexnější, a fragmentovanější s tím, jak jsou pracovníci rozdělení do různých pozic a residenti do různých skupin, a že je mnohem složitější dostat lidi k nějakým společným sociálním aktivitám (Plant, 2008).

Tematická oblast: Slavení svátků v komunitě

Život camphillu býval mimo jiné obohacován oslavami různých svátků a slavností. Bang z těch základních zmiňuje Vánoce, Velikonoce, svátek sv. Jana a svátek sv. Michala. V současnosti se už svátky tak moc neslaví (Bang, 2013). McKanan říká, že paradoxně ti, co vůbec nijak nepracují s antroposofií, často slaví spoustu svátků, které běžná společnost neslaví. Vidí v tom možnost využít tyto oslavy jako milníky v průběhu roku, které pomáhají udržet jakousi strukturu a řád pro ty, kteří se v tom hůře orientují (McKanan, 2020). Nicméně porovnáme-li opět obě komunity, K1 slaví opravdu jen ty svátky, které slaví běžná společnost a slaví je běžným způsobem. K2 naproti tomu slaví svátky hodně s důrazem na spirituální stránku věci a v duchu antroposofie – vnímá spojení se zemí a rytmem roku, zapojuje do nich modlení a zamýšlení se nad sebou a nad světem a klade důraz na pospolitost komunity. Dříve se od každého očekávalo, že se bude účastnit všech komunitních kulturních událostí. Teď je to spíš na volbě každého jedince, zda se nějakých společných akcí chce účastnit a lidé jsou čím dále méně ochotní se takových věcí účastnit (Plant, 2008). K1 v podobném duchu říká: „Lidé si užívali tancování a hodování a zpívání, ale ne úplně náboženské prvky svátků. Takže slavíme takové ty běžné svátky, které má rád každý z nás. (...) A myslím, že dáváme spíše přístup residentům k širšímu portfoliu aktivit než jenom k těm camphillským, což je podle mě rozhodnutí, které musíme učinit. Takže spíše než být tak nějak nezvyklí a uzavření co se slavení svátků a vytváření aktivit týče, volíme raději aktivity, které běžně děláme vy nebo já.“ Dle K1 na omezení slavení svátků mají vliv hlavně dva aspekty – to, že spousta lidí už to takto dělat nechtěla, a také to, že se uzavřené a mystické slavení svátků nelíbilo úřadům sociální péče, a tak se tomu přizpůsobili.

Doporučení pro praxi

- ❖ K1 se dle autorky velmi přibližuje běžným zařízením sociální péče. Doporučuje proto zaměřit se na aspekty, které tvoří camphillské komunity právě camphillskými komunitami – tedy zejména na antroposofii, která je důležitým základem, na kterém byly původní camphilly vystavěné, a na všechno, co s ní pak souvisí a odvíjí se od ní – pilíře camphillu, slavení svátků a jiné antroposofické činnosti. Mimo to camphilly od běžných zařízení sociální péče odlišuje to, že jsou komunitami, přičemž tento aspekt se zdá být v K1 také stále méně důležitý s tím, jak se veškerá péče a činnosti v K1 individualizují a čím dál méně se vytváří nějaké společné akce.
- ❖ Autorka doporučuje se v pokračování zkoumání camphillských komunit zaměřit konkrétně na otázku vlivu systému sociální péče na míru antroposofie v komunitách, tedy na to, na co skutečně systém sociální péče má vliv, a na to, jestli se komunity nepřizpůsobují až příliš z pouhých obav reakce úřadů. Protože jak píše Plant (2008), žádná komunita zatím nebyla zavřena statutárními orgány z důvodu nepřizpůsobení se nějakým regulacím.
- ❖ K2 zmiňovala vytváření pracovních míst pro residenty na statku, na které už ale nejsou finance. Autorka navrhuje, aby se K2 dále zabývala tímto projektem, který se osvědčil. Navrhuje zvážit možnosti crowdfundingu, nebo částečné uvolnění pracovních míst zaměstnanců zvenčí komunity, pro residenty.
- ❖ Autorka doporučuje K1, aby zvážila zapojování oslav svátků do fungování camphillu. Dle názoru autorky to, že se dříve residenti účastnili jen z důvodu zábavních, a ne spirituálních, není adekvátním důvodem pro rušení oslav méně obvyklých svátků, když ty známé se stále slaví a residenti se u nich pravděpodobně stejně tak zaměřují spíše na stránku zábavy než na stránku spirituality. Jak bylo výše zmíněno, oslavy svátků mohou přinést i benefity toho, že pomohou residentům v orientaci v čase a roce, která může být u osob s mentálním postižením narušena.

V Tab. 18 jsou shrnuty informace ve vazbě na VO3 včetně dílčích doporučení pro praxi.

Tab. 18 Personální a provozní oblast

Sumarizace informací a doporučení pro praxi

Tematická oblast: Budovy a prostorové uspořádání komunity

V typické camphillské komunitě můžeme najít ubytovací domy, „biodynamickou farmu, velké zeleninové záhonky, pekárnu, tkalcovnu, bylinkářství a velké lesy na dřevo a topivo.“ (Bang, 2013, s. 43) Také je tam spousta prostorů na workshopy, komunální haly a kaple (Bang, 2013). Obě komunity vystavěnými budovami odpovídají obecnému obrazu camphillu. Mají ubytovací prostory dohromady pro residenty a pracovníky, pro dobrovolníky pak zvlášť, farmářské budovy, kanceláře i dílny. K1 se pak od obecného obrazu odlišuje jen tím, že nemá budovy ke komunitními setkávání osob (nebo to alespoň nesdělila), K2 oproti tomu má kulturní sál sloužící pro všechna možná

setkávání lidí a pracují i na stavbě kapličky. Oproti K1 má K2 pak méně řemeslných dílen (má jen jednu, kdežto K1 jich má pět).

Plant říká, že se camphillské komunity, resp. počet budov v nich, stále rozrůstají a rozšiřují (Plant, 2008). S tím je zajedno K2, která se zmínila o tom, že by chtěla v budoucnosti podle plánů camphill rozšiřovat. K1 se o něčem takovém nezminila.

„Camphillské budovy se řídí Steinerovými architektonickými principy, které jsou v souladu s přírodními formami tím, že se vyhýbají pravým úhlům.“ (McKanan, 2020, s. 9) „Antroposofická architektura se odvíjí od stavby Goetheana postavené ve švýcarském Dornachu (...). Antroposofická architektura (...) je charakteristická netradičním a nestandardním řešením interiérů a exteriérů, preferencí přírodních materiálů, mysticismem.“ (Valenta, 1995, s. 12) K1 a K2 se k tomuto staví odlišně. K1 opět říká, že to, co tam z těchto prvků zůstalo z minulosti, ale v současnosti to aktivně nepodporují: „*Když to není něco, co by residenti přímo chtěli, tak to nutně nemusíme propagovat.*“ To, co tam z minulosti s antroposofickým nádechem zůstalo jsou specifické designy různých konstrukcí a pastelové, duhové nátěry budov. K2 pak sděluje, že se záměrně vyhýbá pravým úhlům a inspiruje se stavbou původního Goetheana. Čímž opět zapadá do tradičnějších komunit zachovávajících prvky antroposofie.

Tematická oblast: Ubytování pracovníků a residentů

Pracovníci a residenti bydlí v komunitách společně v rámci sdíleného bydlení ve společných domech dohromady, sdílí spolu společné prostory, každodenní práci i činnosti (Plant, 2008). Tuto podstatu obě komunity podobně naplňují. „*V domech pro residenty jsou většinou samostatné pokoje, kdežto v minulosti se jednalo většinou o pokoje sdílené. Život je uspořádaný více odděleně; pro samostatnější bydlení jsou pracovníci oddělení od residentů, byty a pokoje fungují i mimo komunitní domy, někdy jsou i byty a domy mimo komunitu úplně.*“ (Plant, 2008, s. 13)

S tímto prohlášením se shodují obě komunity, kde bydlí všichni v samostatných pokojích (kromě jednoho páru v K2). K2 navíc zmiňuje, že v minulosti byly některé pokoje společné, ale záměrně z nich vytvořili samostatné. Nicméně k oddělení residentů a pracovníků, jak Plant píše výše, v komunitách v této formě nedochází a je tam stále tradičně sdílené bydlení. Snad jen můžeme zmínit, že takto sdíleně nežijí všichni pracovníci, někteří žijí bokem (často například ti, co mají nějakou manažerskou pozici, pracují v zemědělství apod.). Dobrovolníci pak bydlí (většinou) odděleně v samostatném bydlení v rámci komunity. Za úplné oddělení bydlení mimo komunitu, jak naznačuje výše Plant, lze možná považovat jen u K1 službu podporovaného bydlení, kdy pracovníci dochází za uživateli do jejich bytů. Je potom ovšem otázkou, zda jsou tito ještě součástí komunity.

Co se pak týče přídatných místností v rámci ubytování, K1 v současnosti pracuje na zařazení Snoezelenu do jednoho z domů, K2 pak zmiňuje jakousi tvořivou místnost, obývací pokoj a terasu.

Tematická oblast: Organizace dne, týdne, roku v komunitě

„Ráno a odpoledne všichni jdou pracovat na různá místa. (...) Navíc kromě různých pracovních oblastí, je tu práce, která se musí udělat kolem domu: praní, vaření, uklízení.“ (Bang, 2013, s. 43–44) Někdy také lidé chodí do kina, projít se, společně se setkávají, malují a tak dále (tamtéž). V obou komunitách je práce důležitou částí programu dne. V K1 se pracuje (resp. chodí do workshopů) dopoledne i odpoledne, v K2 se pracuje dopoledne, a odpoledne jen když se něco nedodělá. Odpolední čas má K2 méně strukturovaný než K1, zařazuje tam i různé terapie, rozhovory s residenty, nebo i volnočasové aktivity. Večer je pak v obou komunitách věnován právě volnočasovým aktivitám, mezi nimiž jsou na výběr také ty, co zmiňuje výše Bang. Obě komunity mají denní program časově strukturován s ohledem na povahu residentů. Víkendy probíhají v obou komunitách také v odpočinkovém duchu s volnočasovými aktivitami. Co se tedy týče časové organizace dne, v obou komunitách to funguje poměrně obdobně. V rámci organizace v průběhu roku K1 zmiňuje změnu v nabídce workshopů a jakési dny otevřených dveří pro rodiče, K2 pak uvedla, že organizace roku se přizpůsobuje přirozenému koloběhu života. Camphilly teď mají obecně více peněz než v minulosti, takže není potřeba tak moc dbát na priority a kompromisy mezi jednotlivými členy komunity. Většina lidí jezdí na dovolené do zahraničí (Plant, 2008). Tomu odpovídá i K1, která říká, že: *„Podporujeme lidi v tom, aby jeli na dovolenou každý rok, někdy s jejich přáteli, někdy sami za sebe, cokoliv si vyberou.“* K2 se o dovolené nezmiňuje. Nicméně pevná strukturalizace dne a týdne je důležitá zejména i z hlediska sociálního učení residentů. Tím, že se každý den znovu a znovu účastní konkrétních aktivit, kdy u každé je potřeba jiného vhodného chování v dané sociální situaci, se právě adekvátnímu chování učí a správně si ho fixují, např. třeba u jídla, že mají být v klidu, tišeji atp. Díky tomu se může zvyšovat jejich sociální sebevědomí a schopnosti, které jsou pro život velmi důležité (Snellgrove, 2013).

Každý dům má svůj rozpočet a je více autonomní, než tomu bylo v minulosti. Vede ho většinou tým pracovníků (Bang, 2013) Tomuto odpovídá organizace dne v K1, který je veden právě týmem a manažerem. V K2 pak den i větší časové úseky organizuje tzv. kruh nositelů, který tvoří jak pracovníci bydlící v domě s residenty, tak pracovníci denních programů, ale i osoby stojící oficiálně v čele camphillu. V K1 pak působí ještě manažerka, která koordinuje činnosti v průběhu roku, workshopy a oslavy. Můžeme tedy vidět, že organizace je v K1 více postavená na hierarchii a v K2 nehierarchická. Situace v K1 tedy odpovídá Plantovu tvrzení, že *„Lidé jsou odpovědní za více specifické oblasti práce, např. jeden dům, jeden workshop, trénink pracovníků, administrace, ale ne za celou komunitu.“* (Plant, 2008, s. 14) V K2 oproti tomu tedy co se organizační části týče má skupina pracovníků na starost celou komunitu, v rámci pak ale konkrétního plnění činností se to už dělí. Nicméně je těžké porovnat tyto dva modely, protože v K1 je více domů (a tedy samostatných jednotek), než v K2, kde je dům jen jeden. Nicméně McKanan připomíná, že dochází k velké změně, co se týká druhu obyvatel camphillu. Totiž to, co v minulosti představovalo dvě skupiny (residenti a

pracovníci) se v současnosti dělí na spoustu jednotlivých podskupin (z residentů: stálí ubytovaní residenti, účastníci denních programů, účastníci workshopů; z pracovníků: dobrovolníci, dojíždějící zaměstnanci, rezidentní zaměstnanci, vedoucí workshopů...) (McKanan, 2020). V současné době je tedy určitá strukturalizace na místě, zejména pak v komunitách, kde je více než jeden rezidentní dům.

Pro většinu camphillů pak platí, že v současné době více zahrnují residenty do procesu rozhodování (McKanan, 2020). Toto pak platí v obou zkoumaných komunitách. V K1 mají na osobu zaměřené plánování a reflektují i zpětně, co se dělo, K2 pak zmínila třeba i dotazníky spokojenosti, rozhovory a plánování s klienty a příklady vyhovění jejich přáním v organizačních záležitostech.

Rituály, verše i písně hrály v camphillech důležitou roli (Plant, 2008). „*Výsledky mého výzkumu také ukázaly, že se lidé cítí unavení – jsou fyzicky unavení z práce a také méně inspirováni tradičními rituály komunitní kultury. V důsledku toho se někteří členové komunity rozhodli neúčastnit se komunitních událostí, zatímco někteří se oproti tomu aktivně zapojují do objevování a vymýšlení nových a inovativních kulturních forem s cílem posílit kulturní život jejich komunit.*“ (Plant, 2008, s. 121). V K1 rituály nejsou součástí fungování camphillu. Nicméně s přihlédnutím k odpovědím K1 ve zbytku rozhovoru, můžeme říct, že spíše než z nějaké únavy, je to důsledkem toho, že komunita se jako celek vyhýbá jakýmkoli aktivitám spirituálního typu, takže v souvislosti s jejím smýšlením je to přirozené. K2 naopak zahrnuje rituály do každodenního fungování, tak jak je to pro camphilly typické – rituály často můžeme najít na začátku a konci dne, nebo jsou spojené se společným jídlem – zahrnují zpěv, čtení biblických textů a básní, zapalování svíček, či eurytmická cvičení. Takže tento, jakkoli téměř bezvýznamně malý, vzorek dává za pravdu Plantovu tvrzení.

Tematická oblast: Nabídka činností pro residenty v komunitě

Komunity mohou být přímo zaměřené, nebo specializované na jednu činnost, např. na rytiny skla jako u Botton Village. Jiné pak mohou nabízet celou škálu činností od tkalcovství, farmářství a zahradnictví, po truhlářství (Molnár, 2013). Bang pak doplňuje i sběr bylinek a jejich sušení, pečení, tesařství, hrnčířství, svíčkařství, hračkařství a další (Bang, 2013). Plant (2008) pak říká, že dochází k neustálému rozšiřování camphillů ve většině případů, což se netýká jen počtu residentů, pracovníků, nebo budov, ale právě i jakési komplexnosti a diversity, i co se nabídky činností týče. K1 může být příkladem komunity, která právě nabízí velký počet různorodých činností: „*(...) provozujeme keramickou a hrnčířskou dílnu, (...) dílnu na práci s kovem, textilní a tkalcovskou dílnu, truhlářskou a tesařskou dílnu, a pak tu máme půdu a zahradu a skleníky se zeleninou, taky máme jablečný sad a chováme včely a slepice.*“ K2 se oproti tomu zaměřuje na dvě činnosti, které tvoří hlavní náplň práce v komunitě – na statek a na svíčkárnu. V minulosti měla velké množství dílen, ale z organizačních a personálních důvodů („*na tak málo lidí tolik dílen vlastně nedává moc smysl, že fakt potom síly se tříští*“) se rozhodla nabídku zredukovat a zaměřuje se hlavně na dvě zmíněné činnosti. Tím se komunita vymyká Plantovu prohlášení výše o neustálém rozrůstání se a větší diverzitě komunit.

Nicméně např. když jeden muž vyjádřil své přání ohledně keramiky, komunita mu vyhověla a umožnila mu navštěvovat místní školu a domluvila, že do komunity bude občas dojíždět keramička.

„Je možné jíst v camphillech jídla na židlích a u stolů z komunitního tesařství, prostřeného ubrusem z tkalcovny, na kterém jsou talíře a hrnky z hrnčířské dílny, svíčky (které jsou zapalované před každým jídlem) pochází ze svíčkárny a prakticky všechno jídlo může být také produktem komunity: chleba, mléčné produkty, marmelády, zelenina, bylinné čaje, med a maso. Tato soběstačnost není hlavním cílem, je tím spíše to, že každý člověk dělá něco, co je pro komunitu užitečné. V mnoha případech ve většinové společnosti jsou lidé se speciálními potřebami označeni jako ti, o které se někdo stará, takže se tím popírá jakákoli aktivní, užitečná role. V camphillu každý něčím přispívá a cítí se užitečný a hodnotný, i když třeba jen vyzvedává mléko, nebo prostírá stůl.“ (Bang, 2013, s. 43–44) I ve dvou zkoumaných komunitách právě (dovolím si říct, že záměrně) tvoří hlavní činnost právě takové aktivity, které jsou nějakým způsobem produktivní a díky kterým, přesně jak výše popsal Bang, mohou určitým způsobem komunitě přispět a cítit se tak hodnotní a užiteční.

Mimo tyto produktivní činnosti pak zmiňuje K1 jakési ranní cvičení (ale zdůrazňuje, že se jedná o běžné cvičení, a ne žádný rituál) a K2 pak eurytmická cvičení. Valenta (1995) pak zmiňuje jako důležitou část camphillů i terapie, kdy uvádí různé expresivní terapie, playterapii, chirofonetiku, barevně-světelnou terapii a zvukovou terapii. V K2 se pak věnují také terapiím (vždy samozřejmě jen pokud se residenti a pracovníci chtějí účastnit), a to reflexní terapii, sebeempatii (psychofonetiku) a arteterapii.

Žádná z mnoha knih a výzkumů, které autorka přečetla, se konkrétněji nezabývá tématem vzdělávání dospělých v rámci komunity (pouze vzděláváním dětí a určitou formou vzdělávání pro mladé dospělé po vyjití ze školy). Nicméně obě komunity vidí určitý vzdělávací potenciál v každodenních činnostech, které poskytují residentům. Mimo to K1 zmiňuje, že někteří residenti dochází do jakési večerní školy na kurzy v oblastech, které je zajímají. K2 pak hovoří o tom, že v minulosti měla nějakým způsobem zavedené vzdělávání v rámci komunity (s počítáním, učením se jazykům apod.) a že by to v budoucnu chtěla obnovit. Navíc pak zmiňuje semináře a vzdělávání v oblasti antroposofie, kdy do komunity přijedou osoby zvenčí přednášet a podle vůle přednášejícího a typu semináře se pak mohou zúčastnit i residenti.

„Farmy a zahrady jsou v camphillských komunitách obvykle biodynamické, produkují potraviny nejvyšší kvality, přičemž vyživují půdu i zvířectvo. Obecně se organický odpad z kuchyně kompostuje, většinou na vytvořeném komunitním kompostu. Běžná je přeprava na koni, protože je to výkonné a levné na poměry komunity. Komunity v Anglii jsou průkopníky čištění odpadních vod pomocí jezírek, rákosí a vířivých fontán.“ (Bang, 2013, s. 44) V rámci obou komunit funguje biodynamické hospodářství. V K1 není ovšem úplně součástí komunity, jelikož ho provozuje farmář v podnájmu, se kterým ještě komunita nenavázala užší spolupráci, jelikož tam přišel relativně nedávno. V K2 je

biodynamické hospodářství provozováno ve velkém (nemá ovšem právoplatné označení biodynamického hospodářství Demeter), kdy se dokonce stalo určitou samostatnou jednotkou v rámci komunity. Obě komunity pak v rámci biodynamického hospodářství zmiňují jakousi rotaci plodin a produktů, používání kompostu, biodynamických hnojiv a preparátů, takže dle získaných informací můžeme říct, že v obou komunitách se nějakým způsobem jedná o tradiční biodynamické hospodářství. Tím se určitým způsobem vymykají Plantovu (2008, s. 14) zjištění o tom, že „*Klade se teď menší důraz na to, aby práci na půdě byla hlavní činností komunity.*“

Tematická oblast: Oblast lékařství v komunitě

Karl König, jeden z hlavních zakladatelů prvního camphillu, byl sám antroposofickým lékařem, tedy lékařem, který kombinuje běžné lékařství s léčebnými praktikami Rudolfa Steinera. Někteří další ze zakladatelů se pak také angažovali v takových lékařských praktikách. König kritizoval proud běžného lékařství kvůli tomu, že podporuje odstup mezi doktorem a pacientem (McKanan, 2020). „*Camphillské lékařské kliniky uplatňují antroposofické lékařství, které kombinuje hlavní proud lékařství s homeopatickými terapiemi a zdůrazňuje ozdravné pouto mezi lékařem a pacientem.*“ (McKanan, 2020, s. 9) Dle Valenty (1995) byla lékařská péče jednou ze tří hlavních oblastí v prvotním camphillu. Dále pak obecně zahrnuje antroposofického lékaře do personálního zabezpečení camphillu. Antroposofické lékařství, ani v podstatě žádné jiné, není součástí fungování ani jednoho ze zkoumaných camphillů. Součástí týmu pracovníků není lékař. Nicméně K2 uvedla, že se už delší dobu snaží získat pro svůj camphill antroposofického lékaře, nicméně je to složité: „*(...) je to takový náš sen, mít antroposofickou lékařku. (...) Ale asi jsme malá komunita na to, abysme tady přímo nějakého lékaře měli.*“ K1 se o antroposofickém lékařství vůbec nezmiňuje, což je v souladu s tím, jak se k antroposofii jako takové staví.

V rámci každodenního života se pak v camphillských komunitách k léčení používají přírodní organická léčiva, farmaceutické léky se používají jen při stavech, kdy je to opravdu potřeba (Molnár, 2013). V podobném duchu se vyjádřila K2, která říká, že co se dá vyléčit v camphillu tak tam nějakým způsobem sami léčí. Za lékaři residenty, nebo pracovníci jdou, až když se jedná o něco závažnějšího. K1 se pak zmiňuje jen o tom, že residenty podporuje při užívání léků, ale lékařskou péči jim neposkytuje.

Tematická oblast: Personální zastoupení pracovníků v komunitě

Plant (2008) píše, že v minulosti lidé více kombinovali oblasti činností, ve kterých pracovali – jeden člověk byl vedoucí domu, vedl workshop a zároveň pracoval v kanceláři jako manažer. V současné době lidé takto kombinují své povinnosti jen málo, takže vznikají konkrétně definované role a je potřeba více lidí jako pracovní síly. Některé oblasti práce potřebují takovou specializaci, že ne každý si troufne je vykonávat. Také více lidí tráví více času v kancelářích, než dříve (Plant, 2008). Tomuto celkovému obrazu, jak ho Plant vykreslil, poměrně dobře odpovídá rozložení pracovních sil v K1. Je

tu více pracovních pozic než v K2, více lidí a pozic v oblasti kancelářské práce, zvláště jsou oddělené činnosti v rámci starosti o konkrétní dům a oblasti workshopů. V K2 to oproti tomu zůstalo pravděpodobně tradičnější, nebo podobnější tomu, jak to bylo dříve, kdy tam nemají tolik různých úřednických pozic. Pracovníci, co mají na starosti hlavní dům pracují i nejspíše i v tom, co K1 nazývá jako workshopy. Nicméně tyto rozdíly nemůžeme přiřknout jen tomu, že je K2 i v ostatních aspektech spíše tradičnější komunitou, ale i tomu, že K1 je větší, co se týče residentů i pracovníků, proto je jakási větší potřeba struktury pracovních pozic obhájitelná.

Orgány systému sociální péče často vyvíjí, nebo vyvíjely na komunity nátlak, aby vytvořily pozici pro komunikaci s nimi a zároveň pozici, na které by osoba přebírala odpovědnost za to, co se v komunitě děje. Proto v mnoha komunitách vznikla funkce výkonného ředitele (nebo tomu podobné funkce) (McKanan, 2020). Obě zkoumané komunity mají ve vedoucích pozicích jednoho člověka – v K1 je to výkonný ředitel, v K2 statutární zástupce, přičemž K2 zdůrazňuje jen formálnost funkce, která nemá na rozhodovací procesy v camphillu vliv. Nicméně i zde můžeme opět vidět vliv systému sociální péče na komunity a jejich přizpůsobení se požadavkům.

Jak píše Valenta (1994), v camphillských komunitách vznikají mezi residenty a pracovníky vztahy podobné těm rodinným. S tímto tvrzením naprosto souhlasí K1, když říká, že: „*Většina pracovníků vidí pracovníky jako jejich rodinu.*“ Potom také zmiňuje vzájemný respekt, který v těchto vztazích figuruje. Plantova (2008) výpověď o tom, že regulace směřované na camphillské komunity od systému sociální péče mají vliv na vztahy mezi residenty a pracovníky v tom smyslu, že se snaží vytvořit spíše prostor pro profesionalitu než pro rodinné citění, pak zase odpovídá více výpovědi K2, která také uznává, že tyto vztahy jsou velmi blízké a osobní, nicméně to uvádí s jistou opatrností, jelikož říká, že systém sociální péče si takovéto vztahy v zařízeních sociální péče spíše nepřeje.

Tematická oblast: Financování komunity

„Finanční dary, darování půdy a budov zachránilo mnoho komunit, včetně camphillských, před jejich brzkým zánikem.“ (McKanan, 2020, s. 18). Díky darům například K1 vznikla, protože jí bylo darováno množství půdy, K2 pak zase finanční dary pomohly v období povodní, nebo si díky nim mohla dovolit používání jednoho domu. Molnár (2013) pak jako finanční zdroje camphillských komunit uvádí sponzorské dary od státu nebo větších camphillských organizací. Spousta komunit si vydělává v rámci nějaké činnosti, kterou provozuje a prodejem produktů z ní. Dále komunity mohou být finančně podporovány i z různých dotací, od rodin residentů nebo pak státem. Tím v podstatě shrnuje všechny druhy financování, které zmiňují obě komunity – financování státem (jako hlavní finanční příjem), již uvedené dary, prodej produktů z komunitních činností, dary od rodin (K1), nebo finanční podpora od spřátelených organizací (K2).

Doporučení pro praxi

- ❖ Autorka doporučuje K1 zvážit zařazení alespoň nějakých rituálů do běžného dne residentů a pracovníků. S ohledem na to, že komunita nezahrnuje antroposofické principy do svého fungování, se může jednat o rituály, které v podstatě žádný spirituální nádech nemají. Třeba zařazení rituálů před jídlem (např. zpěv a poděkování) může mít zklidňující funkci, uvědomění si toho, že teď po aktivitě přichází jídlo, tedy jakousi přípravnou funkci a také funkci orientace, kdy si uvědomí, v jaké části dne se nachází a co je čeká. K1 zmínila, že v dřívějších oslavách svátků (které dříve probíhaly, ale už neprobíhají) měli residenti oblíbený právě třeba zpěv, a ne spirituální stránku věci. Podobné rituály, jak je zmíněno výše, mohou mít právě i bez spirituálna pro residenty navíc zábavnou, či potěšující funkci.
- ❖ Dalším doporučením je to, aby se obě komunity zkusily zabývat i zapojením dobrovolníků do sdíleného bydlení. Dle autorky jim pobyt mimo domovy s residenty nepřinese takový náhled na fungování camphillu, jako vyzkoušení si toho, jaké je to bydlet s residenty (třeba i jen na jednu noc), jelikož sdílené bydlení je jedním ze základních aspektů camphillské komunity.
- ❖ Dále může být pro K1 přínosem uvážení možnosti zapojení nějakých terapií do života residentů. Pravděpodobně mohou napomocť rozvíjet různé aspekty osobností residentů, které ve workshopech rozvíjeny nejsou, a mohou napomoci sebeuvědomění residentů.
- ❖ Dalším přínosem může v K1 být i větší zapojení residentů právě do biodynamického hospodářství a využití spolupráce s farmářem, který si půdu pronajímá.
- ❖ Autorka doporučuje oběma komunitám zvážit možnost většího zapojení osob, které jsou v řídicí funkci camphillu (i když jen formálně), do života residentů (v jednotlivých domech, i např. v rámci workshopů). Samozřejmě po zhodnocení individuálních možností a množství dalších úkolů, které mají. Přesto paradoxně více čas stráveného mezi residenty může vynahradiť čas strávený řešením problémů, do kterých právě třeba nemají vřled z řídicí pozice.
- ❖ Obě komunity prodávají produkty z činností residentů v komunitě. K1 zmínila, že peníze z prodeje nemohou jít přímo k residentům. Autorka doporučuje oběma komunitám zvážit možnost, že by residenti rozhodovali o tom, na co přímo peníze z prodeje jejich produktů půjdou. Respektive mohou mít někde výpis toho, kolik se z prodeje produktů vydělalo a residenti pak můžou kolektivně v rámci jednoho domu rozhodnout, na co by je chtěli použít (ať už v rámci celé komunity, nebo v rámci jejich zálib). Může se tak docílit rovnocennějšího vztahu, který je narušen tím, že pracovníci jsou za svou práci placeni.

6.2 Limity výzkumného šetření

Na sběr, zpracování, analýzu, interpretaci i diskusi výsledků mohlo mít vliv více faktorů, které tvoří limity výzkumného šetření, konkrétně pak limity na straně účastníků, výzkumníka a na straně zkoumané reality.

Limity na straně účastníků představují skutečnost, že mohli zamlčet nějaké podstatné informace, nebo si nemuseli na potřebné informace vzpomenout a zahrnout je do svých výpovědí. Dalším limitem jsou osobní faktory účastníků, což můžeme vidět například na rozdílném mluveném projevu, který má za následek poměrně jinou podobu obou rozhovorů. Limitem na straně účastníků může být i to, že všechny sdělené informace mohou být osobním náhledem na věc, tedy pokud by byl rozhovor prováděn s jinými účastníky stejného camphillu, mohlo by být dosaženo jiných výsledků.

Za **limity na straně výzkumníka** můžeme považovat skutečnost, že se jedná o první zkušenost s kvalitativním výzkumem autorky. Dále pak také limity pasivní a aktivní úrovně anglického jazyka autorky, který není na úrovni rodilého mluvčího, tudíž mohlo dojít k jazykovému zkreslení.

Limity na straně zkoumané reality může představovat malý zkoumaný vzorek, takže výsledky nemohou být aplikovány na celou oblast camphillů, spíše jen na oblast konkrétních účastníků výzkumného šetření. Dalším limitem pak může být výběr komunity ve Spojeném království, jelikož se jedná o komunitu, která svou velikostí neodpovídá komunitě v ČR, nicméně jedná se velikostně o co nejbližší výběr s ohledem na to, že některé vhodnější oslovené komunity neodpověděly, nebo neměly o účast ve výzkumu zájem. Možným limitem je pak i skutečnost, že rozhovory byly prováděny v online prostředí, a ne v prezenční formě, což mohlo ovlivnit autenticitu rozhovoru.

Závěr

Autorka si v bakalářské práci kladla za cíl analyzovat a porovnat vybrané aspekty komunity v ČR a ve Spojeném království a zabývat se jejich fungováním na pozadí současného obrazu camphillských komunit.

V rámci výzkumného šetření byly díky předem definovaným položkám zjištěny a popsány jednotlivé vybrané aspekty u komunity v ČR i ve Spojeném království a následně mohly být tyto aspekty porovnány v rámci obou komunit i na pozadí současného pojetí camphillských komunit.

Analýzou získaných dat bylo zjištěno, že obě komunity jsou si v základních charakteristikách a v oblasti organizace camphillu většinou podobné, s ohledem na jejich velikost, přičemž ve valné části oblastí se shodují i se současným obecným obrazem camphillských komunit. V oblasti personálního zastoupení se komunita ve Spojeném království shoduje se současným obecným stavem komunit, nicméně v komunitě v ČR personální zastoupení funguje v podstatě na principech, které v camphillech dříve fungovaly, ale vlivem moderní doby se změnily. Nicméně velmi podstatné rozdíly byly zjištěny ve dvou vzájemně se prolínajících rovinách. Jednou je skutečnost, že ve Spojeném království je sociální péče podstatným způsobem regulována úřady, což má za následek důrazné prosazování individualizace v péči a podpoře residentů a významným způsobem to ovlivňuje komunitní aspekty ve zkoumané komunitě. Takto důsledná regulace v ČR s ohledem na camphillskou komunitu není, a tedy je v komunitě kladen poměrně velký důraz na pospolitost a život ve sdíleném společenství. Aspekt regulace zařízení sociální péče ve Spojeném království (ale i obecné nastavení smýšlení v komunitě) částečně ovlivňuje i oblast antroposofie, ve které se velmi významným způsobem obě komunity odlišují. Pro komunitu ve Spojeném království je antroposofie absolutně nedůležitým aspektem, který se v žádné činnosti ani smýšlení komunity nijak neprojevuje. Oproti této komunitě, i vlastně obecnému obrazu camphillu, antroposofie v české komunitě tvoří silný základ celého fungování komunity a promítá se do každodenních činností a smýšlení obyvatel camphillu. Z tohoto hlediska mají téměř všechny činnosti a aspekty v obou komunitách jiný nádech, ať už si v základech podobné, a jsou podloženy rozdílným myšlením.

Získaná zjištění a jejich analýza ukazují na to, že camphillská komunita v České republice je spíše tradiční formou konceptu, a tedy tvoří menšinu mezi ostatními komunitami ve světě, které se v současné době změnilo do podoby jiné než té čistě tradiční. Komunita ve Spojeném království současným změnám směřování camphillů publikovaným v aktuálních výzkumech a odborných člancích odpovídá, nicméně tyto změny jsou mnohdy ještě rozsáhlejších důsledků

než ty popsané ve výše zmíněných publikacích. Komunita ve Spojeném království se tak začíná významným způsobem přibližovat běžnému typu zařízení sociální péče a je otázkou, jestli to, že v ní funguje sdílené bydlení a snaží se o aktivní přispívání všech členů komunity, stačí k tomu, aby se za camphillskou komunitu stále označovala, když tak důležité aspekty, jako je spirituální (antroposofické) zaměření nebo vůbec komunitní uvažování, ztratily v této „komunitě“ na důležitosti. Nicméně můžeme očekávat, že tato otázka v nedaleké době zastihne i ostatní komunity ve světě, které ve změnách na pozadí současnosti nedospěly ještě tak daleko, ale mohou se k tomu blížit.

V rámci záměrného výběru se nepodařilo autorce zařadit do výzkumného šetření takovou komunitu ve Spojeném království, která by co nejpřesněji odpovídala velikosti komunity v ČR. Tato skutečnost mohla ovlivnit srovnání komunit v určitých aspektech, ale vždy je k tomu v rámci výzkumného šetření přihlíženo a významným způsobem to neovlivnilo výše uvedené závěry.

Z hlediska dalšího výzkumu se autorka doporučuje zaměřit hlouběji na oblast antroposofie v komunitách a na to, jak důležitým aspektem camphillské komunity antroposofie je a jak se liší její promítnutí v různých komunitách. Dalším zajímavým pojetím výzkumu camphillu by mohlo být zaměření se konkrétně na oblast systému sociální péče a na důsledky toho, že camphilly jsou jeho součástí, a jak konkrétně to ovlivňuje určité aspekty camphillu. Také by mohlo být zajímavé zaměřit se v dalším výzkumu camphillů na residenty a jejich vnímání camphillu a jeho jednotlivých aspektů, tedy např. ve formě vícepřípadové studie.

Za osobní přínos považuje autorka umožnění nahlédnutí na fungování dvou konkrétních camphillských komunit, dále pak také inspiraci tímto náhledem získanou, hlavně v přístupu k osobám s mentálním postižením, ale i v různých konkrétních aspektech, které autorku zaujaly a budou ji zajisté inspirovat v jejím dalším profesním směřování.

Seznam bibliografických citací

1. All Care Types in Buckfastleigh. *Care Choices* [online]. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: https://www.carechoices.co.uk/browse/south-west/devon/buckfastleigh/?s_search=Buckfastleigh&s_lng=-3.779342&s_lat=50.481799&radius=10
2. An Introduction to Camphill Communities in the UK and Ireland. *Camphill England & Wales* [online]. The Association of Camphill Communities, 2011 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <http://www.camphill.org.uk/silo/files/intro-borchure.pdf>
3. ANIMAL HUSBANDRY AT DEMETER. *Demeter* [online]. Biodynamic Federation Demeter International e.V., 2021a [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://demeter.net/biodynamics/animal-husbandry/>
4. Antroposofická farmacie. *Antroposofická medicína* [online]. Praha: Sdružení pro antroposofickou medicínu, 2022a [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://antroposofickamedicina.cz/lekarstvi-a-farmacie/farmacie>
5. Antroposofické lékařství. *Antroposofická medicína* [online]. Praha: Sdružení pro antroposofickou medicínu, 2022b [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://antroposofickamedicina.cz/lekarstvi-a-farmacie/lekarstvi>
6. Antroposofie. *Antroposof.sk* [online]. 2022 [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <http://antroposof.sk/index.html>
7. BANG, Jan Martin. Spirituality In The Camphill Villages. *Social Sciences Directory* [online]. Ripon, 2013, 2(3), 42-53 [cit. 2022-04-08]. ISSN 2049-6869. Dostupné z: <https://www.proquest.com/central/docview/1468946044/FA1304793E/DF46DEPQ/2?accountid=16730>
8. BIODYNAMIC APPROACH AND PRINCIPLES. *Demeter* [online]. Biodynamic Federation Demeter International e.V., 2021b [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://demeter.net/biodynamics/biodynamic-approach/>
9. Camphill communities in the UK. *Camphill Families and Friends* [online]. © 2020 [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://camphillfamiliesandfriends.com/camphill-organisations/camphill-communities>
10. CARLGREN, Frans. *Výchova ke svobodě. Pedagogika Rudolfa Steinera*. Praha: Baltazar, 1991. ISBN 8090030726
11. Co je antroposofická medicína?. *Antroposofická medicína* [online]. Praha: Sdružení pro antroposofickou medicínu, 2022c [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://antroposofickamedicina.cz>

12. ČESKÁ REPUBLIKA. Doporučený postup č. 4/2016: Problematika podmínek registrace, oznamování změn v registraci, pozbytí platnosti registrace a zrušení registrace poskytovatelů sociálních služeb. In: *MPSV*. 2016. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Doporuceny_postup_4_2016_Registrace.pdf/69489ded-cf05-4f94-8c1c-c643adf3aa7c
13. ČESKÁ REPUBLIKA. Obsah standardů kvality sociálních služeb. Vyhláška č. 505/2006 Sb., vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách - znění od 1. 3. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. 2022a [cit. 18. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505#f3144877>
14. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. 2022b [cit. 3. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108#f3009676>
15. FARM ORGANISM. *Demeter* [online]. Biodynamic Federation Demeter International e.V., 2021c [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://demeter.net/biodynamics/farm-organism/>
16. FLANDERKA, S. Psychofonetika. *Alternativní terapie* [online]. 2016 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <http://terapie.as4u.cz/cs/alternativni-terapie/psychoterapie/psycho-sofie-a-psycho-fonetika/psychofonetika.html>
17. Goetheanum – School of Spiritual Science. *Goetheanum* [online]. Dornach, 2021 [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://goetheanum.ch/en>
18. GRECMANOVÁ, Helena., URBANOVSKÁ, Eva. *Waldorfská škola*. Vydání 1. Olomouc: Hanex, 1996. ISBN 80-85753-09-6.
19. HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Vydání 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-858-5045-1.
20. HISTORY. *Demeter* [online]. Biodynamic Federation Demeter International e.V., 2021d [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://demeter.net/about/history/>
21. How Flow Forms Revitalise Water?. *Biodynamic Trainee* [online]. 2022c [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://biodynamictrainee.com/water/flowforms/>
22. HOZMAN, Oldřich. Magie antroposofických staveb očima architekta. *ARC studio* [online]. 2016 [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://www.arc.cz/wp-content/uploads/2016/12/antroposoficke-stavby.pdf>
23. *ICD-11: International classification of diseases (11th revision)* [online]. World Health Organization, 2019 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http%3a%2f%2fid.who.int%2ficode%2fentity%2f605267007?view=G0>

24. KOZÁKOVÁ, Zdeňka. *Psychopedie*. Vydání 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-0991-7.
25. LYONS, Maria. Re-thinking Community Care: The Camphill Village Model. *Camphill Research Network* [online]. 2015 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://research.camphill.edu/wp-content/uploads/2019/12/Re-Thinking-Community-Care.pdf>
26. MICHALÍK, Jan. *Kvalita života osob pečujících o člena rodiny s těžkým zdravotním postižením*. Vydání 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN ISBN978-80-244-2957-1.
27. MIOVSKÝ, M. 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 80-247-1362-4.
28. MOLNÁR, Gábor. The Camphill Movement through social work experiences: A discribing essay of a home for people with special need. *Belvedere Meridionale* [online]. 2013, **25**(4), 139-147 [cit. 2022-04-09]. ISSN 2064-5929. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/307739466_The_Camphill_Movement_through_social_work_experiences_A_discribing_essay_of_a_home_for_people_with_special_need
29. Personal Budgets: The right social care support. *Disability Rights UK* [online]. 2020 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.disabilityrightsuk.org/personal-budgets-the-right-social-care-support>
30. PETRUSEK, Miloslav a kol. *Velký sociologický slovník*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4311-3.
31. PLANT, Andrew. Communities in Transition: Change and Development in the Camphill Communities in Scotland. *Camphill Research Network* [online]. 2008 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://research.camphill.edu/wp-content/uploads/2019/12/Communities-in-Transition.pdf>
32. PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Vydání 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-584-9.
33. Registr poskytovatelů sociálních služeb: Služby vyhovující zadaným kritériím. *Iregist.mpsv* [online]. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?zn=&zao=&pic=&zak=Ústecký&spd=&spo=&zaok=Litoměřice&sbmt=Vyhledat&zau=&pn=&si=&srp=pdaz&sfp=1&SUBSESSION_ID=1648978424120_6

34. SNELLGROVE, Miriam. *The House Camphill Built: Identity, Self and Other*. Edinburgh, 2013. Disertace. University of Edinburgh. Dostupné z: <https://research.camphill.edu/wp-content/uploads/2019/12/The-House-Camphill-Built-M-Snellgrove.pdf>
35. SOIL FERTILITY IS KEY. *Demeter* [online]. Biodynamic Federation Demeter International e.V., 2021e [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://demeter.net/biodynamics/soil/>
36. SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ. Care Act, 2014. In: *legislation.gov.uk*. 2014. Dostupné také z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/23/contents/enacted>
37. STRENGTHENING AND ENHANCING. *Demeter* [online]. Biodynamic Federation Demeter International e.V., 2021f [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://demeter.net/biodynamics/biodynamic-preparations/>
38. ŠVARŤÍČEK, Roman.; ŠEĎOVÁ, Klára. 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0644-6.
39. VALENTA, Milan a Oldřich MÜLLER a kol. *Psychopedie: teoretické základy a metodika*. Vydání 6. Praha: Parta, 2021. ISBN 978-80-7320-290-3.
40. VALENTA, Milan, Jan MICHALÍK a Martin LE4BYCH a kol. *Mentální postižení*. 2. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0378-2.
41. VALENTA, Milan. *Péče o mentálně postižené v zahraničí: Holandsko a camphillské hnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1994. ISBN 80-7067-322-2.
42. VALENTA, Milan. *Camphillské hnutí a německý výchovně vzdělávací systém: 2*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 8070674601.
43. VALENTA, Milan. *Waldorfská pedagogika a jiné alternativy*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1993. ISBN 8070672749.
44. What is registration?. *Care Quality Commission* [online]. 2022. [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.cqc.org.uk/guidance-providers/registration/what-registration>
45. ZELINA, Miron. *Alternatívne školstvo: alternatívne školy, alternatívna pedagogika, alternatívne pedagogické koncepcie a smery*. Vydání 1. Bratislava: Iris, 2000. ISBN 80-88778-98-0.

Seznam tabulek

Tab. 1	Vznik komunity	(s. 43)
Tab. 2	Zařazení komunity v systému sociální péče	(s.44)
Tab. 3	Cíle komunity	(s. 45)
Tab. 4	Základní informace o residentech	(s.45–46)
Tab. 5	Spolupráce s jinými zařízeními	(s. 47)
Tab. 6	Antroposofie v komunitě	(s. 51–52)
Tab. 7	Tři pilíře camphillu	(s. 52–53)
Tab. 8	Slavení svátků v komunitě	(s. 54–55)
Tab. 9	Budovy a prostorové uspořádání komunity	(s. 58–59)
Tab. 10	Ubytování pracovníků a residentů	(s. 59–60)
Tab. 11	Organizace dne, týdne, roku v komunitě	(s. 60–62)
Tab. 12	Nabídka činností pro residenty v komunitě	(s. 62–64)
Tab. 13	Oblast lékařství v komunitě	(s. 64)
Tab. 14	Personální zastoupení pracovníků v komunitě	(s. 64–65)
Tab. 15	Financování komunity	(s. 65–66)
Tab. 16	Základní charakteristiky	(s. 71–75)
Tab. 17	Antroposofie, tři pilíře, svátky a oslavy	(s. 75–79)
Tab. 18	Personální a provozní oblast	(s. 79–86)

Seznam použitých zkratek a symbolů

Atp.	A tak podobně
Camphill	Camphillská komunita, camphillská vesnička
Cca	Cirka, přibližně
ČR	Česká republika
Např.	Například
Resp.	Respektive
Spojené království	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
Sv.	Svatý
Tab.	Tabulka

Seznam příloh

Příloha 1: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou ve Spojeném království

Příloha 2: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou v ČR

Příloha 1: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou ve Spojeném království

OK, so we can begin. So, can you tell me what year was the community founded and by whom?

It was founded 42 years ago, so that was 1980. But I don't know who it was founded by, I may be able to find out for you, but I don't have a name.

Okay, I don't need a name. And do you know what were the circumstances about the community founding?

We were donated a large amount of land and then – in fact I do know the name, it was a lady called Betty Edwards – was the lady that started it and she was donated some of the land and then did some fundraising to buy the rest of the property.

Okay, thank you. How does the community cooperate with other facilities?

Sorry I'm not catching everything you're saying is that there's an echo you said. How does the community?

Um, cooperate with other facilities.

What sort of example would you have? Do you mean it would be part of a larger...?

Yeah, if you're part of something larger or if there are some smaller parts of the community that also function on their own.

Okay. So, the structure of Camphill Devon is a registered care. So that's if you like the community in itself on one site. We also operate sort of workshops and art activities and so on for those people, but also people in the local community, the local town can attend those. But we also support some people in their own homes. So, we are called the supported living and we have a team of people that go in to, go in to see Mrs. Jones and Johnny in their own flats. So, there are three components to Camphill Devon, but we're all under one, we're all part of one organisation. But we're also part of the Association of Camphill Communities and of the Camphill movement.

Okay, thank you. So, the next question is: As what type of organisation does the community work officially within the system of social care?

OK. I think this might answer your question. So, we're being a registered care home. We have to register with a regulatory body and that body is called the Care Quality Commission. CQC is it's tends to be known. And we are registered with them or what's called an um personal care and accommodation. Those are the two criteria elements and also for providing personal care only because that's where we're going into people's homes. So, that's the structure in the regulation of that the legal elements, if you like.

Yeah, that's it. Thank you. How did this status change since the founding of the community?

Well, that's interesting question. So, I've, I've only been here for two years, so I can't really speak too much about the previous forty, but what is, I think quite significant is, that when we started, for the first twenty years, we were only run by volunteers. There were no employed people, at all. And that worked very well, and those volunteers would, um, would live on the side and they would be managers and carers and so on. And therefore, the operating costs were very low, and therefore, the income that we needed was also very low. About 20.... So, the

regulation of that was I think quite relaxed with quite an unusual shape that encounter communities generally are an unusual model. But we have that sort of care regulators in England, Scotland and Wales, they've changed their name many, many times. But 20 years ago, they would have been called Registration and Inspection. So they've changed since then, but they go out to care homes to check that everything is as it should be and we meet criteria and so on. And they identified that somewhere as vulnerable as a care home, where people are paying for their care and the care is to be a certain quality, the volunteers alone can't take that level of responsibility. They could walk away at any moment. They don't have a contract. They couldn't stand up in court and if you like, accept accountability if something had gone wrong. So, 20 years ago Camphill Devon appointed the first manager. In fact, it was the first camphill across the country to have an employee. So really quite a big step forward or quite a big challenging change for camphill. And, and that has increased overtime as the as the expectations within the care sector have increased the demands and the quality bar and so on. We've increased our staffing and our staffing levels, contractual staffing, so that we now have, let's say 60, roughly 60 employees. We still involve a lot of volunteers, about 20 when we can get them. At the moment we're very, very short on volunteers. So... so that's our structure and our regulation that say has changed over that period of time, but is more acceptable now that we will always have contracted staff on duty and taking responsibility rather than volunteers. Does that answer your question?

Yeah, yeah, pretty well. Thank you. Um. What would you say are the main goals of the community?

I think the most important thing is that we provide um individualised care and support. We call that person centred care over... over here so that everything we do is, is targeted on the individual rather than out of supporting people as a as a group, everybody being the same. So, that we provide quality care and support to people and opportunities to live the life that they choose to live. I think for most of the people here that that generally is what... what is achieved. So, they can decide what they do, whether they attend the arts and crafts activities or not. Some people choose to do very little. They have a role in how camphill runs. So, when we when we interview staff, we try and involve the people that we support in, in those processes. And that um that everybody, no matter how dependant or independent they are, is seem to make a contribution to the work that we run.

And how successful is the community in achieving these goals?

I think its very successful but I think we can definitely do better. It's an interesting time, isn't it? Because the last two years have obviously been very weird for the whole world, and therefore there's a lot of things that we aren't doing or haven't done that we would like to be doing. And I've been here for those two years, but no longer. And therefore, I haven't seen us being normal, if you like. So yeah, I think I think people are happy. I think they do live a live that is of their choosing. But we can certainly develop what we do, so that there are more opportunities. And

I think we can involve the people that live here a little bit more in how we run and how we develop going forward.

Thank you. What are the conditions for accepting new residents into the community?

Good question. I think, the most important condition is ... no, actually that's not quite true. Sadly, the most important condition is that we get funding. So, if we're not going to be paid for someone, then that that's the end of that. We cannot provide support to people without getting the right fee because we couldn't pay the staff and that would be there. So, it's a bit sad to start with that one. But it's, it's the fact. But really the most important thing is that once we've assessed people's needs, that we can meet those needs. We wouldn't want to have somebody here that we felt is vulnerable or simply isn't in the right the right environment. And then I guess the second half of that is the person that might be joining us, is compatible with other people that live here, so we want the new person to be safe and well, but to not have an impact on the people that already lived here. And then I guess there are other elements like that we've got enough staff, and we can ensure those staff are trained to meet the needs of that new person.

And what for example, about the age. Does it...or from what age can people join you?

So, so we're... we're adults only so would have to be 18 plus, but we have a very wide age group peers. There are some people that joined Camphill Devon when it first opened in 1980, so they're 42 years older than they were there. So, there are people that are in their 70s. And somebody's just over 80. Though we have a very, very wide age group. The last person that joined us was I think 24. So, quite a range and it's unlikely that we would have applications from elderly people at the moment, we're getting a lot of applications and their all under 30.

OK. And how many residents can the community take?

So, we're... our registration has to have a number of people on it and that number is 48, but we wouldn't take any more than 38 because our accommodation is a bit limited. So, 38 is really our maximum.

Okay and are all the residents people with learning disabilities or does the community provide services also for people with different kinds of disability?

So, everybody has a level of learning disability, but we also support people with autism, with early onset dementia. There are some people who have some mental health problems, so yes, a variety if you like, of individual support needs. But everybody has a learning disability.

OK. Um, now let's moved to anthroposophy. How is the anthroposophy reflected in the life in the community?

Yeah, I think I think that's quite interesting for, for camphill or particularly for Camphill Devon, I think historically there was far greater focus on anthroposophy, on religion, on the set of rhythm, if you like, of people's lives. Um, I haven't experienced that myself, and therefore it's difficult to comment, but the impression I get is that that was, um. That was, if you like, a very established and almost enforced culture that didn't necessarily reflect what the people that lived here wanted. It was just what went on and there would be... there would be some interesting activities. Umm. There's one thing that I heard where people would gather and they would sing to the cows, and whatever that activity might, might be. And I think most of the people here, they might have enjoyed it, but they wouldn't necessarily understand why they were doing that. And so, our focus really isn't necessarily, umm, with, a with a high commitment to anthroposophy, but more about people choosing the way in which they want to live, and the activities that they do. So, so we certainly uphold sort of Christian and humanist beliefs and

values, but we don't necessarily have a religious flavour to the way that we carry out our supporting activities. What I would say is that, the... obviously within the sort of anthroposophical culture, or if you like ethos, is the sort of commitment to therapeutic activities as well, and certainly we would point at a lot of the things we do as being therapeutic, even if they don't necessarily get classed as being therapy. If that make sense? They have sort of therapeutic value. But yeah, we... we don't ... as I said we're not, we're not beholden to any particular philosophy. I think that's diluted over time... also maybe because of the regulations, you know, from... from the authorities of social care.

Ok, now... Who is antroposophian in the community? So, that's no one than?

Yeah, as I said, we don't no longer have it here, so I don't know about anyone.

OK. Um. And how do the individual pillars of the camphill movement work in the community? I mean the Bible evening, the College meeting and the Fundamental social law.

Ok. So, so again, I am... sorry, sometimes there's really loud echo.... Sometimes, I think, I think the longer established staff members have perhaps more of an expectation that those things are important pillars of how we work. But as I said, I don't think those aspects are as important to the people that live here, as they may have been before. But what we do isn't excuse me, is ensure that we make available those activities. So, we during, during COVID we set up sort of zoom services, church services, so that people could still access that and some people continued to, to go to church. We've reintroduced this sort of Sunday worship activities here and quite a few people attend that. But again, I think there are many that attended that enjoy the singing and the social element rather than any religious element, which is fine of course. What were the two other things that you mention?

The college meeting. Do you know what it was or is?

Not, not with that title, no.

It's like the, the staff gatherers and talks about one resident and about his needs and progress...

Yeah, we, we certainly don't do it in that way. We have at the 38 people we support 36 at the moment, but that's a total they live in six different houses and with six different teams of staff. So, those teams will, will have a focus on particular individuals and ensure that, the documents are up to date and that the people are happy and safe and well. That happens far more locally, if you like, rather than centrally. We do have, or at least we're going to get back into opportunities where everybody is able to gather. We simply call that the gathering at the moment, so all of the people that we support are able to get together and share information, or share stories that are important to them... to have those kinds of gatherings, but not, not focused on one individual.

Okay and the third thing was the Fundamental social law. That's, that's like the shared living and, and putting the money into the camphill, into one fond, and working for each other, giving and receiving from each other.

Okay that isn't something that we've continued to do here. I don't know if it has ever worked in that way. It it may have done. I think realistically because obviously we are a charity, so we don't, we don't have shareholders or stakeholders, we're not a profit-making organisation, but everybody that we support, has to be paid for by their local authority, the local council. And that fee has to relate directly to the care and support that they receive, so although it goes into our central accounts, it isn't... Um. It isn't like a group of people living together, say if you lived

in university accommodation, where everybody might put money in and share food and so on. It's, it's more formal and structured than that now. Our accounts are auditing and our accounts would require it to be far more explicit about who had contributed and received what. But yeah, everybody here contributes to the community in... in one way or another, no matter if with special needs or not.

OK. What festivals does the community celebrate?

Well, again, well I think, we had a very established calendar of festivals historically and probably up until sort of 4–5 years ago. Again, as some people have moved on, staff and people we support, some of those have...have diluted because people have voted with their feet, if you like. People enjoyed dancing and eating together and singing, but not necessarily the religious elements of the festivals. So, we celebrate the, if you like, the very standard festivals that would all of us may, may enjoy. Um. But... but there isn't...umm, I don't think it goes beyond what anyone else, anyone else might celebrate now.

OK.

I think, I think it's interesting, Hana, I guess having this conversation because I think we've probably become far more mainstream, then perhaps some camphills have and this isn't the question you've asked, but it perhaps is useful context because our regulator, so CQC....Um. are quite challenging camphills in the UK because they have a model of a care home that they think is right, which is 6 people living in a town. So, small scale, very local, very transparent. And because of situations where things have gone wrong in, not with us, but in the in the news, then they see a model like camphill is not really being current and having potential risks to being larger scale, institutional, quiet, quiet, remote. And that is a bit of a challenge for us. We have to take steps to minimize those risks and be able to show them that we're addressing that. And I think that by accessing the community and being involved in broader community activities rather than camphill activities is quite a conscious decision that we, we need to take. So rather than being sort of unusual and, and closed in the way that we, we celebrate and access activities, we go to the same activities that you or I might do.

Ok, so the next question is – How do the celebrations of festivals look like.

So, as I said we don't really have any unusual celebrations of festivals, that you wouldn't know. So... do you want me to tell you about those casual festivals, that everybody celebrates or...?

Well, I think that's not necessary then. So let's move on. How many buildings are there in the campus of the community and what are they for?

Ok, so we have six residential houses, there are three blocks of flats that we support, going into people's own homes, there are 5 arts and craft workshops. We then have some, some farm buildings where those external activities go on, and there is a central office, and then we have accommodation for our volunteers.

OK. And. How is the anthroposophical conception reflected in the spatial setting of the campus.

I... I think some of them have been decorated glittery paint on the wall, decorated in a way that conveys the anthroposophical sort of themes and colours. But again, I would say that's reducing overtime as the people themselves are choosing which colours they would like on the walls. Those sort of rainbow, pastel themes have gone, and I would say that's probably the only examples that will reflect us, sort of environmental flavour of anthroposophy. I don't think there is much more left.

I've read for example that sometimes its...umm...the communities try to keep it like natural and try to avoid right angles, and so on... so that's not your case.

No. We haven't changed buildings that have been created in that way, but there isn't... there isn't a particular commitment to that. We do have some and we have some ceiling structures that have a particular set of design on them. A lot of our signs on the buildings are in the shape, the standard shape of the camphill village sort of design, but...but yet again there isn't a great deal of...um...what's the word I'm looking for. There isn't a high-level sort of commitment to that exclusively. I think as they say, if that flavour isn't coming across from the people that live here, then we're not necessarily promoting that.

Okay.

Which I would hate you to think that...that means that we're going against it. That's not the case. We're...we're sort of evolving with the flow rather than sticking with a particular approach in that way.

Yeah. In what way is the principle of shared living fulfilled? I mean, the living people with learning disabilities with employees.

Yeah. So, none of the employees lives on a side, but all of our volunteers do. So, when we are... have the number of volunteers that we would like, we have 20 and so, about three or four are allocated to each of the six houses. And where accommodation allows, so certainly in every house, but not necessarily all of the volunteers in every house, then they would live in the house and share everything with the people that... that we support the people that live there... from the chores to cooking, having meals, doing activities. It is very much shared living exactly as you as you described.

And do also with the employees...do also their families live with them?

No.

Okay. And what conditions are the residents accommodated in? Like...do they have one person room or...

So, everybody has their own room. Some are... some are huge rooms with on suite bathrooms and so on. Some others are a lot smaller. I guess we've only got the accommodation that we've got. So, yeah, they all have their own space. There are shared bathrooms. The lounge is... the dining areas are communal. There are generally large kitchens and everybody is involved in meal preparation. So, yeah. And there are gardens for each of the houses as well as the huge amount of space that we have outside.

And are there any other special rooms, maybe in the buildings? Like different they we have at home?

No, no. We are hoping to get, we call it over here at Snoezelen, or a sensory room?

Yeah. Yeah.

So, we were hoping to get one of those, one of the families is fundraising for that. But now at the moment, we don't have any... any other space.

Okay. Okay. Now, how does a normal, and week, and year look like in your community?

Well, the normal day is quite easy. Not sure I can explain what a normal year is. But a normal day...most people will have some structure, some timetable, but they will have chosen what that timetable looks like. So, if they want to be really busy and do some work in the garden, do some poetry then they will choose those activities. And we run workshops every morning and every afternoon during weekdays. So, a lot of people will go to those. So, their support to get

up in the morning, they breakfast in the houses, and then off to workshops, back to their houses at lunchtime, back out to workshops again, and then their day will come to an end around so far, plus 4–5 o'clock. Back to their houses for their meal, and then in the evenings... again it would be their choice and it will depend on how many staff we have, or volunteers we have... they may go out to the cinema, to the pub, to a sports activity or they may do not much and watch the TV, or do activities in the house, or go for a walk. We have fantastic land around this, so a lot of people enjoy...enjoy that. At the weekends, there is less structure. And again, some people go off with others to the beach, or to the zoo, or whatever it is that they want to do, shopping... And again, other people may choose not to do so much. There are one or two people that are these older and they say that they are very tired, that they don't want to do very much. And that's OK as well. That's ...that's their choice. So... So, yeah, that's sort of fairly standard day. It's different for every single person. For people that are more able, particularly the people whose homes we go in to support them... again, it will depend on how able they are, but they may well do their own washing, their own meal preparation, but need help with their medicine, and their money perhaps. So, it's different for each person. The range of courses that's available to us changes about every three months, so sort of every quarter. So, those things will chop and change. People are supported to go on holiday each year, and sometimes with their friends or sometimes on their own, whatever they choose. Um. And...and then we... we have some events that we will hold here. So, sort of fares, or open days, or celebration days, and so on, when family will visit. I mean families can visit anytime, but we will have a particular set of date for things like that. And yeah, as you suggested, celebrating Easter and Christmas, and the other activities that people want to do. So as a year, I guess there's not much of a different pattern that it might be thought for you and I.

OK. Um. And who takes part in organising the time?

Who organises the time?

Yeah, like the day, and the week, and....

Okay, so we...Each of the houses as a manager and a team, so, they, if you like, structure the who's on duty when, and who need support when. So, from that point of view that's...that's in the houses. We have a ... person centred planning, so each person that lives here control their life. We also do sort of regular reviews, so that everyone is satisfied. We have a manager of our workshops and art activities. Each of those has a workshop leader, so, that person coordinates the year in terms of the activities in the courses that we offer, and the type of celebrations that we might have and so and so she will organise those things, but she will do that with other staff and with some of the people that live here.

Okay, and...What rituals take place in the community?

I would say there aren't any...I don't think there are any rituals.

For example... I read something like candles are lit before eating...before having meal, or people sing before that...

No, I don't think anyone does that at their house. We don't forbid that or something, but I don't think we do that.

OK. And. OK, so, what activities does the community offer to the residents? You already mentioned workshops, so maybe you can tell me what kind of workshops and if there's something else?

OK. Don't know if you hear that, our fire alarm is going off. It's only a test so ok... Yes. So, in broad terms, we run a ceramics and pottery studio. We run a copper and metal works studio, fabrics and weaver, umm, woodwork and carpentry, and then land and garden and polytunnels with vegetables... we have also apple orchard and we keep bees and chickens. So, people that want to be working with animals or growing produce and so on. So those are the five main activities.

And do you also offer eurythmy? Do you know...

No.

And some other kind of exercise, like movement exercise?

Yeah, in a very informal away. We have... I forgot what it's called now. I think it's called Wake up and dance. So, in the mornings we have a session that people can attend if they want to, which is, yeah, it's... it's a kind of wake up and exercise kind of activity, that knocks. Yeah, not in any kind of ritualistic way. Just again like, like a session that you might go to in your local gym.

Okay, okay. Um. What possibilities of education to the residents of the community have?

So, I think for most people, they feel that they have finished their education, they've been to school, they've been to college, so they... they wouldn't necessarily want to see themselves still going to a class, or you know, that kind of environment. However, within the activities that we do, we are promoting learning people, developing their skills and so on. But also, some people go out from here to local colleges, if there are particular skills that they want to yearn, to learn, so they go to college evening courses, it can be drama, computer skills, singing, many other activities. So, there is still that connection for some people, but it's very much based on adult choices. Rather than structure.

OK. Um. So, as you said, you have a farm, right? Or something like that. And, do you exercise biodynamic agricultural there?

Yes. So, we... we used to employ a farmer, that became too expensive, so we now let out a lot of the land. We have a tenant farmer and he was chosen specifically because of his commitment to biodynamic and organic farming. Yeah.

And in what way is it biodynamic?

I'm not a farmer, so I'm not sure I can answer that question particularly. But I think it's reflected by the way in which he founds the land. So not using chemicals, the way in which the animals and crops are rotated, and the way in which the sort of types of fertilisers, composting and all of those kinds of things, so that anything that comes off the land is organic – the meat, the vegetables and so on. So, yeah, that's very layman's terms as we might say, sort of common, common knowledge. But...but he's... he's certainly securing the status of... of biodynamic farming, which I guess means he must be delivering to those expectations.

And do also sell the products from the farm.

Well, he is a farmer, so he is selling his own products. Yeah, he... he's not passing many of them onto us just yet, so they're not being used within the community as such because he's not particularly established yet. But of course, we do grow some of our own produce here, we have our own eggs and so on. So, the people that live here will use those.

OK. Um. In what way does the Community give medical services to the residents and co-workers?

And co-workers?

Yeah, co-workers, or employees.

So, we...the people that live here need very, very little medical support. Many people need support with their medicines, so that the staff will support them with that. And some people need sort of more complicated personal care, but it's it wouldn't be seen as being medical treatment per se. So it's really only...only support with medication.

And about medication. Do they go to shop for it to residents with you, or do you get it somehow from...I don't know...?

No, no it turns to be delivered by the pharmacy.

So what work positions are there? You said manager, employees and volunteers. Is there some other position?

Do you want to know all of them?

Oh, are there so many?

Quite a few, so I'll rattle them off. I'm conscious of the time as well. Hannah, are we? Are we almost at the end of your...?

Yeah, yeah, yeah. We're almost done.

So, there's me, who's the CEO. Then I have a registered manager, a finance officer, there are three people in our admin team, or office team, I have a team of this states staff and maintenance staff. Um. We have a health and safety officer, a recruitment officer, six managers for each of the houses and supported living. And then there are senior support workers and support workers. Oh, and of course the... and the crafts and activities manager, and the five workshop leaders.

Okay, thank you.

About 60 people in all.

Yeah. Yeah. We already talked about that, but how does the community give salary to the co-workers?

Ok, yeah, so as I said, the money from the local authority goes to our central account and then we send it to our employees. Our accounts are auditing... so, we already discussed that.

Yeah. So, what relationship do the employees have with the residents?

By that, I'm not sure how to describe that...I think they have a very... it's respectful, it's... I think the staff are very aware that they're coming into people's home to support them and that's sometimes difficult to get right, but the people aren't living where they work, they're working where they live and that's... that's important, I...Most people are fairly long term, so they work with people quite a long time and they know them well, and they support them very well. Some people that perhaps may get anxious, or confused, or may have challenging behaviours, the staff know them very well and can support them before that becomes complicated. They They sort of would see them as equal. So, when activities are happening such as cooking, they're doing that alongside them, they'll have their meals alongside them. And so on. So, I think as best it can be between an employee and somebody that you were supporting, it's is an equal and respectful relationship.

Yeah, okay, do you think the residents might be even closer to them than to their families?

Yeah, yeah. Most of the people see the stuffs all their families.

OK. And finally, what source... sources is the community financed from?

So, all of the people that we support are funded by the local authorities apart from one who pays themselves. And that depends on whether or not they...they've always lived in Devon or they've

come from somewhere else, depends on who pays, but it's always one or other local authority, yeah.

And something else. Do you have any sponsors, or do families contribute to the finances?

Very little. Um. We did have a... a building project here about five years ago and where we needed to raise a lot of money. And so, we did a lot of fundraising. Then we had a fundraising officer at the time. We don't have a project like that, so we're not seeking funding, particularly, and we don't have a finance for a fundraising officer. We do occasionally get funds. We sell some of the things that we make, so that brings in some, some funds and occasionally will get donations, but we're not dependent on those and they're very low level.

Yeah, I've seen on your maybe Facebook or Instagram page, that you also sell the products that are like the pottery and things that that the residents make. Do they get the money or, does the community as whole gets the money?

Yes, it's a good question. It's often one that the families will ask. Because of the benefit system over here... so, all the people that live here because they're disabled, they receive a benefit. They can't also receive money for the work that they have done because their benefits would stop. So, on the whole it will mean that any profit that comes in goes back into the craft workshop and they'll buy more craft activities, or a new piece of equipment, or whatever, so that tends to be shared.

OK. So, I guess that's all for me. That was the final question.

OK.

So, thank you very much.

It's a pleasure. Yeah, I hope that was helpful and I wish you all the best, or maybe when you've got a bit further you could let me know how it's gone.

Yeah. Yeah. If I find out something interesting in the other community or that you didn't mention, I will let you know.

Alright, nice to meet you.

Nice to meet you. Thank you very much. Bye.

Cheerio.

Příloha 2: Doslovný přepis rozhovoru s komunitou v ČR

Takže první se tak obecně zeptám, v jakém roce, jestli to víte, byla komunita založena?

Tak vlastně byla založena... bylo založeno občanské sdružení nejdřív v roce 1999. Err ale, v podstatě to byly takové jako začátky a jako asi komunita jako taková bych nazvala... protože první člověk, který tady bydlel z těch takzvaně mentálně postižených, tak to bylo v roce 2004. Takže záleží vlastně na co se ptáte. No, no nebo u nás je to takové úplně jako asi jiné než ve světě. Nás je tady maličko, takže nevím, jak to nazvat, jestli komunita, ale nějaké snahy tady byly. A v roce 2004 přišel vlastně první ten takzvaný uživatel.

Ehm a jaké byly okolnosti založení té komunity? Třeba jako proč vůbec vznikla? Jako jak to vzešlo?

Tak impuls k tomu dali určitě manželé Nejtкови, kteří se seznámili s camphillskou myšlenkou v Norsku. A zároveň teda oni jsou, nebo pan Petr Nejtek on se vlastně narodil tady v českých Kopistech. A ten statek, kde mi teďka fungujeme, tak to je vlastně takový jeho rodný statek. A... On měl ... No prostě nějakou zkušenost v rodině, takovou ne úplně dobrou s tou ústavní péčí o takovéto lidi a chtěl, aby něco takového, jako je camphill, který znal z toho Norska tak aby mohl vzniknout i v Čechách a zároveň se k tomu jako na začátku přidali lidi, kteří... kteří byli inspirování, třeba z toho proudu toho biodynamického zemědělství. Takže tak to vzniklo jako ve spolupráci s tímto manželským párem a s těmi aktivními lidmi v tom zemědělském proudu.

Ehm, jo, děkuji. Jak probíhá spolupráce komunity s jinými zařízeními? A tím myslím, jestli je součástí něčeho většího, nebo jestli zase má nějaké menší celky.

S jinými zařízeními jako camphillského typu nebo se zařízeními sociálních služeb. Nebo jak to myslíte?

Se všemi. Jestli spolupracujete nějakým způsobem s jinými camphillskými zařízeními, tak mi to taky můžete říct. A jestli jako přímá spolupráce je tam nějaká s jakýmkoliv jiným zařízením.

Tak my jsme vlastně oficiálně byli do té camphillské komunity přijati... myslím si, že to bylo v roce 2011. To bych kdyžtak mohla upřesnit, kdyby to bylo důležité do té práce. Do té doby to bylo takové... vlastně ten vznik byl takový jako z toho nadšení, že právě oni věděli, že v Norsku je ten camphill a ono se jim to líbilo. A tak vlastně to nějak řešili s těma Norama, protože na ně měli přímou vazbu. On ten Petr Nejtek vlastně tam odešel na studia v roce 68 a pak tam jako celý život vlastně žil až do té doby, než se to tady založilo, a ještě chvíli teda potom. A vlastně nevěděli, jak to chodí v tom camphillském světě, a tak prostě založili organizaci, která se jmenovala camphill, ale vlastně camphillské hnutí je tak celosvětově jako rozdělené do nějakých oblastí a my patříme pod ten střeoevropský camphill. A s tím střeoevropským to vlastně nikdo nekonzultoval, což jako jich se tak samozřejmě dotklo, takže ty vztahy byly takové na začátku jako náročné, ale pak v roce 2011 se u nás konalo takzvané camphill fórum. Oni se přijeli jako podívat, a tak oficiálně nás slavnostně přijali do té rodiny camphillů ve střední Evropě. Tak, a my vlastně udržujeme kontakt s těmi camphilly, i když ty poslední dva roky je to dost náročné, že to cestování bylo dost omezené, ale jinak jsme se snažili už jako dlouhodobě jezdit na takzvaná camphill fóra, což jsou setkání... já vlastně nevím, jak to funguje

v těch jiných oblastech, ale tady v tý střední Evropě dvakrát do roka se snažili nějací zástupci camphillů setkávat a vyměňovat si zkušenosti. Takže kontaktu jsme. Ale jinak vlastně využíváme, protože nepřipadáme si úplně jako tady, že by byl někdo z nás nějak extra jako zkušený, že sice jako čteme různou literaturu a mluvili jsme s různými lidmi, ale vlastně jsme se domluvili s Walterem Krückem, to je takový starý camphillák, jak mu říkáme, z Německa. On působil dlouho tak všude možné, ale poslední jeho místo bylo v Berlíně camphill. A on... vlastně s ním jsme nastoupili takové takzvaném camphillské vzdělávání, že prostě má nějakou strukturu něčeho, co by... co pokládá jako za důležité, nebo že ho někde ve světě bývají přímo ty jako vzdělávání pro camphilly, což u nás jako není. Takže my jsme se rozhodli, že to nějak postupně pomalu absolvujeme s ním. Takže to je spolupráce s camphilly, tak bych řekla krátce. A jinak spolupracujeme... Vlastně v české republice je Asociace pro léčebnou pedagogiku. Tam jsme se snažili nějak si vyměňovat zkušenosti. Jsou to prostě ty...ty organizace, které jsou inspirované antroposofií. Jinak přímo spolupracujeme třeba s diakonií, tady místní v Terezíně. Kdy k nám chodí někteří uživatelé od nich třeba do centra denních služeb. Nebo zase naopak jedna uživatelka, která u nás dlouho bydlela, tak se přestěhovala k nim, tak jsme taky v takovém kontaktu. No... To je asi takový jako základ.

Super děkuju. Um... Jako jaký typ organizace komunita oficiálně funguje v rámci systému sociální péče?

Tak my jsme...jako tady v místě vnímáme, že jak vy jste to nazvala komunitou, tak my vlastně jsme vznikli jako občanské sdružení camphill České Kopisty. Potom...Nemám tady přesně ty roky, ale založili jsem vlastně obecně prospěšnou společnost. Jsme občanské sdružení, ale chtěli jsme se změnit na obecnou prospěšnou společnost, protože jsme chtěli žádat nějaký evropský projekt. Tak jsme založili obecně prospěšnou společnost, co se týká zemědělství. Tak jsme tak trošku z toho našeho středu vytáhli to zemědělství a dali jsme tomu jako novou právní formu. A to se teďka jmenuje Svobodný statek Na soutoku, obecně prospěšná společnost. A pod camphillem vlastně zůstaly teda ty sociální služby a další jiné činnosti, ale ty sociální služby vlastně u nás mají jako máme dvě. Jedno je chráněné bydlení a jedno je centrum denních služeb. Tak to vlastně bylo nastavené jako od začátku. Tento rok vnímáme jako takový, že... že to potřebujeme nějak se na to podívat a oťrást to tak, aby to, co tady děláme a chceme dělat, odpovídalo i jako v té právní formě vlastně.

No. Ehm.

Je to odpověď na to...?

Jo, je to odpověď a rovnou jste mi vlastně odpověděla i na to, jak se to proměňovalo v průběhu času od toho počátku. To jste řekla, dobře.

Potom v nějakém roce, se vlastně jakoby přeměňovaly ty občanská sdružení na zapsané spolky, tak tam jsme se trošku pokoušeli tomu dát taky podobu obecně prospěšné společnosti. Nebo nám přijde, že tak to vlastně trošku jako spíš funguje na tom základě. Ale ono se to měnilo, takže jsme nakonec zůstali jako zapsaný spolek.

Jo, super děkuju. Umm. Jaké si komunita klade základní cíle?

Ooo, základní cíle, to bych skoro měla mít tady někde napsané. Myslíte takové jako ze stanov anebo—? Protože to bych vám, kdyžtak mohla jako poslat...

Spíš jako tak jako citově, nebo prostě, co jako obecně si kladete za cíle.

Jasně. Tak my určitě se snažíme vytvářet takové jako pěkné místo na světě, kde spolu žijí pohromadě lidé ty takzvané s postižením a bez postižení, nebo se speciálními potřebami či bez, ale zároveň víme, že každý člověk má své speciální potřebu, tak je to takové, že snažíme se o ty rovnocenné vztahy, o přístup toho. Tak to je asi takový základ na té lidské úrovni. Snažíme se o smysluplnou práci, rozkvět. Že taky se to tady vyvíjelo tak různě. A jak postupně vlastně ... no prostě pořád víc a víc jdeme k tomu, aby si jako lidi hledali tu svoji úlohu ve světě. V tom společenství teda ale zároveň nebráníme lidem jako chodit někam jinam třeba pracovat, že někteří jako jezdívají do právě jiných organizací. Tak tam potkávají lidi jiné lidi a dělají třeba jinou práci, ale snažíme se vlastně nabízet jako to, co je jako smysluplné pro svět. Myslím, že jako základní potřeba člověka je dělat něco smysluplného, že když člověk pořád dokola třeba na navléká korálky, které pak leží na skladě a nikdo je vlastně nechce, anebo si je koupí jenom ze soucitu, nebo tak. Tak to to je práce, kterou tady nechceme vlastně dělat. Ehm snažíme se, aby výrobky, které jdou z naší komunity, aby prostě byli jedinečný a kvalitní...No, ano. No, vlastně to místo je takové jako komplexní, kdy vlastně jako to společenství vnímám právě, že i s tím svobodným statkem, i když to je ta samostatná společnost, ale vlastně jako pečujeme ne jenom o ten náš areál, který tak jako zvelebujeme pořád, ale i o trochu z té krajiny, tý země vlastně 11 hektarů se obhospodařuje v rámci tohoto společenství a myslím, že to má velký smysl a...No...Prostě že opravdu ty životy takovéto opravdové. Takže život v komunitě určitě není jednoduchý, je to výzva, ale to je právě to, co si myslím, že jsme na tenhle svět se přišly jako naučit, že ono zavřít se někde do komůrky je pro mnohé lidi jednoduché, ale to že jsme to společně, tak to je právě ta výzva života. Takže se snažíme i v tomhle ohledu vzdělávat, aby jsme spolu pořád vycházely lépe a lépe a poznávali jsme se lépe a lépe a byli věrnější sami sobě.

Um. Jak se komunitě daří naplňovat tady ty cíle?

Tak co se týká toho vnějšího, ať už je to teda utváření toho prostoru, anebo právě to, co naše společenství může nabídnout světu, tak to si myslím, že se daří dobře, že mi vlastně teda jsme se v tom asi v posledních 4 letech omezili...omezili vlastně jenom na takové jako dvě hlavní činnosti, protože u nás to vlastně nevím, jestli jste někde vyčetla nebo tak, ale bydlí tady vlastně sedm lidí z té cílové skupiny právě postižených a dojíždí...dojíždí sem v současné době další tři. Není nás mnoho a vlastně v minulosti měli jako různé ty dílny takzvané a někdy jich bylo i jako docela velký jako počet, ale...No tak jsme stáli před takovou organizační změnou a rozmýšleli jsme se, kam dál a v tu chvíli už jsme tady rozjízďeli svíčkovou dílnu. A přišlo nám, že na tak málo lidí tolik dílen vlastně jako nedává moc smysl, že fakt potom ty síly se jako opravdu tříští a...a tak jsme se rozhodli pro tu oblast, která je jako té svíčkárně a pro tu oblast zemědělství, která je ale u nás jako nekonečně bohatá. Bych řekla, že jo. Protože máme, pěstujeme i zeleninu i ovoce, máme domácí zvířata. Ten koloběh toho roku se prostě tolik jako promítá do té naší činnosti, že ta práce je opravdu jako velmi pestrá a každý si v tom najde, co mu zrovna vyhovuje anebo samozřejmě se může stát, že nedělá nic. To je každého svoboda, ale většinou jsou lidi jako nadšený do té práce. Takže. Err. Jaká byla otázka? Že se nám to daří naplňovat. Takže co se týká tohoto, té smysluplnosti té práce tak určitě. A těch mezilidských vztahů. Tak to je taková jako si věčná výzva si myslím, že ono, kdyby už všechno bylo v takové dokonalé harmonii, tak to už možná bychom byli mrtví a...a takže a s každým člověkem je tady

dynamika samozřejmě úplně jiná, ale myslím si, že jsme se hodně vyvinuli jako společenství za nějaký poslední roky. Je tu například taková skupinka, která je teda otevřena každému...umm...Říkáme tomu empatie nebo sebe-empatie, kde vlastně se tak přibližujeme stále každý sám sobě a k sobě navzájem. No takže...je to velká výzva, ale je to krásné.

Tak, děkuji a teďka bysme se přesunuli, k základním informacím, tedy o těch rezidentech, myslím o těch s mentálním postižením. Jaká jsou kritéria pro přijetí nových rezidentů do komunity?

No, ono se nám to tady moc často vlastně nemění. To většinou, když sem člověk přijde, tak už je tady takový jako spokojený a rád. A to je právě to, kde se trošku pereme se s tím...s tím, jak to je nastavené vlastně jako v oblasti těch sociálních služeb. Aby jako to. Určitě to nemáme tak, že tady někoho držíme, ale zároveň to nemáme tak, že tady máme nějaké chráněné bydlení a že usilujeme jako o to, aby byl člověk samostatnější a jeho cíl byl třeba bydlet někde sám jako v nějakém bytečku prostě s nějakou jenom třeba drobnější výpomocí. A já si myslím, že budoucnost lidstva je právě v tom jako v tom společenství, v tom jako učit se být spolu nablízko a...ale vlastně hledat právě to místo toho každého člověka tady. Takže jako vítáme každého, kdo tu chce jako přijít. A ono zároveň jako ta nějaká propagace naše není. Vlastně není to zatím tak, že by o nás věděla celá republika a hrnuly se davy lidí. Že vlastně bychom byli rádi, kdyby k nám přicházeli třeba lidi, kteří nějakým způsobem jako znají tu naši myšlenku. Ale jako tím, že my máme stejně pořád v podstatě plnou kapacitu, tak...tak to jako není až tak možné, takže zatím jsme vzali každého, komu to asi bylo osudem. Někáká ta nepříznivá situace sociální je tím základem toho, opravdu že jako potřebují nějakou tu službu. Ale jako u některých lidí je to asi tak, že oni by zvládli bydlet i samostatněji. Jakoby s nějakou menší dopomocí, ale ono se ani nedá tak říct, že to je jako dopomoc. Vlastně když bydlí v tom společném v domě, že každý právě jako dostane to, co potřebuje a nějakým způsobem si tam jako pomáhají navzájem asi. No jako není to pro nás ten cíl, aby to bylo tady samozřejmě přestupní stanicí a...a ten vývoj vnímáme právě v tom, když najde jako opravdu svoje místo v tom společenství a stane se takovým jako rovnocenným členem a vlastně přináší ostatním to, co třeba nejsou ani schopni přinést, a tak. V podstatě máme teďka plnou kapacitu a kdyby někdo jako chtěl se zapojit, tak ho nepřijme teďka a budeme ho kontaktovat, když se uvolní místo. Když někdo odešel, tak bylo to takové jako rychlé, že jsme hnedka přijali někoho nového.

A vy jste tedy jako komunita jenom pro dospělé, nebo i děti berete?

My jsme pro dospělé. Jako od 18 do 64 let máme tu cílovou skupinu. Centrum denních služeb tam jsou i mladší, teda ti jako vlastně dojíždějící lidé, protože v chráněném bydlení teda nikdo tady takový jako mladší by neměl bydlet. A v centru služeb to máme od 15 let, ale vlastně jedinkrát jsme tady měli jako mladší jako slečnu asi sedmnáct. Od té doby tady nikdo takový nebyl. A co se týče toho vrcholu té věkové hranice, tak tam vlastně máme pořád otázku, jestli to případně rozšířit. Určitě bychom nechtěli odsud jenom kvůli tomu, že přesáhne nějakou věkovou hranici, někoho posílat odsud.

Umm. Kolik rezidentů to může komunita pojmout? A to už jste říkala, že těch 7 že?

Je to vlastně 7 těch, co tady bydlí. Zatím ono teďka už vlastně jsou dlouhodobě i tak uzavřené jako ty počty, že oni ani nenavyšují možnosti v rámci kraje, že to je docela složité navýšit tu

kapacitu. A co se týká toho centra denních služeb, tak tam je ta kapacita vlastně větší, tam je to těch 10 lidí, ale denně, jakože aby tady každý den tady mohlo být 10 lidí.

Dobře, a ještě tu mám jednu k těm rezidentům... jestli jsou všichni rezidenti osoby s mentálním postižením tedy, nebo jestli poskytuje, nebo je komunita schopná poskytnout služby osobám s jiným postižením než s mentálním.

My máme v té cílové skupině že s mentálním postižením a v tom centru denních služeb i s kombinovaným postižením...ale vlastně v chráněném bydlení máme i jednoho uživatele, který má chronické duševní onemocnění, ale jinak jsme pro mentálně postižené.

Dobře, tak teď se přesuneme k větší kapitole, a to bude tedy antroposofie, budou se otázky týkat jí. A to první je... jak se antroposofie promítá do života v komunitě.

Tak myslím, že takové to úplné základní je asi právě pohled na člověka jako na takovou nějakou celistvou bytost nebo prostě, že věříme, že v každém je ta nezaměnitelná jiskra, prostě jakkoliv ten člověk jako vypadá na venek nebo se vyjadřuje, tak to prostě v něm je i něco věčného. Tak to určitě myslím, že máme vědomě... Právě jak jsme teď tou poslední dobou omezeni k tomu kontaktu s tím okolím, tak vlastně nenacvičujeme tolik ty divadla a vystoupení, jak to bylo dřív, ale určitě je to tam taky, že eurytmická vystoupení jsme dělali a eurytmie se teda jako každý týden nějakým způsobem se tomu věnujeme, nebo denně se dá říct, ale jako každý týden jednou týdně nějak intenzivně, tak to... Pak právě třeba ten týden máme společné ranní kruhy u snídání, dřív než začne práce, kde čteme z kalendáře duše od Rudolfa Steinera a právě jedna spolupracovnice je taková eurytmická, tak to ztvárňuje eurytmicky... Potom... vlastně společně děláme eurytmický zvěrokruh každý den, tak se snažíme pěstovat ten eurytmický zvěrokruh a nějakým způsobem vědomě i s touhle myšlenkou podporovat... nějakým způsobem prostě se i nějak vzděláváme v té oblasti... Bývá vlastně studium, které je otevřené všem spolupracovníkům, ale i uživatelům, když chtějí přijít, tak naslouchají... Teď si necháváme překládat knihu od Karla Königa a... postupně to jako čteme, ještě to není přeložené a chtěli bychom to i jako vydat... uvědomujeme si, že v českém jazyce je to takové dost jako omezené, ten okruh čtenářů, ale i tak nám to dává smysl... No, pak možná bych zmínila teda tu psychofonetiku, která taky přímo vychází z antroposofie. Jedna naše spolupracovnice se vzdělávala u Yehuda Tagara a ona teďka vede ty pracovní skupinky, té sebe-empatie nebo jak tomu říkáme. Zatím to máme zvlášť pro ty spolupracovníky a plus uživatele, kteří to chtějí taky jakoby užívat, tak ti to mají v jiný čas anebo i individuálně, ale zatím je to tak tři ženy, řekla bych, využívají... Potom... jako dřív tady působila tak intenzivněji arteterapeutka, jakože vystudovaná antroposofická. Pak myslím, že co se týká takového toho antroposofického náhledu, tak vlastně... i vlastně ten rytmus je pro nás důležitý, že... když právě je někdy takové trošku těžké si odhadnout... ne odhadnout, obhájit před tím jako vnějším, že jako ty sociální služby trochu požadují, aby byla svoboda všude, a že bysme neměli mít určené v kolik hodin je oběd a v kolik je snídání, ale přece, že je tady jejich svoboda jak si to zařídí a udělají... Ale prostě jako my máme za to, a i to máme vyzkoušené v praxi, že rytmus nahrazuje sílu a někteří lidi jenom díky tomu rytmu se dokáží vžít do toho praktického aktivního života, že kdyby v tom byl takový chaos, tak si to vůbec nedokážeme představit, že by to tak mohlo fungovat. My to máme takové trošku, jako vždycky člověk se může rozhodnout, že tam nejde, ale je pro nás

důležité mít se o co opřít a právě, aby člověk, když chce zažít to společné, tak se má k čemu připojit...

Tak uvidíme jestli, já tam mám ještě nějaké otázky k tomu, tak uvidíme, jestli na to narazíme a kdyžtak to tak bude dobré.

Dobře, já se jenom poprosím, já bych si jenom odskočila, jestli je to možné, předpokládám, že toho bude ještě víc.

Jojo, ještě to bude na nějakou chvíli.

Dobře, tak já si odskočím.

Tak jsem tady a hned jak jsem šla ze svíčkárny ven do dílny vedlejší, tak jsem viděla... nějakým způsobem tady vytváříme architekturu toho prostoru, že to není takové jako rohaté u nás, to vidíte za mnou ty okna. Jako inspirujeme se tím stavebním stylem prvního Goetheana vlastně, že snažíme se, aby ty prostory byly takové víc odpovídající člověku, a ne takové rohaté... rohatá okna. To je taky asi to, jakoby ta architektura na tomhle místě tak jak to jenom jde, protože samozřejmě finančně jsou ty věci trochu náročnější a rovnou v souvislosti s tím jsem si vzpomněla na to, že snažíme se pravidelně tu hostit faráře obce křesťanů, protože... nějakým způsobem chceme lidem nabídnout nějaký vědomější křesťanský život. Teďka se snažíme aspoň 4x do roka, v každé té roční době, v tom období nějakým svátečním, aby přijel a ti lidé měli možnost se s ním setkat, což je samozřejmě dobrovolné, ale všichni to mají rádi. Tím jsem si ještě vzpomněla na biblické večery, které tady probíhají každou sobotu večer, kdy vlastně...

Vím, co to je, vím, co to je.

Tak tady nevím, jestli se dá říct, že to... no tak asi trochu jo, projev toho, že ta antroposofie... No pak asi jako to vědomí, tak jako toho života okolo a těch zvířat a spolupráce s těma bytostma a silama v přírodě... Právě to biodynamické zemědělství je důležitý impuls antroposofie... Tak to zatím tak.

Pak teda mám kdo všechno antroposofii v komunitě vyznává jakoby se to týká jenom převážně pracovníků, nebo i se aktivně nějak ti rezidenti tomu věnují, tedy?

Tak nevím, co se myslí tím slovem vyznává, ale jako spolupracovníci... jako není to úplně tak, že bychom měli podmínku, že každý, kdo sem jde, musí být tak nastaven, ale důležitý je, aby tomu byl ten člověk otevřený. A většinou, když ti lidi sem přijdou, tak se nějakým způsobem pro to jako nadchnou, ale nemáme to žádnou úplně podmínku právě pro tu spolupráci... takže asi lidi co tady žijeme, tak se možná snažíme tak jako více v tom prohlubovat... No, v podstatě napadá mě, že máme jenom jednu jako spolupracovníci, která je v zemědělství a zároveň na malý úvazek i v sociálních službách... tak myslím, že tu to moc nezajímá, nebo možná tak jako dílčí plody toho, ale jakože nepřišla určitě za tím. Samozřejmě bychom byli rádi, kdyby to místo přitahovalo takové spolupracovníky, kteří jdou za tou myšlenkou, ale to je myslím u většiny, ale není to určitě u všech. A v tom zemědělství je těch pracovních sil potřeba docela dost a tam to určitě tak jako nemáme. Že máme několik spolupracovníků, kteří to tak popouští okolo sebe a vlastně potřebují tu práci, baví je ta práce v zemědělství, baví je, nebo jsou vděční za ten lidský přístup tady nějakým způsobem, ale není to ta myšlenka, kvůli které tady pracujou.

Děkuji.

A uživatelé ti to mají tak jako... myslím, že oni v tom tak jakože spokojeně žijí a myslím, že vědomě to tak tady jedna tak má, toho Steinera, a tak, že... No, ale ta má maminku z waldorfské školy, což je možná další spolupracující zařízení, no... my jsme tady spolu založili před sedmi osmi lety waldorfskou školu, místní a s tou nějakým způsobem spolupracujeme... jako komunita teda určitě. Že jako jezdívají sem... třeba vysévají obilíčka na poli, projdou ten celý rok a teď zrovna tady budou péct chleba děti. Tak ty sem jezdí, měli i nějaké vystoupení... a tak. A teď nevím, proč jsem to začala.

Jo, že ta waldorfská škola je taky spojená s tou antroposofií. Tak potom tady mám – jak v komunitě probíhají jednotlivé pilíře camphillského hnutí? Tam právě myslím ty biblické večery, konferenci dítěti a... jo, ten sociální fond?

Jako základní sociální zákon myslíte.

Jojo, zákon, zákon.

Jojo, biblické večery probíhají, chcete popsat, jak probíhají, nebo...?

Nějak ve zkratce, jestli můžete?

Probíhá to tak, že se lidi setkají... ideál je pro nás, aby ti lidi, co v tom místě jako žijou, aby se toho účastnili, ale v tom hlavním, my tomu říkáme hlavní dům, ale je to i zatím takový jediný dům, kde ti lidé žijí společně... tak tam to teda probíhá pravidelně, až na nějaké výjimky v sobotu večer, kdy lidi se setkají v obýváku a v tichosti vzpomínají na uplynulý týden a jeden z nich přinese světlo... svíce do kuchyně a tam se všichni přesunou, čeká je tam nějaká dobrota malá... a tak vlastně vzpomínají, každý sám za sebe na události uplynulého týdne, každý sdílí to, co uzná za vhodné, co mu utkvělo, co mu přišlo důležité, každý to pojímá úplně jinak... Potom se čte vlastně úryvek z Bible, který se četl... to je společné pro všechny camphilly, který se četl celý ten minulý týden, vlastně vždycky po večeri se čítává ten úryvek z Bible, daný a nějakým způsobem se o tom debatuje, ale to není až tak jako část... no já už jsem tam teďka dlouho nebyla, takže vlastně nevím, jak to probíhá teď, ale že kdo k tomu něco jako má, nebo si tak uvědomí nějakou tu spojitost s uplynulým týdnem, tak to vysloví... A právě co je nové, tak se čte ještě ten vlastně úryvek z té Bible, který bude následovat do toho nového týdne. A potom se... vlastně ještě takové kolečko a každý vysloví za koho by se chtěl pomodlit, což někdo to chce a někdo nechce... a pak se vlastně společně pomodlíme Otčenáš... to je asi všechno. Ale to hlavní, o co tam jde je vlastně... zažít tu rovnocennost vlastně, to právo jako každého vlastně plně vyslechnout. No... tak to je důležité. To jsou biblické večery. Konference, to jsme vlastně mnoho let nevěděli jak na to, tím, že pracujeme s dospělými lidmi, ale měli jsme nějaké inspirace z té konference o dítěti a nějakým způsobem jsme se na to zkusili dívat z tohoto pohledu. Pak jsme to konzultovali s několika lidmi. Teďka považujeme a nazýváme to těmi konferencemi, když máme nějakou vážnou otázku ohledně toho... jak jako toho člověka nebo i to nemusí být ten člověk. Tak se snažíme, to je takový cíl, mít na to nástroje té konference... A, no... to se nám nedaří často, ale teď zase shodou okolností nás... zítra vlastně jedna čeká. A to potom probíhá tak, že se vlastně díváme na tu minulost toho člověka, co s tím všechno souvisí... a jak je to teď a jakým způsobem jsou otevřeni tomu, jak to bude do budoucna... a vlastně je to dobrovolná ta účast a každý člověk, potom jako když shledá to řešení na závěr, tak jde o to přinést něco, jako za sebe, co já jako tomu obětuju, co já můžu nabídnout,

aby se to jako změnilo, nebo aby se našla ta cesta. Není to jako, že ty bys měl to a to, ale já můžu nabídnout, já můžu pomoci tak a tak, to jsou konference. A ten základní sociální zákon, tak to je v takovém já myslím v takovém každodenním právě... no, že jestli to dobře chápu, že... vlastně já přináším tomu společenství ty svoje dary a zároveň jsem otevřená přijímat ty dary těch ostatních členů. Vlastně je to moc pěkné být spolu, s tím že... a... no. Každý hledáme své místo, abychom si navzájem pomáhali.

Hm... a tam ještě v té původní myšlence někdy když to vznikalo, tak bylo právě i to, že... všichni jako at' už ti pracovníci nebo ti rezidenti... nebo spíš ti pracovníci dávají všichni jako peníze do hromadného fondu a pak se z toho rozděluje pro všechny, to...

Vy jste to nazvala jako ten fond, to my jako tak víme, že to tak bylo, ale myslím, že v tom našem právním systému je to dost neuchopitelný a... tak jako máme to někde za, že by to bylo fajn, ale ono zároveň v dnešní době ta individualita je taková jako úplně... jako... jako na tom asi jinak, než to bylo kdysi, ale... no, tak asi je to takové. Máme to vědomí, máme třeba... co se týká spolupracovníků, tak máme nějak rovnocenně nastavené ty platy, ale to, že by lidi fungovali bez té finanční odměny, to nám přišlo zatím jako složité tady nějak zkoušet nastavovat a protlačovat. Ale co nám přijde takový jako paradoxní, to je právě i to, co bysme letos chtěli jako měnit je právě to spolužití s těmi lidmi, že ono to samozřejmě jako nastavuje takový úplně zvláštní, takový podvědomý, něco... podivného, když někdo v té spolupráci, kterou nevnímáme jako, že to je pak jako léčivé spolužití, tak když někdo je tam ten, kdo si to platí a někdo je tam ten, kdo za to má zaplacené, tak... jako... není to úplně fajn. To jako víme, ale... ale jak tohle řešit, na to jsme nepřišli. Právě důležité je to nastavení a myslím, že určitě u nás nejsou lidi, kteří to dělají pro peníze, protože to by šli někam jinam... No... nebo svobodný statek právě měl projekt na sociální podnik, kdy byly založené 3 pracovní místa na částečný úvazek pro 3 lidi z těch našich uživatelů, tak to bylo moc fajn. Ten projekt teda skončil a my si v takové výšce v jaké byly ty platy nastavené my si nemůžeme dovolit, ale ty smlouvy nějakým způsobem pokračují a nějak si tady můžou přivydělávat, ale... to je zase jenom v nějaké té oblasti. Takže se myslím na to díváme, aby bylo jako bylo otevřené všem, ale zároveň ono už přímo právě ty finance do toho vnáší úplně něco jiného, že člověk jako sám ze sebe vlastně přirozeně chce pracovat. A člověka to trochu může křivit, když už jako za něco dostane odměnu a za něco pak nedostane odměnu, tak, aby to pak někomu jako nepřekrucovalo, co vlastně chce dělat a nechce dělat. Tak to je taková závažná otázka, pro nás, no.

Dobře a teďka jaké svátky komunita slaví?

Tak jsou to... takové ty tradiční svátky v rytmu roku bych řekla, tak můžu takhle jít od... od začátku roku třeba a projít ten rok. Jestli to chcete takhle konkrétně anebo no? Takže. Asi první, co přichází jsou asi takové ty Hromnice... kdy právě tak jako my hledáme u každého toho svátku hledáme, jak to utvářet tak, aby to jako odpovídalo nám a dnešnímu člověku a zároveň se snažíme třeba jako pátrat, jak to lidi dělali dřív a s čím. Tak vlastně o Hromnicích jako chodíme s, protože máme právě ty polnosti, tak chodíme s nářadím... na pole a tak jako, bříkáme tím kovem o tu zem, abychom ji probudili a zároveň vlastně odlíváme takové zemní svíce. A tak vlastně snažíme už jako dát ten hluk do té země, takový vědomí, že už to přijde, "Už se připrav." Hmm. Masopust to určitě, to je hezký... svátek. Vždycky tak nějak jako těsně před tou Popeleční středou. Děláváme, a právě vytváříme si ty masky a je to vždycky velká legrace. A ještě v té době od nového roku, než začneme ten masopust jakoby ten půst, tak tak,

tak máme zabíjačku, takže taky taková malá slavnost. Pak teda v době toho půstu, tak opravdu se snažíme nejíst maso, nebo určitě ho nevaříme tady u nás. Ten půst teda až do Velikonoc. Pak... ta popeleční středa mě napadá, že děláme si vlastně oheň a jenom tak si jako krátce povídáme o tom... o tom jakoby pomíjivém pozemském životě člověka... Děláme si křížky na čelo, kdo chce, a to je naše popeleční středa. No pak vlastně vynášíme tu Mořenu... na Smrtnou neděli a vlastně ji zapalujeme a házíme ji do toho Labe. Tak... potom... Vlastně na Zelený čtvrtek, no tak nějakým způsobem jako prožíváme i ty Velikonoce. Že na Zelený čtvrtek si děláme takovou společnou poslední večeři, kdy teda jíme ten chléb, no, a to víno pijeme a... No a vždycky si o tom nějak tak po vyprávíme o těch událostech. Na Velký pátek se většinou chodí na nějaký jako výlet, na nějakou křížovou cestu... No a neděli máme, že ráno chodíme, ženy, k nějaké studánce... a nabíráme vlastně tu čerstvou vodu, potom zmrtvýchvstání. Vlastně nesmíme u toho mluvit, tak to je taky taková výzva pro některé... No a potom právě kluci jedou na ty proutky a pletou pomlázky a holky si zdobí vajíčka, což právě tím, že máme tu svíčárnu, tak děláme poslední roky... tu zdobíme vlastně tím voskem, každý, jak umí. No pondělí je takové tradiční české, prostě kluci vyrazí dle odvahy buď do domů, anebo i do vesnice. A na svatého Jana vlastně děláme velký oheň na poli a pálíme vánoční stromeček... No a vaříme i takový svatojánský čaj, že společně nasbíráme bylinky. Povídáme o vztahu k těm bylinám a vaříme si ten čaj posilující do nového roku. Díkůvzdání děláme vždycky na svatého Václava 28. září. To je taková akce společná a je taková víceméně jako veřejná, že někdy... někdy těch lidí přijde jako hodně a někdy jsme to třeba chtěli mít uzavřené, ale teď většinou to otvíráme těm jakoby zákazníkům toho svobodného statku, protože to naše zemědělství je hodně velké, rozvinuté. A to vlastně zdobíme, děláme takový jako díkůvzdalý stůl tomu říkáme, že jako od každého, co se ten rok vypěstovalo, tak, aby tam bylo, je to taková přehlídka tady... Co se podařilo doposud za ten rok, no... Potom... potom vlastně jdeme společně na pole každý vezme s sebou kus zeleniny nebo ovoce, co má rád z toho stolu a vlastně zpíváme... to máme takový jako malý... Asi bych to nenazvala obřad, takový kruh, kde právě jako zpíváme, děkujeme za to za to, co se nám urodilo a čteme si... od Goetheho... on má takovou... ódu na přírodu. Právě zpíváme ten Svatováclavský chorál... no od té doby, co jsme tady měli povodeň, tak právě chodíme ještě k řece. A vlastně tam děkujeme ještě té řece, ale jako... vlastně děkujeme všem těm žívlům. Máme tam na poli na tom místě setkání právě takové... 4 menhiry zasvěcené, žívlům, a tak nějak. No... Tak potom michaelský svátek. To většinou děláme tak, že prostě zpíváme společně tady michaelské písně, jako nemáme k tomu žádnou zatím speciální slavnost. Potom to jde asi k svatému Martinovi 11. 11, kdy taky jako mívá různou podobu. Takže... někdy jsme vyslali i Martina na koni, ale to bylo to takové jako otevřené víc lidem, ale poslední dobou si to taky děláme... takové spíš pro sebe, že... si vydlabáváme dýně, děláme si světýlka a pečeme martinské rohlíčky a jenom tak se jako projdeme po světýlkách tím areálem. Spíš jde vždycky o to poselství, co je za tím. Pak se podělíme o ty rohlíčky na konci na zahradě. A tak. Tak potom míváme dušičkový večer, takový vzpomínkový. Toho druhého. To vlastně ještě před Martinem 2. listopadu. Kdy jsme si tak jako zvykli... no to je takový dlouhý večer... prostě se vzpomíná na ty naše zemřelé... za každého se vlastně zapálí ta svíčka, a je to takový... moc pěkný, už tam potom na závěr hoří těch to 100 svíček... nebo to zas ta jedna tady kolegyně, co studovala eurytmii, tak dělá takový eurytmický obřad, potom za zemřelé na závěr, tak to je takové pěkné. No a potom adventní spirálu, vlastně na začátek adventu. Kdy teda zpívají koledy a každý v doprovodu anděla jde pro to svoje světýlko, který ho pak provází. No, Mikuláš ještě,

a to si nejsem jistá, jak se to tam dělá teď, ono se to měnilo. A no potom Vánoce. To je asi všechno a Silvestr. Vánoční svátky se tak nějak snažíme jako prožívat vědomě. Si třeba... čteme od pana Dostala Poselství Vánoc, taková knížečka, poselství na každý den něco. To je sice už starší, ale stále aktuální. No a byli jsme třeba loni poprvé na půlnoční mši na obci křesťanů v Praze. No a pak samozřejmě mnoho lidí na jednom místě a svátky jako jmeniny teda neslavíme, ale narozeniny slavíme, takže to je... každou chvíli nějaká oslava. Tak to je asi takový základ.

Jo, děkuju... Tak teď bych se zeptala, jaké budovy a v jakém počtu se v areálu té vaší komunity celkem nachází?

Aha. Tak já to popíšu, a pak spočítáme kolik jich je. A ono toho není tak moc teda ale... Takže právě je tam takový ten, jak ho nazýváme, takzvaný hlavní dům, který slouží pro to chráněné bydlení. Zatím tam je vlastně to místo pro těch 7 zde bydlících. Budu je teda nazývat uživatele, aby to bylo jasné. A v současné době tam s nima bydlí vlastně jedna spolupracovnice... a jedna dobrovolnice. Pak na ten hlavní dům navazuje, ale právě je přístupný jako zvenku, tak je takový kulturní sál, který, kterému říkáme růžový sál... on je tak... trošku jakoby ve středu toho areálu, že jsme ho vnímali jako takové srdce, kde to může začít proudit. Tak jsme vlastně tam zařídili takovou velkou kuchyň, a protože právě těch spolupracovníků třeba bývalo víc anebo, když byla nějaká návštěva, tak jsme se ani do toho hlavního domu nevešli, k tomu... k tomu stolu. A i jsem chtěla, aby to tak začlo být vnímaný víc jako ten... jako chráněný prostor těch lidí, přece jenom jako doma, že ne každý si dokáže říct, jako ne, teď tady nechci mít návštěvu, tak aby se nelezlo pořád do toho domu, kde všichni bydlí. Tady to je takový prostor otevřený všem a vlastně se tam funguje od snídaně až do toho odpoledne, jakože probíhají tam ty společná jídla a je skvělý, že se tam vejde všichni, případně i s nějakými dobrovolníky, i s větší skupinou. Právě nějaký ty umělecký činnosti tam probíhají anebo i třeba se tam v zimě drhnou bylinky prostě takový prostor využitelný na všechno. Zároveň to sousedí jako s kanceláři takovou hlavní. Potom máme svíčkařskou dílnu. No tak potom právě tady je ta budova těch... dílen, jak jsme to vždycky nazývali, vlastně, že ten prostor si pronajímá právě ten svobodný statek. Je tam ta zpracovna toho ovoce a zeleniny a je tam zázemí pro e-shop, který máme právě teďka taky 2 roky nový, vybudovaný, kde nabízíme vlastně ty všechny výrobky z toho našeho tady místa. No... potom nad těmi dílnami, je takzvané podkroví, které je obydlené naší rodinou a spolupracovníky dvěma. Err... No kde vlastně... jako je taková možnost se případně i jako rozšířit tu sociální službu. Ale právě teďka jsou ty kapacity takové uzavřené, takže zatím to využíváme takto. No... tak ještě je tady sklad zeleniny na příklad, což nevím, jestli je takový zajímavý. Pak máme tady jeden dům, které... kterému říkáme u paní Mamulové. My jsme totiž kdysi... vlastně v roce 2007, tak vlastně získali dědictví právě od paní Mamulové, kterou teda nikdo neznal a... ale ona evidentně znala Camphill, nějakým způsobem jsme jí asi zaujali. Odkázala vlastně peníze z prodeje toho svého bytu právě Camphillu. A... Tak, na nějaké... nevím, vysoké jako úrovni a zajímala se o různé prostě věci a takové ty alternativní jako směry. A... právě jako měla tam i o té antroposofii nějaké výstřižky z novin. A... já jsem teda ty všechny jako věci přesunuli právě do toho... do toho domu... Který byl takový jako otevřený a bylo to spíš takový jako sklad věcí. A ten teda slouží, tam je vlastně jenom takové zázemí jako dílny a slouží právě jako skladové prostory zatím. Pak jsou tady různé přístřešky na materiál a náradí a nějaká jako garáž, kde se opravují auta a... tak... Pak máme převlíkárnu na statku jako takové zázemí... i pro spolupracovníky zemědělství i pro uživatele, když jdou

do zemědělství. No a pak je ještě jako celá ta budova toho statku vedlejšího, kdy jsou vlastně takové dva staré statky vedle sebe a... tam teda krom těch všech jako stájí a takových těch chlívků, které tam jako historicky byly a my jsme je teda postupně naplnili i těmi zvířaty, tak tam je ta hlavní budova, která... kterou už jako dlouho se snažíme nějak rekonstruovat, a... nebo to je zároveň památkově chráněná jako budova, takže je to trochu náročnější, ale vznikl tam už v tom roce 2014–2015 takový jako pěkný prostor pro dobrovolníky, protože každoročně tady hostíme pravidelně dobrovolníků ve spolupráci s organizací INEX-SDA, tak nám tady jezdí skupiny lidí z celého světa. Teď v posledních letech jsme se ustálili jako na dvou skupinách po 14 dnech kdy tady, jako jsou tak od května do října nějak v tom... tom rozmezí se to vždycky hledá. Takže tam je takový pěkný prostor pro ty dobrovolníky a ten zbytek budovy vlastně čeká na... na opravu. No... a pak ještě máme, na zahradě nám roste taková malá kaplička. Kterou stavíme ve spolupráci s... takovou německou skupinou právě pro goetheanistické stavění... Tam se vlastně přenesly nějaké sloupy, které jsou napodobeniny... napodobeninami, z toho prvního Goetheana. Zajímavý prostor, maličkatý, určitě tam nebude sloužit jako kaple pro nějaké obřady, ale spíš pro takové individuální společnosti. Máme ty barevné skla. Naše budovy.

Jo.

Jinak teda, takhle naše budovy to jsou, ale samozřejmě jako plány máme, jako nějaké plány ještě na stavby... vlastně budov i tady v areálu, že bychom to chtěli rozšířit. Ať už co se týká právě třeba nějakého samostatnějšího bydlení pro některé ty uživatele. Anebo i právě pro nějaké jako zázemí pro nějaké dlouhodobé dobrovolníky, tak.

Hmm, dobře děkuji. A... pak tu mám otázku – jak se promítá antroposofické pojetí do prostorového rozpoložení? Tak to už jste říkala, že to zaoblené a tak...

No... ano je to zaoblené a... je tam ta inspirace tím Goetheanem. Tak jestli to tak stačí...

Děkuji...jakým způsobem je naplňována podstata sdíleného bydlení? To už jste vlastně řekla, že tam s těmi uživateli, žije jedna pracovnice a jedna dobrovolnice, že?

Hmm...hmm. Tam... ale dochází tam ještě... Jaká byla ta otázka, jakým způsobem je naplňováno...

Ta podstata sdíleného bydlení.

Aha... No. No tak, jestli to máte jako zodpovězené, tak, může být.

Jo tam vlastně plnohodnotně asi... žijí, že? Ta pracovnice a dobrovolnice, že prostě vstávají, snídají, obědvají, vaří, pracují... všechno.

No tak oni nám... Oni tam plnohodnotně bydlí, ale vlastně v tom domě se většinu dní v týdnu nevaří, že právě vaříváme společně v tom sále. Vaří se prostě jenom v jedné kuchyni, tady ten den, to nám přišlo takové to... praktické. Na ...na tom se teda podílejí i ti uživatelé. To je vlastně taky jedna z těch jakoby dílen, takže každý den někdo pomáhá. V tom domě je to takové, že spíš jako ráno se zajišťuje to, aby se stalo nějakým způsobem a... A řeší se takové ty spíš, když někdo není ve své kůži, nebo je už přímo jako nemocný anebo je potřeba jet na nějaký úřad, k lékaři a tak. To se už řeší v rámci toho domova a pak jako potom ty večery jako takhle volné a večere a víkendy, obsah.

V jakých podmínkách jsou ti uživatelé ubytováni? Tím myslím třeba, jestli si třeba vybírali pokoj, jestli mají samostatný a tak podobně.

Hmm... Tam to právě dřív bylo taky jinak, že jsme měli, no vlastně ne o tolik. Měli jsme dva dvoulůžkové pokoje a to ostatní bylo jednolůžkové. Ale právě si uvědomujeme, že to není úplně jen tak sdílet ten jeden. Tak vlastně se to udělalo tak, že se... To si jakoby ten jeden dvoulůžkový pokoj zrušil. Udělal se z něj jednolůžkový. Prostě vznikl ještě nějaký pokoj navíc a... v tuhle chvíli spolu bydlí vlastně ve dvojicích jenom takový pár, co si to tak přáli. Jako muž se ženou, to dlouhodobě jsme i zvažovali, jestli je dobré, aby spolu bydleli, nebyli jsme si tím úplně jistí, ale nějak to doznělo, takže spolu teďka bydlí, takže oni jediná dva, kdo si opravdu přejí být spolu. Po jednom. Mají teda každý jenom ty ten svůj pokoj a jinak to... sociální zázemí, řekněme... takový... tak tam je to tak různě mají to...mají to sdílené, ale třeba ten pár právě ty mají jako samostatnou úplně sice to není to v rámci toho pokoje, je to přes chodbičku, ale nikdo jim nikam nechodí... A pak mají holky jakoby samostatnou a kluci mají samostatnou.

A jsou tam ještě nějaké jiné místnosti v té budově, kde bydlí? Kromě pokojů a sociálního zařízení?

No tak je tam taková kuchyň společná, do které se teda dřív vešlo hrozně moc lidí... teď už to není tak tak potřeba, ale tam právě probíhají ty jejich večere a vlastně páteční... od pátku do soboty, obědy, protože zase nedělní obědy máme společně v tom sále. Tak tam je obývací takový společný... Kde každý... má možnost trávit ten svůj čas, když nechce být na pokoji anebo právě i společně. A pak je ještě taková jako horní bývalá kuchyňka... která je využívána tak různě. My jsme vlastně kdysi tady měli textilní dílnu, ale zaprvé odešli... odešla jako jedna, která ji vedla a přišlo nám už to té chvíli takové jako trošku, ne... Jak to říct? Jako... neefektivní, asi to udržovat v takové míře, jako bylo dřív. A řekli jsme si ale, že to je zase jako činnost, kterou nechceme úplně jako vymazat z toho jejich života, ale nebylo tolik lidí, kteří by se tím chtěli jako zabývat. Tak jsme přesunuli nějaký tkalcovský stav právě tam do té kuchyňky nahoru a... je tam velký, prostě... prostě takový stůl, kde se dá tvořit... na který se to využívá. Velký balkon, tam je taková terasa, tak tam taky tráví spoustu času.

Jak je organizovaný běžný den, týden a rok v komunitě. Jenom tak prostě... stručně.

Jo... tak my to teď máme nastavené...tak, že si... Budu říkat současný stav, taky se to nějak vyvíjelo, úplně různě a... tady tak jak je to teď jsme to nastavili vlastně po té první covidové vlně, kdy v podstatě centrum denních služeb mělo zakázanou činnost a... To jsme teda dělali různé věci tak dál, v takovém jako odpočinkovějším režimu a chodilo se hodně ven, nebo skoro pořád ven. To bylo štěstí, že bylo jaro tak... A, no, ale potom jsme vlastně v rámci takového dotazníku se ptali jako, jak to vyhovovalo. A vyhovovalo to hodně, tak jsme to tak nastavili. Takže začínáme v 8 hodin snídaní. O půl 9 je vlastně ten ranní kruh, který trvá takové ty čtvrt a půl hodinkou nějakým způsobem jako takhle... Po tom ranním kruhu vlastně se rozcházejí do těch různých činností ty lidé. Pracuje se do 11, kdy je taková svačina zase zpátky v sále. Na půl hodiny odpočinek a potom je vlastně ještě hodina a půl do oběda. A tam je to takové různé, že buď se... prostě tam jsme... jako vždycky v tom byla svoboda, ale teď jsme tomu udělali takovou ještě takovou větší svobodu, že... Aby neměli ten pocit, že musí někde, něco. Takže buď se pokračuje v nějaké práci, která se třeba nedokončila anebo tam je takový prostor, že... Právě například tam probíhá ta, jeden den v týdnu tam takzvaná sebe-empatie. Nebo jedna

spolupracovnice si udělala kurz na reflexní terapie, tak to taky vlastně má místo tady před tím obědem. Nebo... na nějaké právě třeba rozhovory, co se týká individuálního plánování a tak. No... potom je v jednu hodinu oběd... Do půl třetí je potom nějaký takový odpočinek a v půl 3 už je zase svačinka. A po svačině se chodí... To je taky různé, ty odpoledne. My jsme si to nazvali tak souhrnně jako "život na statku a péče o něj", kdy vlastně odpoledne je ten prostor, kdy se věnujeme těm zvířatům... jako cokoliv kolem zvířat je potřeba, tak se dělá tam, anebo... co právě máme i psa, tak se chodí na procházky třeba nebo i s koněm se chodí na procházky. Nebo třeba když v létě se sbírají bylinky, tak se jde i na bylinky, je to takové jako různé. Případně nějaký výlety. Pokud je vedro v létě, tak se chodíme koupat do Labe. Takové prostě... různé. A je tam vlastně to jedno z těch odpolední je i takové to umělecké, kdy se jako zpívá, cvičí se eurytmie nebo se nacvičuje nějaká hra, nebo tak... Tak to je takový ten běžný pracovní den, ono o víkendu, oni to mají trochu jinak, ale to si myslím, že to už je tak jako specifické, že to nemá cenu... vyjmenovávat. Takže toto je den... týden, že jste říkala?

Hmm, hmm.

Takže od pondělí do čtvrtka to probíhá takto. Potom pátek to máme teďka nastavené tak, že jsou... je takový hlavní úklid v tom chráněném bydlení, v tom domě. Dřív jsme to mívali v sobotu, ale... byla právě taková prosba od těch lidí, co to tam teďka utváří, aby, aby to nebylo v ten víkendový den, že pak se vlastně nedá nikam vyrazit jako... třeba i přes noc anebo někam na nějaký delší výlet. Takže jsme to přesunuli na páteční dopoledne. A... a odpoledne... oni mívají takové jako volné, že často se jede někde do města, něco nakupovat nebo do knihovny, nebo tak... Sobota právě je takový prostor na ten výlet a v neděli... V podstatě taky tam je to takové, že vlastně tou... Po uvaření toho společného oběda... Jako sobota je taková, kdy jsme nejmíň jako v kontaktu všichni, jakože tam je ten dům takový sám pro sebe hodně. A v neděli, právě vlastně vaří... to už zas jakoby probíhá v rámci centra denních služeb, protože tam dojíždí jeden uživatel, který chtěl vařit v neděli s jedním spolupracovníkem, tak tam vlastně... se vaří a tím pádem on teda dost spí o víkendu, což ne úplně všichni jsme s tím v souladu, protože pak v pondělí ráno je to pro něj šok... ale mají ten víkend takový odpočívací.

Ohledně toho roku je tam něco takového netypického?

No tak já myslím, že... hmm... Tak ono už jenom to, že jako nejsme právě jenom nějaká dílna, která je v budově, a která může být každý den úplně stejně, ať je venku tak nebo tak... Tak tím je to takové podmíněné, no tím počasím asi, takže to je trošku v souladu s tím... s tím, co se děje okolo, tím, že máme hodně těch činností zaměřených na zemědělství, tak to se mění v rámci toho roku asi jako nejvíc, že fakt jako prožíváme ten... koloběh, ten vývoj toho. Takže ten... ten rok, ta příroda nám to tak určuje a jinak si myslím, že ani ne. Svíčkárna ... to funguje celý rok. Takže myslím si že ne, no jako, je to takové... s tím rytmem a s těmi svátky co jdou.

Pak tady mám otázku: kdo se podílí na rozhodování ohledně té organizace nějakého toho časového úseku, ať už je to ten den, týden nebo rok? Tam už vlastně jste tak trošku naznačila, že i... ti obyvatelé toho domu třeba v ten pátek, že to chtěli mít to uklízení a tak, takže tam je to asi takové kolektivní, že?

Hmm, no hodně, no však ona organizace jako... Právě tím, že jsou to dvě organizace, tak spíš, co se týká toho chodu jo, těch sociálních služeb váš zajímá nebo, co potřebujete? No... tak tam

nějakým způsobem... jako my máme ten jakoby hlavní orgán, Kruh nositelů, kde vlastně zároveň vlastně vedoucí těch sociálních služeb jako centra denních služeb, ty vedoucí chráněného bydlení, takže tam... je nějaké takové základní jako nastavení, asi jsme si dělali i takové intervize jednou za čas, zase chtěli jako ohlídnout, jestli to jako děláme, jak to sedí... Ale stejně se to, jako to rozhodování dělá v takovém širším jako tý... týmu. Vždycky, že každý má možnost něco přinést a... I ty změny, třeba co se týkáji toho týdne, tak zase pak vychází z těch přání těch uživatelů, že na základě nějakých těch rozhovorů, ohlédnutí a plánování individuálních plánů tak to, potom se jako mění. To je takové, pořád živé. Že právě jsme dřív tady měli keramickou dílnu a teď... jeden... muž si přál zase jako občas k té keramice... přičuchnout, tak jsme právě hledali cestu, jak to udělat, tak vlastně jsme mu domluvili, tak to bude do jedné školy chodit, jednou za měsíc na keramiku a zároveň sem pozveme keramičku, která tady zas s hrnčířským kruhem... Něco s nima utočí a máme naplánovaný vlastně výlet i k ní jako do dílny. Tak to se tak jako utváří v rámci toho, kam ty lidi chtějí směřovat svůj život, tak to tak je pořád.

Jaké rituály v komunitě probíhají vy už jste kromě těch, co už jste zmínila, vy jste zmínila ten ranní kruh, biblické večery... Jestli ještě něco jiného, co by se dalo označit jako rituál... probíhá u vás?

To nevím...

Jako třeba, když jsem četla o různých těch komunitách, tak tam třeba, že před jídlem se zapaluje svíčka a takové věci.

Jo, tak to jo, no jasné... no, to jsou takové věci, které ani člověka nenapadnou, že už to tak platí přirozeně... do života. Tak to určitě, ano. Zapalujeme svíčku aji říkáme vlastně... třeba před snídaní se říkájí takové průpovědi ke dnům v týdnu. To jsou takové... to známe, jako ty stromové, nebo tak, prostě, kde to nějakým způsobem vystihuje tu kvalitu toho... toho dne. Před obědem třeba společně zpíváme, to máme několik písni, který tak jako střídáme, to většinou vybírá ten, kdo právě pomáhá vařit, tak si vybere, která píseň se bude zpívat. Takže... jako... začínáme ty jídla, určitě společně, a i se chytíme za ruce, popřejeme si dobrou chuť, uzavřeme... kdy to uzavřeme právě, tím poděkováním. A stejně tak u večere se říká průpověď a pak se teda ještě čte z té Bible. No... jestli máte ještě nějaké takové nápovědy...? Potom máme ještě vlastně takové ty ranní kruhy... tak to se tak jako vlastně sdílí ty nálady, zase se... něco čte, nějaké básně, cvičí se... taková eurytmická rozcvička. Tak to je... to bude asi tak všechno, co mě tak jako... napadá.

Asi tak to stačí. Jo. A... jaké činnosti nabízí komunita rezidentům? Vy už jste jich spoustu zmínila, zmínila jste tu eurytmii, svíčkářnu, pak nějaké ty terapie... a činnost na statku je tam ještě něco jiného, co jste neříkala?

No říkala jsem i tu kuchyň, jenom teď jste ji nezmínila... vlastně tu...vaříme pro ty ostatní... Pak, no nevím, jestli to dá nazvat činnost, ale je to právě třeba ta reflexní... terapie, že jo. Ale myslela jste ty činnosti spíš ty pracovní činnosti anebo...

Prostě to, co tam můžou, ti uživatelé dělat v průběhu dne.

No tak to je asi všechno. Ta péče o ty zvířata tam jako...

Jo, jo...

Pak, ale to je i jako na individuální domluvě právě nějaká... možnost té arteterapie, což právě teďka je takové jako míň intenzivní, ale zároveň... jako už individuálně se to rozjíždí... i když ještě nemá naše spolupracovnice titul.

A jakou mají rezidenti možnost vzdělávání se v komunitě?

Tak myslím si, že jako mají, že když jako pořádáme tady občas ty semináře... Ne vždycky je to otevřené i jim, ale snažíme se to myslet i na to. Ono totiž to hodně záleží na tom, kdo... kdo mluví, jak si troufne... Ale když je to takové jako úplně veřejné, tak určitě jsou zvaní. Potom... právě jako že mi přijde, že to probíhá... probíhá tak každodenně jak... jak má člověk zájem, tak třeba nějaké to večerní čtení a tak, tak tam určitě kdo chce, tak... Tak je přítomen. Tak je to třeba takové jako individuální, že právě jako když o někom víme, že se chce vzdělat v tom a tom, tak se jako snažíme, mu to umožnit... Ať už je to jako nějaká činnost anebo opravdu třeba i jako... trénování takových jako dovedností, že... Se zlepšovat v počítání a nějakých, jako... jazykových... věcech. No, dřív jsme to měli jako, jednu dobu jsme to měli takové, že právě jedna žena se to tady tomu věnovala, tak pravidelně, že měla takovou jakoby školičku, ale nebylo to takové jako dětsky pojaté a moc je to bavilo. A... máme to teďka v takových myšlenkách, jakože bychom to jednou za 14 dní prostě chtěli něco takového dělat, že prostě... Je tady spousta lidí, kteří mají co dát, nabídnout a předat. Ale ještě jsme to nenastavili. No... ale tak právě, že... Společně se tak všelicos studuje, to patří tak do toho života... nebo když něco jdeme dělat, tak si o tom jako říkáme, proč anebo ve svíčkárně tady máme celou knihovnu, co se týká včel. Tak tam se třeba vzděláváme, tak. Abychom rozuměli lépe tomu, co děláme.

Jo... jakým způsobem provozujete biodynamické hospodářství?

Tak to by mohla být velmi široká otázka.

Jenom tak, jestli mi řeknete nějaké body toho... biodynamického hospodářství, které jako u vás by se mohly najít?

Jako ty principy, že proč to se tak dá označit... jako ono by se to tak vlastně nemělo označovat, protože nemáme... značku Demeter, nejsme jako certifikovaní, ale jako je to ekologické zemědělství, které pracuje s těmi biodynamickými... procesy, takže... Takovým základem je kompost, pro to všechno asi, který teda se očkuje těmi kompostovými preparáty... Potom se používají vlastně preparáty, takové ty základní jako je roháček a křemenáček... tak v tu správnou dobu, v ročním období, kdy vlastně... Já jsem s mužem dřív rok žila na biodynamickém statku v Podkrkonoší, na Fořtu, kde se biodynamické preparáty už mnoho let vyrábějí a je to taková jako trošku společenská akce, že jezdí i lidi z okolí co si je třeba nevyrábí sami, tak my se tam taky snažíme jezdit a většinou si ty preparáty bereme od nich a teď třeba zrovna máme takové naše vlastní, co jsme si tam u nich jakoby připravili a tady jsme si je u nás zakopali. No a pak se ještě krom toho... Tak jako i jiné preparáty používáme, co se tak stříká na pole. Něco pravidelně, něco občas... Tak asi... no je to důležité?

Tak, asi stačí takhle.

Máme trávu... nebo snažíme se mít takový jako široký... široké pole těch zvířat, prostě od každého něco a... Tak kráva do krajiny... patří a... tak o to se snažíme posledních pár let a... Já osobně jako takovou korunu toho všeho vnímám včely, takže... takže máme i včely.

Jakým způsobem poskytuje komunita lékařské služby rezidentům a je... nebo i pracovníkům?

Tak my vlastně vůbec jakoby takové ty lékařské služby... neposkytujeme, tady, že spolupracovníci máme takovou jakoby, jak se to říká závodní lékařku... v Terezíně, kde spolupracovníci jsou nahlášení a uživatelé... to... prostě se... Ti mají každý svého lékaře. A... no léčíme se doma... Když... když už je hůř, tak s lékařem. Měli jsme vlastně... chtěli jsme... což možná teď se nám i jako podaří, protože začala pracovat nová antroposofická lékařka, která vypadá, že má i jako víc času, protože jsme chtěli už dřív navázat spolupráci s jednou, kterou... právě máme my, naše rodina, ale ta vůbec jako nemá čas, takže je to takový náš jako... sen, mít antroposofickou lékařku. My jsme domluvený s jedním, vlastně studentem, co... že by si nás v budoucnu vzal, ale to jsou takové jenom... zatím... sny. No ale asi jako jsme malá komunita, asi na to, abysme tady přímo nějakého lékaře jako měli, takže... Takže...

Do jakých pracovních pozic je rozdělen, tedy ten personál komunity?

Tak vlastně máme... Chcete to nějak jako počtově, nebo jako...?

Ne, to asi nemusíte, spíš jenom jaké různé pozice tam máte.

Vlastně jsou jako vedoucí služby, musí být... sociální pracovník pro jednotlivé služby, pak jsou pracovníci v sociálních službách. A potom jsou nějakí pracovníci jakoby údržby a administrativy. A pak ještě teda pak v tom zemědělství, ale to jsou takoví pracovníci zemědělství prostě. Nevím, jak se to nazývá, ta pozice, ale zemědělský pracovník.

A máte tam nějakou funkci... někdo jako ředitel nebo něco takového?

Statutární zástupce, to jsem vlastně já, jako Camphillu. A... na tom statku v té obecně prospěšné společnosti, tak tam je funkce ředitel, tak ta je... Ten má jakoby pod sebou správní radu, se kterou úzce spolupracuje... A co se týká Camphillu, tak my máme právě kruhový rozhodovací orgán, a to je ten Kruh nositelů, kde jako já jsem součástí, ale... vlastně jako tu roli... roli toho statutárního zástupce vnímáme jenom takovou, že to je ten, který podepíše to poslední, ale není to, že by sám jako rozhodoval.

Jakým způsobem funguje vyplácení pracovníků komunity?

Vyplácení?

Jo, jo, jo.

Tak je to na základě úplně klasické pracovní smlouvy, většinou, nebo někdo má třeba dohodu o pracovní činnosti. Ale... takže úplně tak klasicky jako že.

Jo, jo... Jaký mají pracovníci vztah k rezidentům té komunity, k těm uživatelům?

No já myslím, že takový... pěkný. No ono se to tak těžko o tom mluví, protože my bychom vlastně jako správně neměli si vytvářet ty... přátelské... vztahy, osobní a tak, ale my to tak prostě máme, takže já nevím, jestli to je úplně veřejné, jestli se to tak dá napsat do nějaké bakalářky. Protože... jako já myslím, že tak jak to děláme, tak to není špatně, ale ono vlastně...

Po těch sociálních služeb... službách, co se chce, aby se trošku tak udržel takový formální ten vztah, aby náhodou tí uživatelé nebyli závislí na nějaké jako osobě. A to samozřejmě jako o to určitě neusilujeme, aby někdo byl závislý na nás, ale zároveň... To potom máme tak, že jsme takoví jako blízcí lidé v tom jejich životě a... prostě na úrovni těch spolupracovníků, když jako pracujeme a... na úrovni přátel, když někam jedeme na výlet. Tak bych to nazvala.“ „Máme tu nějak tak... myslím 18 pracovníků a pak některý ty v tom zemědělství.“

A ti uživatelé... třeba jezdí za nimi do té komunity, rodiče nebo rodina, nebo ti uživatelé jezdí k rodině, nebo jak to máte tady tohle?

No. oni to mají ty lidi tak různě. Že, třeba jeden muž ten nemá už jako žádného příbuzného, tak ten je vlastně... jako nejezdí tím pádem za rodinou, ani rodina nejezdí sem... Asi tři z nich mají jakoby rodiče, za kterými jezdí, tak přibližně... průměrně jednou za 3 týdny třeba nebo jak je potřeba anebo... na nějaké rodinné oslavy a tak... Tak to jezdí hlavně oni ven, ale tak... párkrát do roka přijedou i ti rodiče, třeba sem, že i my se s nima rádi setkáme... Za jednou paní tady jezdí jako pravidelně, vlastně její neteř, která je zároveň její opatrovníčí. A... ta k nim zase naopak jezdí třeba tak jako jednou, dvakrát do roka, nebo třeba když má narozeniny, nebo... tak příležitostně. No tak je to různé, ale určitě podporujeme vztahy s rodinou.

A máte i nějaké takové dny, kdy přijedou všichni rodiče třeba? Někjaké takové otevřené dny?

To už, to už jsme dlouho neměli, no bylo to takové... jakože samozřejmě oni jsou zvaní, když děláme nějakou akci pro veřejnost, ale to ještě jako jiné. To se... nestává tak často, že by přijeli všichni, ale tak... jako jedna maminka, ta jezdí na každou akci a... A měli jsme jako jenom párkrát takové jako setkání, společné, ale ono to... jako není to úplně tak, že oni... by měli takový zájem o to, to spoluutvářet nějak, my jsme se nějak snažili víc je do toho zapojit, ale to... to tak úplně jako není. Oni nás jako podporují, jsou vděční, že jsme, ale jako nepotřebují nějak to... jako sdílet, jako společně... Že jako mají podněty samozřejmě ale spíš tak... jako intimně, to sdílejí než ještě s ostatními rodičema.

Tak a poslední otázka: z jakých zdrojů je komunita financovaná?

Tak my tím, že jsme teda ta registrovaná sociální služba, nebo dvě služby, tak vlastně... Tak ta organizace, která poskytuje ty sociální služby, Camphill na soutoku, tak je z velké části financovaný právě z... takhle přes kraji, MPSV. Potom... to třeba v minulosti, což byla jako nutnost pro to, aby to vůbec tady začlo fungovat, tak bylo to závislé na darech jako soukromých osob. Třeba i takové ty události nepříjemné jako byly povodně, tak paradoxně jako hodně pomohly, když jsme měli špatně nastavené tenkrát pojištění, tak ale jako ta vlna té solidarity byla obrovská a... a vlastně podařilo se nám spoustu věcí obnovit a vylepšit vlastně díky tomu, že lidi nějakým způsobem o nás věděli a nějak se jim jako líbí, co děláme... A pak další věc, co je, tak... se snažíme tak hledat ty projektové výzvy, které s námi nějakým způsobem souvisí, takže i tak takhle tady z těch zdrojů máme některé peníze. A oslovujeme třeba, i když to už jsme několik let neoslovili, ale jsou i takové právě spřátelené antroposofické nadace, ke kterým bysme nemohli přijít, kdybychom nebyli zařízení našeho typu. Nebo třeba v Americe cambridgeská nadace tak ta nám taky už několikrát přispěla, na nějakou... věc. A co se týká toho statku, tak tam... Jsou teda zase nějaké jako zemědělské dotace, které ale jako netvoří ten základ toho všeho, ale tam to opravdu je takové, že to musí být soběstačné. Tedy, tam opravdu

se jede na plné obrátky... No, musí si na sebe vydělat, tím pěstováním a prodejem... těch výrobků tak.

Tak jo, tak to bude asi všechno. Jestli nemáte ještě nějakou extra zajímavost, co si myslíte, že by byla hodně důležitá.

Teď mi nic nepřichází.

Tak, já vám moc děkuji a určitě vám pak dám vědět, co z toho vzešlo.

To budeme rádi a kdy...

Tak já moc vám děkuji.

Budu se těšit. Na výsledek. Tak jo tak díky moc a ať to... ať to vyjde.

Moc děkuju, mějte se hezky, ať se vám daří.

I vám.

Na shledanou.

Na shledanou.

Anotace

Jméno a příjmení:	Hana Dokoupilová
Katedra nebo ústav:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Jaromír Maštaliř, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Analýza vybraných aspektů camphillské komunity ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska a v České republice
Název práce v angličtině:	The Analysis of the Selected Aspects of the Camphill Community in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and in the Czech Republic
Anotace práce:	<p>Camphillská komunita je zařízení sociální péče a podpory, kde osoby s mentálním postižením sdílí život s intaktními lidmi, a které je vystavěné na principech filozofie Rudolfa Steinera, antroposofie, i když se v současnosti fungování camphillských komunit vyvinulo mírně jiným směrem od původního obrazu camphillu. Cílem bakalářské práce bylo porovnat vybrané aspekty dvou camphillských komunit – komunity ve Spojeném království a komunity v ČR, a zabývat se jejich fungováním v rámci současného vnímání camphillských komunit. Ve výzkumném šetření k tomu byly vymezeny tři výzkumné otázky zabývající se obecnými charakteristikami komunit, promítnutím antroposofie do komunit a personální a provozní oblastí komunit. Výzkumné šetření bylo provedeno kvalitativním přístupem za využití metody polostrukturovaného rozhovoru. Z analýzy výsledků v rámci výzkumného šetření bylo zjištěno, že v základních charakteristikách se obě komunity téměř shodují a v mnoha aspektech z hlediska organizace a fungování camphillu taktéž. Camphill ve Spojeném království se však důsledkem vlivu systému</p>

	<p>sociální péče důrazně zaměřuje na individualizaci v rámci poskytování péče a podpory residentům na úkor komunitní pospolitosti a také žádným způsobem nezahrnuje do svého fungování a smýšlení antroposofii. Tudíž se velmi přibližuje zařízením sociální péče běžného typu. Komunita v České republice je naopak tradiční camphillskou komunitou, pro kterou je antroposofie jedním z nejdůležitějších aspektů a která si zachovala komunitní smýšlení. Komunita v České republice tak ukazuje, že je možné, aby komunita fungovala na podobných principech jako v minulosti, komunita ve Spojeném království pak naznačuje možnou budoucnost většiny camphillských komunit, které ve svém fungování směřují stejným směrem.</p>
<p>Klíčová slova:</p>	<p>camphill, komunita, mentální postižení, antroposofie, srovnání</p>
<p>Anotace v angličtině:</p>	<p>Camphill community is a social care facility, where the people with learning disability share their lives with the people without a disability, and which is built on the principles of Rudolf Steiner's philosophy, anthroposophy, even though, currently, the functioning of Camphill communities have developed in a different direction from the original idea of Camphill. The aim of this Bachelor thesis was to compare the selected aspects of two Camphill communities – a community in the United Kingdom, and a community in the Czech Republic, and to address their functioning within the current perception of Camphill communities. In the research, three research questions were defined, dealing with the general characteristics of the communities, then the projection of anthroposophy into the communities, and the personnel and the operational area of the communities. The research was conducted using a qualitative approach, and the method of semi-structured interview. From the results' analysis within the research, it</p>

	<p>was found that the two communities are almost identical in the basic characteristics, and in many aspects in terms of organization and functioning of the Camphill, as well. However, as a result of the influence from the system of social care, the Camphill in the United Kingdom is strongly focused on the individualization of the provision of care and support to the residents, at the expense of the community togetherness, and it also in no way incorporates anthroposophy into its functioning and thinking. Therefore, it is very close to a conventional type of social care facility. On the other hand, the community in the Czech Republic is more of a traditional Camphill community, for which anthroposophy is one of the most important aspects, and which has retained a community mindset. The Czech community shows that it is possible to operate on similar principles as in the past, while the community in the United Kingdom shows the possible future of the majority of the Camphill communities that are moving in the same direction.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Camphill, community, learning disability, anthroposophy, comparison
Rozsah práce:	96 stran
Jazyk práce:	Český jazyk